

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA
ENAPLJEVA ULICA 22
TELEFON 55-22 DO 45-26
KOPIRSI SE NE VRACAJO
IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INŠTANSKI ODELEK
LJUBLJANA
TELEFON 33-33
POSTNI CEKOVNI RACUN
V LJUBLJANI ŠT. 80 4045 03
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA PAROCNINA
48 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTESLOVENIJE

Grško vprašanje pred političnim odborom Generalne skupščine organizacije Združenih narodov

Govor sovjetskega delegata A. Višinskega

New York, 8. okt. (Tass) Na seji političnega odbora Generalne skupščine dne 6. oktobra je imel delegat Sovjetske zveze Višinski naslednji govor:

Sovjetska delegacija je bila že od začetka proti temu, da bi se na Generalni skupščini razpravljalo o tako imenovani nevarnosti, ki grozi politični neodvisnosti in teritorialni nedotakljivosti Grčije od strani Albanije, Bolgarije in Jugoslavije. To vprašanje je sprožila ameriška delegacija. Že v začetku je bilo jasno, da zasledujejo delegaciji ZDA in Grčije s sprožitvijo tega vprašanja dejanske cilje, ki nimajo ničesar skupnega z naloge, ki jo uradno vsebuje njun predlog.

Ves čas razpravljanja o tako imenovanem grškem vprašanju so v vrsti držav, najbolj pa v ZDA, Grčiji in Veliki Britaniji vplivali na javno mnenje, da bi zavzelo sovražno stališče nasproti Albaniji, Bolgariji in Jugoslaviji. Se pred ustanovitvijo komisije za raziskovanje incidentov na grški meji, so nastopili zastopniki ZDA in držav, ki jih podpirajo, s formuliranimi obtožbami. Nastopili so, govorili in delali, kakor da je vse jasno, in kot da bi bilo dejansko treba samo še vstaviti v listine komisije podatke, ki jih je bilo treba šele proučiti in razjasniti. Vsi ti

zastopniki ZDA, Velike Britanije in Grčije, — so nastopili v odboru, kot da so oni gospodarji te stvari in kot da leži rešitev tega vprašanja v njihovem žepu. Po vzorcu g. Mac Neala po njihovem mnenju ni niti potrebno, da bi se obdelala dejstva, oziroma kakor je on izjavil, »da bi se poglabili v megle podrobnosti. Mac Neal ne skuša zanikati, da go nekatere izpovedbe neuporabne že na prvi pogled, da so nekatere osebe, ki so dajale izjave, bile kolaboracionisti in da je veliko število prič bilo do neke mere pod pritiskom. Kaj pa naj bo potem z drugimi pričami, ko tri kategorije prič ne zasluži nikakršnega zaupanja, o četrti kategoriji, ki baje zasluži zaupanje, pa se Mac Neal ne zdi primerno govoriti?

Molčali so tudi drugi, ki so stali na istem stališču. O teh ljudeh pa ne moremo molčati in se bom zato potrudil, govoriti o njih konkretno in jasno.

Kljub temu skuša britanski zastopnik dokazati, da sploh ne gre za te pomanjkljivosti, ki so odvzele vrednost po komisiji dobljenim podatkom. Da sploh ne gre za dejstva in dokaze, ampak da gre za samo komisijo, ki jo je Mac Neal tukaj hvalil, verjetno samo zato, ker je v njej njegov prijatelj, ki ga je on tudi mnogo hvalil.

misije, sedaj pa je vrsta na vas, da slepo potrdite sklep Varnostnega sveta. Generalni skupščini preostane nato samo še potrditev sklepov odbora. Zanimiva, ali vendar ne preveč modra metoda, ki človeka reši potrebe, da bi razmišljal o dejstvih, da bi proučeval in analiziral gradivo ter da bi nepristransko, neodvisno in s svojim trudom, prišel do nekega logičnega sklepa. Tu ni potrebna nikakršna logika. Potrebna je samo večina, ki bi lahko glasovala po Evattovem receptu.

Vsi ti težili se izogibljivo omeniti dejstva, ker se boje, da bi se morda ob prvem dotiku spremenila v prah trla zgradba tako imenovanih dokazov, zbranih proti trem vladam držav, ki meje na severno Grčijo. Tak vtis je napravil predvsem Caldarisov govor, ki ga ni moglo označiti drugače kot slovesno hvalnico narodu, čigar plemenitosti je navdahnula predsednika Trumanu misel o programu za pomoč Grčiji. Tej hvalnici na ameriško plemenitost je Caldaris dodal nekaj tirad o »diktaturi manjšine« in proti severnim sosedom, ki baje napadajo Grčijo, v kateri seveda cvetelo načela prave demokracije. Rekel bi se izgubiti čas, če bi o tej stvari razpravljali s Caldarisom. Zato, ker je opozorilo na očitna dejstva tlačenja in belega terorja, ki vladata v Grčiji, kjer kot posledica tega ni ostalo niti sledn demokracije. Grški zastopnik je končal svoj govor s ponavljanjem splošnih obtožb zoper Albanijo, Bolgarijo in Jugoslavijo in s trditvijo, da se te države trudijo uničiti politično neodvisnost in teritorialno neodvisnost Grčije.

Trije glavni težili, predstavniki ZDA, Velike Britanije in Grčije, z belgijskim predstavnikom, ki se jim je pridružil, kakor tudi Evattom, ki je pristopil k njim (razumljivo in o tem nismo nikoli dvomili) si prizadevajo, da bi ustvarili vtis, da sklepi večine anketne komisije temeljijo na dejstvih in da komisija ostane enostavno naloga, da odobri predloge komisije ter da jih predloži Generalni skupščini v odobritev. Jasno je, da komisiji kot pomožni skupini, da je komisija zbiral podatke kar na slepo in da na ta način zaključki, ki temeljijo na teh podatkih, ne morejo imeti in tudi nimajo kake veljave.

Prav zato se težili tako mrzlično izmikajo razpravi in analizi teh podatkov. Toda razprava in ocenjevanje teh podatkov sta potrebna. Ako se proučajo material komisije, je treba predvsem ugotoviti, da je bilo nekaj primerov, ko je večina komisije v nasprotju z dejstvi poskušala ostalim delegatom vsiliti zaključke, ki absolutno ne odgovarjajo dejstvom. Ni slučajno, da sta dve delegaciji, ki sta sodelovali pri delu komisije (kolumbijska in belgijska), stavili pripombo, ki neposredno poudarja »enosternost dokazov«, ki naj podprejo obtožbe Grčije proti njenim severnim sosedom. Preko te pripombe ne smemo. Ta pripomba dokazuje nenormalno stanje, ki je bilo ustvarjeno pri delu komisije. Ali ni jasno, da se pripomba o »enosternosti dokazov« lahko smatra samo kot znamenje, da so ti dokazi umetne narave, ostalem bi pripomnil, da je Caldaris v svoji izjavi v komisiji priznal, da so enosterni samo oni dokazi, ki so pripravljeni vnaprej. To je popolna resnica, toda prav po tej sumljivosti enosternosti se odlikuje glavni del izpovedb, ki jih je pripeljala grška vlada.

Zgornja pripomba prav tako kaže, da so te izpovedbe imele namen, dokazati krivdo Albanije, Bolgarije in Jugoslavije. Taka karakteristika izpovedb, ki je usodna za te izpovedbe s stališča njihove veljavnosti kot dokazov. Priča, ki ima s svojo izpovedbo namen, da dokaže krivdo za nesumljivo, se ne more smatrati za nepristransko pričo in mu ni mogoče verjeti tako, kot bi bilo treba. Zvenelo je, da je tudi francoska delegacija postavljala pripombo. Fran-

coski predstavnik v komisiji je opazil pomanjkljivosti pri samem načinu dela komisije, ki je šla s pot sistematične analize dejstev in podrobnega podajanja vprašanj brez formuliranja kakršnih koli formalnih zaključkov. Samo s tem lahko mi so- glašamo. Kot rezultat uporabe te metode so priporočila komisije dobivala obliko sankcij, ker večina komisije ni težila po tem, da bi preiskovala, ampak da bi obtoževala. Komisija ni stremela po resničnem in nepristranskem proučevanju dejstev, kot bi bila njena dolžnost, ampak je hotela izgovoriti besedo »kriv« in sprejeti sodbu, še predno bi bila zasnovana na dejstvih. Ni slučajno, da pripomba francoske delegacije vsebuje naslednje vrstice: »Pogoji, pod katerimi se je vršilo proučevanje, niso bili taki, da bi nam omogočili, da bi iz tega posneli kakršne koli zaključke, ki bi temeljili na pravnih načelih. Celotno, če kaka delegacija smatra za možno, da posamezne zaključke na podlagi posameznih dejstev, vsebuje ta metoda v sebi znatno tveganje.« Kakšen more biti rezultat takih tveganjih postopkov? Lahko se samo strinjamo s francoskim delegatom v komisiji, ki je izjavil, da bodo taki enostranski zaključki nepravilni glede prizadetih strank, in da Varnostni svet lahko privede na napačno pot, da pogoji niso primerni za izločevanje organov za zbiranje dokazov v pravem smislu besede in ako more posneli zaključke, ki ne bi bili v zadostni meri upravičeni s pravnega stališča, bomo se bolj zapletli že itak kritični položaj in brez potrebe kršili povsem naravno občutljivost.

Se neki drug citat iz francoske pripombe: »Dejansko stanje stvari, na katerega je zadelo naše proučevanje, je videti preveč zapleteno. Dejstva so v pravem smislu besede ugotovljena preveč neprimerno, da bi se lahko sprejel kak sklep, ki bi temeljil na jasnem in določenem mišljenju, sklep, ki bi vseboval točno in nepristransko definicijo o tem, kaj predstavlja krivdo obeh strani.« Na ta način lahko opazimo, da je delo 6 članov komisije, ki se imenujejo ve-

čina, absolutno nezadovoljivo glede podatkov, ki so bili zbrani, in klasi glede zaključkov, ki jih je komisija posnel iz teh podatkov. To ne nudi absolutno nobene možnosti, da bi prišli do končnih zaključkov, glede katerih pa je imela ameriška delegacija dovolj poguma, da je do njih prišla in pri tem podala svoje predloge, ki se nanašajo na neko zamiljeno ogražanje politične neodvisnosti in teritorialne neodvisnosti Grčije s strani Albanije, Bolgarije in Jugoslavije.

Kakšni so zaključki iz zgoraj navedenega? Zaključek št. 1: metoda, ki jo je uporabljala komisija pri svojem delu, ni zagotovila nepristranskega postopka in kot posledica tega je komisija funkcionirala ne kot neko telo, ki proučuje, ampak, ki obtožuje. Zaključek št. 2: okoliščine, v katerih se je preiskava vodila, ne jamčijo, da bi bili zaključki zasnovani na »zdravih pravnih načelih«, kot je to upravičeno pripomnil francoski predstavnik. Z drugimi besedami — komisija pri delu ni zadovoljila osnovne zahteve, ki se postavlja pri vsakem pravilnem preiskovanju — namreč, da se dejstva navajajo točno in v celoti, brez potvarjanja in brez političnih pred-sodkov. Zaključek št. 3: podatki, ki jih navaja komisija, ne nudijo nobene podlage za one zaključke, do katerih je prišla tako imenovana komisija v zvezi z Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo. Razen tega ta večina namenoma molči o dejstvih, ki obsojajo grško vlado, kot odgovorno za politično stanje na Balkanu.

Ti trije zaključki bi morali privedi večino komisije do četrtega zaključka, namreč da obtožbe grške vlade, ki jih predstavljajo Združeni držav, Velike Britanije in Belgije podpirajo s tolikšno energijo, niso potrjene in da ne nudijo nobene podlage za postavljanje kakršnih koli zahtev vladam Albanije, Bolgarije in Jugoslavije. Nasprotno — dovolj od-datkov je, da se predložijo obtožbe proti grški vladi. To je zaključek, do katerega sta prišli delegaciji Sovjetske zveze in Poljske.

Tuja intervencija in nasilja — vzroki današnjega položaja v Grčiji

Sovjetska delegacija smatra, da je osnovni čimtelj, ki je privedel do nepetega položaja v severnih obmejnih predelih Grčije, kar grški militaristi izkoriščajo za provokatorske akcije proti Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji, — notranje stanje v Grčiji, ostra borba med grškim ljudstvom in protidemokratskimi silami za hrbitom grške vlade, ki jo podpirajo reakcionarni krogi nekaterih inozemskih držav.

Stanje, ki je bilo ustvarjeno v severnih pokrajinah Grčije, je v znatni meri posledica tega tujega vmešavanja v notranje zadeve Grčije. To intervencijo izkoriščajo protidemokratske sile Grčije, ki se zgrinjajo okrog elementov, ki so se kompromitirali v sodelovanju s fašističnimi osvajačeli. To dejstvo ovira vzpostavitev normalnih odnosov med Grčijo in sosednjimi državami. Na ta zaključek navajajo številna dejstva, znana vsemu svetu, ki bi jih komisija za ugotavljanje incidentov na grški meji lahko predložila Generalni skupščini, če bi postopala z elementarno nepristranstvo in objektivnostjo. Toda, kakor koli se je komisija prizadevala, da bi spretno šla preko teh dejstev in da bi stanje na grški meji prikazala kot neugodno za Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo, vendar-le ni bila sposobna, da bi tako ravnala, ker je kljub pristanskemu stališču na vsakem koraku zadrževala na dejstva, ki so sama govorila in ki jih absolutno ni bilo mogoče popolnoma zapostaviti. Ta dejstva so bila tako očitna, da je morala komisija, a. pr. priznati neosnovanost grških obtožb v zvezi s številnimi obmejnimi incidenti. V zaključkih komisije o tem vprašanju je rečeno, da niso našli nikakih prepričljivih dokazov, ki bi kazali, da so obtožbe kršitve, ki niso v zvezi z akcijami gverilcev, namerno izvajale vlade severnih držav ali grška vlada, oziroma, da se je vodila politika sistematičnih provokacij s katere koli strani ali da incidenti sami po sebi predstavljajo dokaz za napadalne namene katere koli države.

Ali ni dejstvo, da ta zaključek komisije pobija obtožbo, da so Jugoslavija, Albanija in Bolgarija krive za obtožene incidente? Ali ni dejstvo, da je komisija kljub težkim pogojem svojega dela, ki so bili po večini posledica političnega položaja, ki veže roke in noge, izjavila, da niso bili podani nobeni prepričljivi dokazi, ki bi kazali, da so Jugoslavija, Albanija in Bolgarija izvajale take ukrepe in da na ta način incidenti, ki so se pripetili na meji, ne dokazujejo napadalnih namenov teh držav? Kaj torej ostane od široko razporedene obtožbe, da Jugoslavija, Bolgarija in Albanija podpirajo nekatere napadalne namene proti Grčiji, Nizozemski, Hrskati pa je treba pripomniti, da glavni del obtožbenih incidentov nima ničesar skup-

nega z gverilskimi akcijami. Tako na pr. obsega izmed 98. obmejnih incidentov, glede katerih Grčija obtožuje 3 sosednje države za prehajanje gverilskih skupin iz Albanije, Bolgarije in Jugoslavije v Grčijo, samo 12 primerov. Tako zgornji zaključek večine komisije ne predstavlja ničesar drugega, kakor testimonium paupertatis, samo priznanje lastne nesposobnosti. Toda celo te incidente, ki nimajo političnega značaja, bi bilo mogoče v veliki meri odstraniti, če bi grška oblastav pokazala potrebno zanimanje, češar v tem slučaju niso storila.

Komisija ni mogla zanikati dejstva, da je bolgarska vlada že spomladan leta 1946, t. j. skoro pred enim letom in pol izjavila, da je pripravljena sprejeti ponovno uveljavljenje grško-bolgarskega obmejnega sporazuma iz leta 1931, čigar veljavnost je bila med vojno prekinjena. Bolgarska vlada se je obrnila na grško vlado s prošnjo, da bi se to vprašanje rešilo, čeprav s potrebnimi izjemami. Vendar grška vlada ni odgovorila na ta predlog, sklicujoč se, da med obema državama ni diplomatskih odnosov. Ali te okoliščine ni dokaz miroljubnih prizadevanj bolgarske vlade glede Grčije in obratnih težej Grčije glede bolgarske vlade, ki so malo podobne miroljubnim.

Zaradi tega izjave g. Caldarisa, da bosta »mir in varnost v Grčiji vzpostavljena šele tedaj, ko bodo prenehali napadi s severa«, nikakor ne odgovarja resnici. Napadi na Caldarisovo vlado se izvajajo po vsej državi. Državlanska vojna se prebujna na vsem ozemlju Grkov in se širi na področja, ki so najbolj oddaljena od severnih meja, kot so to Poloponez in otoki. Ta vojna je glavni razlog za nemire v Severni Grčiji, pa tudi ji nemiri se dajo pojasniti z nenormalnim notranje političnim položajem v državi. Besna preganjanja nacionalnih manjšin in političnih opozicijskih skupin, ki jih izjva grška vlada so izven vsakega dvoma. To je bila prisiljena priznati tudi komisija, ki je opozorila na »ozračje ogorčenosti in napetosti in maščevanja« v Grčiji, in to kar dejansko pomeni rezultat fašističnega terorja, ki je takrat divjal po Grčiji in ki divja tudi danes, terorja, v katerem je treba iskati pravih razlogov za tako težaven položaj v Grčiji.

Tako imenovano grško vprašanje je veliko širše in obsežnejše, kakor vprašanje obmejnih incidentov ali vprašanje odnosov med Grčijo in njenimi severnimi sosedmi. Grško vprašanje je vprašanje politike, ki posega v probleme, katerih rešitev je povezana s problemi svetovnega pomena. Niti grška vlada, niti one družbeno-politične skupine, ki stojijo za njo, ne določajo grške politike. V juliju t. l. je bila britanska revija »Economist« v članku z naslovom »Grčija na ostr-

ni nož« prisiljena priznati, da so ZDA s tem, da podpirajo grško gospodarstvo in oborožitev, pomagale pri vezbanju grške vojske in branijo grško stvar na svetovnih skupščinah, sedaj osnovna gibalna sila grške politike.

V tem pogledu se je položaj sedaj še bolj zaostрил. Ameriška oblastav so od septembra prevzela preskrbovanje grške vojske, orožništva in policije. Stalno se prirejajo posvetovanja grških oblastav, pri katerih sodelujejo predstavniki misij ZDA in Velike Britanije ter ameriški strokovnjaki za vojaška in druga vprašanja. Ministrstvo za narodno gospodarstvo vodi ameriški strokovnjak Lawson, ki je hkrati tudi predsednik mešane komisije za vprašanja zunanje trgovine. Brez njegove vednosti Grki ne smejo ničesar kupiti v inozemstvu. Državno blagajno imata pod nadzorom ameriški strokovnjak Roseman — za proračunska vprašanja in Spenser za vprašanja med in oseba državnih ustanov. Grška vojska bo na račun ameriških dotacij povečana za 30.000 mož. Pripravljajo se ukrepi za organizacijo tako imenovane narodne garde. V svetu narodne obrambe so razen grških ministrov tudi šefi vojaških misij ZDA in Velike Britanije. Pod vodstvom tako imenovanih ameriških strokovnjakov je v polnem teku pripravljanje za čisto v državnih ustanovah. O samostojnosti in suverenosti Grčije torej sploh ne more biti več govora.

Grški vladni stroj je dokončno prešel pod nadzorstvo ZDA. Iz govora bivšega pomočnika ameriškega ministra za zunanje zadeve Achesona je znano, da je bilo od celotne vsote ameriške pomoči 50 milijonov dolarjev določenih za vojsko, ostala vsota pa za obnovo gospodarstva in nakup blaga za široko potrošnjo. Toda osnutki obnovitvenih del, ki ga je objavil šef ameriške misije v Grčiji Greeswold, se nanašajo samo na preureditev pristanišč v Pireju, Solunu in Volosu ter nekaterih letališč. Dejanske gre za izpremenitev Grčije v vojaško oporišče ZDA, ne pa za obnovo grškega gospodarstva.

Zadržati se moram ob govoru gospoda Spaaka, ki je uporabil svojo govorniško veščino, da bi po eni strani obtožil Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo za vse smrtne grehe, po drugi strani pa da bi Caldarisovo vlado prikazal kot tihega angela mira. Gospod Spaak bi verjetno laže prišel na konec s svojimi nasprotniki in razvil spor, ki se le malo nanaša na osnovno vprašanje, ki je pred komitejem. Tako se gospod Spaak spušta v mdrovanja, ali je grška vlada zakonita ali nezakonita in navaja celo vrsto dokazov, da je grška vlada zakonita, čeprav hkrati priznava, da obstaja tendenca, da se le-ta smatra kot nezakonita in da se ta tendenca z vsakim dnem bolj širi. To je točno. Vedno več ljudi je, ki zdravo mislijo in priznavajo, da je vlada Sofulisa-Caladarisa zares nezakonita. Skoda, da gospod Spaak ni poskušal razčleniti vzrokov nastanka take tendence, ki se vedno bolj širi, da se vlada Sofulisa-Caladarisa smatra za nezakonito — in ni odgovoril niti na vprašanje, s čimer se da pojasniti, da ta težnja, kakor se je on izrazil, postaja vedno bolj razširjena. To pa ima brez dvoma močne razloge.

Ne zadržujmo se pri tem vprašanju. Kot je znano, vlada Sofulisa-Caladarisa, ki je odgovorna za državljansko vojno v Grčiji, ne igra odločilne vloge v grškem vprašanju in ni odločujoč čimtelj v tej stvari, in potem kakem ni potrebno izgubljati mnogo časa za razgovore o grški vladi. Gospod Spaak se je dotaknil vprašanja o drugem členu točke 7 Ustanovne listine ZN, dokazujejo, da ZN in njeni člani nimajo pravice do vmešavanja v notranje zadeve neke države, niti da kritizirajo njeno politiko. Zakaj pa v takem primeru govorijo gospod Spak in drugi o nedoslednosti, ko se n. pr. govorijo o ameriškem ali britanskem vmešavanju v grške zadeve. Gospod Spaak je posvetil temo nekaj besedi, vendar je to napravil tako mehko in pazljivo, skoro opravičujoč se za svojo drznost in je komaj šepetaje govoril o neki meri ameriškega vmešavanja v notranje zadeve Grčije, ki se ne zanikuje. Takoj je pristavil, da je daleč od tega, da bi trdil, da to zasluži pohvalo, vendar je prepričan, da te pripombe ne bodo izvale očitkov od strani vlade ZDA in Velike Britanije. Gospod Spak se v tem pogledu lahko pomiri. Njegovo primerno obnašanje pri tem vprašanju lahko samo dobi pohvalo visokih pokroviteljev, ki jih je omenil.

Vse to, kar je rekel gospod Spaak, ne pušča dvoma, da odobrava vmešavanje Američanov in Angležev v notranje zadeve Grčije. Hkrati dokazuje, da to ni v nasprotju z načeli Ustanovne listine ZN. Kaj pa bomo napravili z drugim členom tč. 7, o katerem je tako lepobesedno govoril gospod Spak? Sicer ima gosp. Spak za to vprašanje pripravljen odgovor. Končno lahko vsaka vlada prosi drugo vlado, da ji pomaga pri vzdrževanju miru in reda. To je točno, vendar je za take p. mere v ustavi

Dejstva pobijajo zaključke ameriške resolucije o grškem vprašanju

Ameriški delegat Johnson je po-svetil svoj govor iskanju opravičil za ravnanje ameriške delegacije v Varnostnem svetu. V nasprotju s svojimi partnerji pa se je Johnson vendar ustavil na nekaterih obmejnih incidentih, ki baje dokazujejo, da so Jugoslavija, Bolgarija in Albanija pomagale grškim partizanom. Toda Johnson je opisal te incidente preveč svobodno in si je dovolil nekaj napak in spreminjanje dejstev. Zamolčal je, da je bila preiskava o incidentu v Anglistron — Lipi enostranska in da je pomožna skupina zaslišala samo grške priče. Ni povedal, da so bili grški partizani takoj razoroženi in internirani, kar je potrdil bolgarski kapetan Živkov. Njegovim izpovedbam ni nihče ugovarjal in tudi sam Johnson ne.

Kar pa se tiče grških trditve o vrnitvi teh partizanov v Grčijo, so o tem dali izjave pomožni skupini 4 grške priče: Arvanitis, Jankos, Fotiadis in Rahmanides. Poudariti je treba, da teh izjav ni, ampak se navaja samo kratek resume, iz katerega izhaja, da so bile omenjene priče zastražene v bolgarskem taborišču za grške begunce, potem ko so jih bili razorožili in internirali, ni pa ničesar, kar bi kazalo na to, da so bila pri tem prehodu v Grčijo na kakršni koli način udeležena bolgarska oblastava.

Izjave o orožju niso prepričevalne. Z ničemer ni potrebno, da so dobivali orožje na bolgarskem ozemlju. Celo pomožna skupina je morala ugotoviti nesoglasja in netočnosti v izpovedbah teh prič. Priča Arantidis je n. pr. izjavil, da ne more reči, ali se je to zgodilo na grškem ali bolgarskem ozemlju. Priča Jankos ne more zanesljivo reči, ali so orožje delili v Grčiji ali v Bolgariji. Priča Rahmanidis pravi, da so orožje dobivali v Bolgariji, priča Fotiadis pa opira svoje trditve, da je orožje prišlo iz Bolgarije, na dejstvo, da je »bilo novo«. Zaradi takih protislovij so vse te izpovedbe popolnoma brez vrednosti. Na drugi strani izpovedba bolgarskega kapetana Živkova jasno kaže na to, da so incident v Anglistron — Lipi izzvali Grki, ki so pri izvajanju kazenskih operacij zoper gverilce prišli na bolgarsko ozemlje.

On je n. pr. izjavil: »Opazovali smo premikovanje grških čet na bolgarskem ozemlju, vendar nismo streljali, ker nismo imeli pravice«. Grški oficir Siripoulos je skušal ovreči Živkovo izjavo in je rekel, da je bolgarska patrulja, ki jo je srečal 18. aprila, trdila nesporno. Ta izjava grškega oficirja je v očitnem protislovju z izjavo Živkova, ki jo je navedla pomožna skupina. Na ta način stojimo pred protislovnimi izjavami in ne moremo prebrskati ali vsaj enostavno oblasniti tega protislovja.

Johnson je govoril tudi o incidentu v Kuka-Palaton-Tretneon, spretno pa je obšel glavno točko, da so namreč po izpovedbah številnih prič jugoslovanska oblastava razorožila gverilce, ki so prišli v Jugoslavijo iz Grčije. In da jih niso poslali nazaj v Grčijo, ampak v taborišče za begunce v notranjost Jugoslavije. Ozlejte si pozornost izpovedbe grške priče Mihailidisa, pa boste videli, da go gverilci zapustili taborišče ponoči in da jim je bilo ukazano, naj molče, da jih ne bi slišala jugoslovanska obmejna straža. Drugih podatkov sploh ni in je res potrebno izredna domišljija za sklepe, ki so jih napravili Evatt, Johnson, Mac Neal, Caldaris in Spak. Tako so se gverilci vrnili v Grčijo skrivaj, se pred jugoslovanskimi oblastmi. Mar ni to nepričakovan dokaz za to, da jugoslovanska

Govor šefa delegacije Sovjetske zveze A. Vihnskega

Odločna zavrnitev obtožb proti Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji

držav tudi določeni neki red. Določeno je tudi v grški ustavi iz leta 1911, in to je potrdila tudi grška ustava iz leta 1927, kjer se, v skladu s členom 99 in 113 ugotavlja, da »enote tuje vojske ne morejo biti vzete v službo helenške države, ne morejo bivati na grškem ozemlju in iti skozi njega drugače, kakor je to predpisano z zakonom.« Ker tak zakon ni bil izdan, je bivanje tujih čet na grškem ozemlju nezakonito, pa naj to še toliko odobrava gospod Spaak in drugi častni advokati Calderisove vlade.

Ne gre drugače kot da naglasimo tudi poseben značaj britanskih metod ujanjanja reda v Grčiji, o katerem je govoril gospod Spaak. To bi zaslužilo posebno pozornost, vendar sem zaradi pomanjkanja časa prisiljen omejiti se samo na to, da odgovorim na besede gospoda Spaaka, ki pravi, da ni mogoče trditi, da je prisotnost britanskih čet v Grčiji vzrok državljanske vojne. O vzroku državljanske vojne bom pozneje govoril. V tej zvezi bi se rad skliceval na besede tak avtoritativnega mojstra v teh zadevah, kot je Winston Churchill (vidi »Life« z dne 23. aprila 1947), nakaž je tukaj že spomnil jugoslov. predstavnik, ko je govoril o brzojavici gospoda »Churchilla Scobieju.« V tem času, enkrat pozno v noči — je rekel v zvezi s tem Churchill — sem sestavil brzojavko za našega generala Scobieja, ki je prispel v Atene s 3000 ljudmi, da bi pomagal premagati Nemce, v kateri je rečeno, da mu ni treba biti nevtralen v borbi grških strank, temveč nasprotno, da mora podpirati predsednika vlade Papandrea in da ne sme oklevati, da ne bi streljal na komuniste, ki napadajo. Ta ukaz je bil odposlan okrog dveh zjutraj 6. decembra 1944. Prispel je pravočasno. Britanske čete so v majhnih skupinah krenile naprej in pričele streljati na komuniste, ki so napadali.

Vidite, kakšen red vzdržujejo v Grčiji britanske čete... Sedaj mora vsak zavestni in nepristranski človek reči — da li je tako imenovana prisotnost duha britanskih čet v Grčiji zares kaj drugega kot udeležba teh čet v državljanski vojni na strani Calderisove klike? Gospod Spaak bo imenoval to zakonito pomoč zakoniti vladi, vendar je to očito grobo nezakonito vmešavanje v notranje zadeve Grčije.

Vidite, kako gospod Spaak brani načelo pomoči vsaki »zakoniti vladi.« Kako pa so siale stvari s tem načelom, ko se je vodila borba zakonite španske vlade, ki jo je podpiral španski narod proti uporniškim fašističnim silam generala Franca? Tedaj ta zares zakonita vlada, ne samo, da ni dobila nobene podpore, marveč je bil ob naporih Društva narodov, kjer je igral gospod Spaak precej veliko vlogo, ustvarjen slavn občor za nevrnežanje, v čigar pristojnost je spadalo preprečevanje prizadevanja Hitlerja in Mussolinija, da bi se vmešavala v notranje zadeve Španije, ki se je herojsko borila proti fašističnim soldateski z uporniškim generalom Francom na čelu. Zgodovina se ponavlja, čeprav z nekaterimi izjemami. Dejstvo, da so se fašisti uprli proti zakoniti vladi, ni v nemirjalne in razburjalne junakov nevrnežanje, kar sta večje izkoristila Hitler in Mussolini proti silam demokracije in španskemu narodu. Lovijo se za postavke formalno-pravne značaja kot so sklicevanje na zakonitost vlade, kar pa nikakor ne pomeni niti demokracije niti progresivnosti te vlade, da bi se oženj opet usmeril proti silam demokracije, proti narodu. Sedaj napenjam vse sile in kličejo na pomoč vse advokate, da bi opravili pomoč »zakoniti« Calderisovi vladi v njeni borbi proti demokraciji in gibanju v Grčiji, da bi opravili protijudski blok in koalicio.

Takšen je potek dogodkov, ki se danes odvijajo z božjo pomočjo. Kljub vsej razliki v stališčih glede pravic vlad Španije in Grčije do pomoči drugih držav pa imata obadva primera nekaj skupnega, namreč — strah pred neizbežnim porastom družbenih sil, ki vodijo k uvrstitvi resnične nove demokracije.

Nekaj besed o državni suverenosti. Sovražniki državne suverenosti so po lahkem konjeniškem napadu, ki ga je izvedel Mac Neil proti državni suverenosti, uporabili solidnejše orožje, čigar vloga bi moral odigrati govor gospoda Spaaka. Idejo državne suverenosti gospoda Spaaka je prečestala z okrasnimi vzdevki kot so »stara ideja, ki je prišla iz mode«, in »stara reakcijska ideja«. Vendar do toponičnega napada ni prišlo, čeprav je bilo mnogo hrupa in ropota. Gospodu Spaaku se ni posrečilo izpustiti pravega »projektila«, niti navesti vsej ene nove misli, ker so vse to, kar je on govoril, že pred njim (moramo odkrito reči — bolje) povedali nasprotniki državne suverenosti, ki že 20 let pridigajo to sumljivo doktrino. Najvidnejši med njimi so bili Duguit, Morille, George Selles, Louis Lebourg, ki je pozneje postal kolaboracionist in je odkrito branil zakonitost intervencije v njegovem »kursu mednarodnega prava«, Politis, Jenet, American Thomas Finletter, ki se je odkrito zavzel za vzpostavitev »super-države« kot, da naj bi bila ukinitve državne suverenosti prvi korak k temu.

To je stara pesem Društva narodov. Govorniki, voditelji in glavni funkcionarji Društva narodov so naglašali pri samem početju tega mrtvo rojenega otroka idejo »super-države« ali »naddržave«. Tudi to ima svoje določene vzroke. Razvoj kapitalizma, posebno na stopanje kapitalizma v najvišjo fazo — v epoko imperializma — je povezan z željo po nadvladi nad drugimi in ozemeljskimi osvajanj. Po drugi strani pa to povzroča krepitve odpora med narodi, katerih narodna zavest je prebujena.

Ta dva se tako razširila v nevarne dogodke in druge ukrepe proti tujemu kapitalu. Narodi, v katerih se

budi narodna zavest, teže k temu, da bi izkoristili vsa sredstva in načine, da bi dosegli svojo gospodarsko in politično osvoboditev, ki jim jo je sam kapitalizem dal v procesu borbe za svojo dominanco.

Tako se je porodila ideja o ustvaritvi enotne nacionalne, neodvisne, suverene države, ki mora preprečiti izkoriščanje svojega naroda s strani kapitalističnih izžemalcev iz tujih držav. Toda državam, ki teže h gospodarskemu gospodarstvu in razširjenju svojega gospodarskega in političnega vpliva, je na poti državna suverenost drugih držav. Težnja k monopolom se ne more vsekoli v načeli, kakor je državna suverenost, ki je močna zapreka pri ustvaritvi takih težnj. Odtod izvirajo tudi poskusi, da bi se odstranila državna suverenost. Znanstveniki — pravniki, ekonomisti, diplomati in politiki — se pripravljajo na pohod proti ideji državne suverenosti, po kateri ne obuhiti potrebe razviti kapitalistični sistem, ki stalno teži k vedno novim in novim trgov ter nadvladi. Sedaj je treba idejo državne suverenosti diskreditirati kot »zastarelo« in kot »reakcionarno idejo«.

Vse, kar je rekel gospod Spaak o državni suverenosti, se popolnoma strinja z interesi kapitalističnega sistema, ki je dosegel tako fazo razvoja, v kateri postaja državna suverenost drugih držav zapreka pri uresničevanju ekspanzionističnih načrtov. Gospod Spaak je rekel, da je državna suverenost reakcijska ideja. To je zares reakcijska ideja — ker je na poti »progresivnemu« gibanju imperializma, ki koraka okrog zemeljske krogle z izžegnjenimi kremplji.

Gospod Spaak je izjavil, da je državna suverenost »zastarela«. Gospod Spaak ni popolnoma točen, ker je to ideja, ki bi jo radi nekateri ljudje zavrgli kot zastarelo, ker močnim kapitalističnim državam ni več potrebna. Njim je potrebno nekaj, kar je v očistem nasprotju s tem — uničenje ideje suverenosti in same suverenosti drugih držav. Državna suverenost je zastava neodvisnosti in borbe za mnoge in mnoge države proti požrešnim apetitom kapitalističnih monopolov.

Pozivi gospoda Spaaka, naj se odstrani »svi atributi nacionalne suverenosti«, lahko služijo kot lepa ilustracija onega, kar je bilo zgoraj povedano o interesih velekapitalističnih monopolov, ki sanjajo o svetovnem gospodarstvu. Zaradi tega je naravno, da se gospod Spaak in vsi njegovi prijatelji ne morejo strinjati s stališčem predstavnikov tistih držav, ki zavtrajajo vse poskuse, da se s pomočjo raznih komisij in komitejev omeji državna suverenost, na kar je po silni n. pr. pristala Grčija, katere državna suverenost je padla na dve besedi. Kadarko hoteli stari Rimljani vedeti, čigavim interesom in komu služi neka stvar, so vprašali: »Cui prodest?« Ali »Kdo bo imel korist?« Ali ni jasno, da Spaakove pripovedbe proti državni suverenosti ne služijo interesom miroljubnih narodov, njihovi svobodi, neodvisnosti in sreči — ampak ali prav za prav nasprotnim interesom. Nobena država, ki spoštuje svojo neodvisnost in nacionalno samostojnost, se ne more strinjati s to idejo, ki je tako tuja njenim interesom.

Danee že nihče več ne pobija neoposobnosti in korupcije sedanje grške vlade. Tega ne izpodbijajo v tej ali oni obliki, v taki ali drugačni meri niti oni, ki podpirajo to vlado. Med ljudstvom vedno bolj narašča mržnja proti tej vladi. To so morali priznati celo konservativni krogi in organi tiska, ki odražajo njihovo mišljenje in kličejo na poplavl zaradi tega, ker politika grške vlade in grškega orožništva, izredni zakoni v Grčiji, ki so ljudstvu odvzeli državljanske svoboščine, in gospodar-

Neosnovanost obtožb proti Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji

Preidimo sedaj na vprašanje namišljene grožnje z ozemeljsko nedotakljivostjo Grčije s strani Jugoslavije, Bolgarije in Albanije. Grška vlada, ki jo podpira vladi ZDA in Velike Britanije, poskuša trditi, da jugoslovanska in bolgarska vlada podpirata s propagando in na druge načine gibanje, ki ima za cilj, da se ocedeji Makedonija od Grčije in vključi v »super Jugoslavije«. Nič ni bolj smešnega kot to trditve. Napravljeno so bile na hitro in njihova prenapetost in nevarnost bove v oči. Na kaj se opirajo te trditve? Na nekaj citatov iz govorov jugoslovanskih in bolgarskih političnih funkcionarjev in na nekaj citatov iz nekaterih listov, na nekaj izpovedi o nekem mitološkem »večskem biroju« pod vodstvom 20-letnega mladeniča in o makedonski organizaciji (VMRO).

Grška vlada in večina Anketne komisije se sklicujejo na neke citate iz govorov podpredsednika jugoslovanske Ljudske skupštine Vlahova, predsednika vlade LR Makedonije Kolisevkega in maršala Tita, pa tudi na članke, ki so bili objavljeni v jugoslovanskih listih »Borba« in »Nova Makedonija«.

Potrebno je poudariti, da so bili ti govori meseca oktobra leta 1946 ali še prej t. j. v času, ko so v Svetu zunanjih ministrov in na pariški mirovni konferenci razpravljali o načrtih mirovnih pogodb in ko so v zvezi s tem v mnogih državah razpravljali o raznih aspektih ozemeljskih in drugih vprašanj, ki so v zvezi z mirno ureditvijo.

Kakšni pa so ti govori? Kakšne heretične ideje so bile podane v teh govorih? V izjavi Vlahova za francoski tisk meseca septembra leta 1946. je rečeno, da pričakuje makedonski narod svojo popolno osvoboditev in politično zedinjenje, kar bo doseženo pod vodstvom republike Makedonije v sestavi Jugoslavije. V drugem govoru je Vlahov izjavil, da nima »Gr-

ski položaj v državi, ki se vedno bolj slabša, pojasnjuje razvoj takega razpoloženja širokih ljudskih množic, kakor to ugotavlja navedeni članek »Economista«.

Grčija je prišla do zadnje stopnje obupa. To je bil prisiljen ugotoviti tudi Paul Porter, bivši šef ameriške misije v Grčiji, v svojem članku »Grčija je potreben čudež«, objavljenem 20. septembra 1947 v časopisu »Colliers«. Porter je dal sedeva recepte, ki ustrezajo sedanji zunanji politiki, vendar je bil tudi on prisiljen priznati, da so v Grčiji »zelo globoko nacionalno užaljeni.« Porter zahteva »čudeže za Grčijo, vendar vse, kar on razume pod čudežem, ne gre dalje od reorganizacije grške uprave in grške vlade po ameriškem receptu. Kaj pa predstavlja ta vlada? Naj olistimo Porterja. Kolikor sem mogel razumeti — piše Porter — grška vlada ni vodila učinkovite politike, izvzemši zahtevo, da se ji nudi pomoč iz tujine, da bi se obdržala na oblasti. Po mojem mnenju namerava tujo pomoč izkoristiti za to, da bi za vedno zagotovila privilegije majhnim bančnim in trgovski kliki, ki tvorijo v Grčiji nevidno silo. Porter ne prikriva, da predstavlja to »nevidno silo Grčije« klika, ki je odločena, da predvsem in za vsako ceno zaščitijo svoje finančne interese na račun gospodarskega zdravja države, da člani te klike želijo ohraniti davčni sistem, ki jim nudi fantastične prednosti... Nikdar ne bodo pomislili na to, da bi to dohodke vložili v obnovo svoje države.

Gospod Spaak je posebno zadovoljen s to »zakonito« vlado. Kaj pa pravi Paul Porter, šef ameriške misije, ki je bil poslan, da pomaga tej vladi in ki ni mogel prikriti onega, kar je tam videl na lastne oči. Po Porterjevih besedah so te lastnosti grške vlade večje izkoristili Angličani za svoje cilje in interese. »Angličani so se vedno v takem primeru posluževali formule sodelovanja z lokalnimi vladajočimi razredi — piše Porter — kupujo njihovo podporo s tem, da so potrjevali njihove pravice, da izkoristijo množice ter se opirali na nje, da bi s pomočjo orožništva teptali ljudstvo.« To niso moje besede, to ni »moskovska propaganda«, to je propaganda »Colliersa« ameriškega časopisa, ki je priobčil v številki z dne 20. septembra 1947 članek Paula Porterja.

Taka je podoba položaja v Grčiji, ki se je znašla v rokah klike bančnih in borznih maherjev, ki delajo posle s svojo državo in ki so pripravili razprodaji in na debelo in drobno tistemu, ki več plača. Ti maherji so zasvoženi pri grškem narodu in to morajo priznati celo uradne osebe, kakor Paul Porter, bivši šef ameriške misije v Grčiji. Ali bodo temu oporekali Calderis, Johnson, Mac Neil ali Spaak? Ali bodo še nadalje trdili, da stvar ni v notranji politični krizi, v krizi, ki jo je izzvala predvsem grška vlada, ki ne uživa zaupanja grškega naroda, temveč da je stvar v lokavih podtikanjih severnih sosedov Grčije? Ali ni cinizem besedenja Calderisa in njihove družbe o nevarnosti, ki grozi politični neodvisnosti Grčije s strani Jugoslavije, Albanije in Bolgarije, ko so prav Calderis in njegova družba poteptali in osmešili politično neodvisnost Grčije. Politika neodvisnosti Grčije je poteptana in osmešena za interese klike bančnih in borznih maherjev, ki je zaslužila grški narod in ga vrgla v brezno bede in brezpravnosti. Če govorimo o nevarnosti za politično neodvisnost Grčije, ali niso tedaj dovoljena zgoraj navedena dejstva, ki preprečijo dokazovanje, da ogrožajo politično neodvisnost Grčije tuje sile, ki se grobo vmešavajo v notranje zadeve Grčije v imenu svojih ekspanzionističnih ciljev?

Čija z nobene točke gledanja pravice do Egejske Makedonije: niti z zemljepisne, etnološke, niti zgodovinske, ne politične in ne ekonomske. Podobno stališče so navedli Kolisevski, namestnik šefa jugoslovanske delegacije na pariški konferenci Pijade in drugi.

V »Borbi« z dne 26. avgusta 1946. leta je bila objavljena izjava, da »Jugoslavija ne more biti ravnodušna nasproti uničenju našega naroda v Grčiji, niti v pogledu njegovih pravic in zahtev do samoodločitve in priključitve k svojim bratom v Jugoslaviji«. Vidite, v tem sestoj, kakor se zdi, poskusi Jugoslavije, da bi posegla na ozemeljsko nedotakljivost Grčije, poskusi, proti katerim zahteva ameriška vlada uporabo VII. poglavja Ustanovne listine, ki predvideva prisilne ukrepe vplivanja. Ustanovna listina pa govori v § 2. prvega člena izrecno o spoštovanju načela samoodločbe narodov kot enega najvažnejših ciljev OZN in tako ni v omenjenih govorih ničesar slabega.

Da bi grška vlada podkrepila trditve, da so poskusi s strani Jugoslavije proti ozemeljski nedotakljivosti Grčije, se je sklicevala tudi na govor maršala Tita, ki ga je imel v Skopju 11. oktobra 1945, in na intervju maršala Tita z dne 15. oktobra 1946.

Ti »dokazi« zaslužijo pozornost, ker nudijo primer o takih izpovedih priči, ki se imenujejo v pravni znanosti »prapariete Zeugens«, kar pomeni »preparirani t. j. potrjeni dokazi. Tako se v govor maršala Tita z dne 11. oktobra ustavili en cel stavek: »Podvzeli bomo ukrepe za ponovno zedinitev vseh Makedoncev« — stavek, ki ga v avtentičnem govoru ni, ker sploh ni bil izgovorjen. Obenem pa je bil iz omenjenega govora iztrgan stavek: »To je eno naših vodilnih načel in zamenjan z besedami »podvzeli bomo ukrepe« z besedami, ki jih tudi ni bilo v govoru.

Ista operacija je bila izvršena z besedilom tak vrsta maršala Tita z dne

16. oktobra 1946, ki ga je navedel Calderis v Varnostnem svetu 12. decembra. Gospod Calderis je prišel do te potvorbe na zelo preprost način. Iz besedila intervjuja je odstranil en stavek in namesto njega postavil drugega, ki ga v resnici sploh ni bilo v govoru predsednika jugoslovanske vlade. Maršal Tito je rekel: »Glede korakov, ki jih bomo podvzeli v Organizaciji Združenih narodov, ne bi mogel povedati, v čem bomo obstajali, vendar je jasno, da bomo podvzeli določene korake.« Ta stavek je Calderis v Varnostnem svetu 12. decembra 1946 spremenil v tale stavek: »Ne bi mogel povedati, kakšne ukrepe bomo podvzeli, vendar bomo storili vse, da bi napravili konec nasilju, katerega so podvzeli narodne manjšine, posebno pa manjšina Egejske Makedonije v Grčiji.« Potvorba je očitna. Sedaj vidite, s kakšnimi — potrjenimi »dokazi« v rokah si prireja večina komisije toliko smelosti, da izjavi, da Jugoslavija niti težnje Slovanov — Makedoncev v Grčiji do avtonomne Makedonije. S takimi dokazi nas pozivajo tukaj, da zaprlih oči sprejmemo poročilo komisije, ki je polno neupravičenih in na nikakršnih podatkih zasnovanih sklepov. Čigar večji del je poleg tega glede najvažnejših vprašanj polnopravni in ne zasluž nobenega zaupanja.

Navajanje ustreznih stališč in vzdrževanja takih želja in težnj ne more samo po sebi služiti kot vir obtožb za ekspanzivne ali agresivne namere. Tem manj, ker jugoslovanski politični funkcionarji stalno naglašajo svojo namero, da bi zagotovili pravično rešitev makedonskega vprašanja na miren način, s pomočjo organizacije Združenih narodov.

Jugoslovanski predstavnik je opozoril komisijo na navedeno potvorbo, da je bila ta epizoda komisiji zelo dobro znana. Večina članov komisije

Ekspanzivni načrti in napadalne namere grške vlade

Smatram, da je nujno potrebno pokazati na stvarne ekspanzivne načrte in napadalne namere prav same grške vlade. O tem je že bilo govora lansk leto na pariški konferenci, ko je Calderis zahteval po izgovoru popravne meje, da se Grčiji priključi skoraj četrtina bolgarskega ozemlja. Po tej grški zahtevi bi bila bolgarska meja oddaljena samo 35 km od Plovdiva — po svojem pomenu najvažnejšega mesta za bolgarsko prestolnico — in največ 95 km od bolgarske prestolnice — Sofije. To je Calderis imenoval popravno mejo. Ali ni to napad? V tem primeru sem primorano povedati, da imamo popolnoma nasprotno mnenje o tem, kaj je napad, a kaj ni napad. Zahtevajo to tako imenovano »popravno mejo, Calderisova vlada poprešno posega z roko po tuji zemlji. Poskusi prodreti v srce Bolgarije tako globoko, kolikor se ji zdi mogoče ob izkoristitvi podpore nekaterih vplivnih mednarodnih sil, izkoristitve položaja na pariški mirovni konferenci, se poskušala odtrgati Epir od Albanije, in dolino, ki leži v srcu Bolgarije, za Rodopskimi planinami proti severu. Ni preveč, če naglasimo, da se ozemeljske zahteve grške vlade nasproti Bolgariji niso omejele samo na govore in številne klevete, temveč so dobile popolnoma določeno praktično obliko. Prišlo je celo do razpravljanja o teh zahtevah gospoda Calderisa in njegove družbe v Parizu, v komisiji za politična in ozemeljska vprašanja Bolgarije. Zadeva je prišla tudi na glasovanje. Večina članov komisije je zavrnila Calderisove zahteve, ki jih je podpiral samo delegat Južnoafriške unije ob sramežljivem vzdržanju predstavnikov treh držav, med njimi tudi Velike Britanije. Pozornost zasluži n. pr. tudi Calderisov govor, ki ga je imel v Solunu 10. junija 1946. »Naše nacionalne zahteve« — je izjavil Calderis — se ne omejujejo samo na ozemlja, ki so z mednarodnimi akti, pa tudi z zgodovinske in pravne točke gledanja, priznana za grška ozemlja. Naše pravice do novih ozemelj so vsakomur jasne. Dodekanez, severni Epir in varnost naših meja nas ne morejo zadovoljiti. So še druga ozemlja na jugu in na severu, ki so nesporno grška. Na severu se prične naše zahteve, da se dokonča ustanovitev naše nacionalne države in reši problem prostora... (Citat je vzet iz lista »Lo Foe« z dne 12. junija 1946).

Te besede o prostoru nas spominjajo na dobro znane zahteve onih, ki so zahtevali ta življenjski prostor in ki smo jih s skupnimi napori poslali v tak življenjski prostor, ki nima nobenih meja — na drugi svet. Na seji grškega parlamenta v Atenah dne 24. junija 1946 je član grškega parlamenta gospod Diakomopoulos izjavil: »Imam tudi načrt za popravno mejo. Predlagam predsedniku svoj načrt s tem namenom, da se arhiv parlamenta. Naša meja bi se morala pričeti ob ustju reke Isme v Jadransko morje in se tekat ob grebenu Sar planine. Čezgajajo reko Vardar in Orvilo na zapadu. Nato bi morala meja potekati po reki Strumi prav do železniškega križišča Katerinova, od kodar bi se nadaljevala ob grebenu planine Skomio, v smeri Trojanskega prelaza in črte na višini 1573 m na planinskem grebenu Balkana. Raztezati bi se morala ob tem grebenu do Črnega morja v območju vasi Aetos, Pirtos in Anhilios« (protokol z 21. seje komisije, stran 4).

Ali večina komisije ni želela oceniti teh skoraj nemunskih ekspanzionističnih načrtov Grčije, namesto da je sramežljivo zamolčala podobna dejstva in navajala nepremišljene in neosnovane obtožbe ne proti Grčiji, temveč proti njenim severnim sosedom? Kaj pa grški tisk? Severna ne zaostaja za Calderisom in njegovo družbo, o čemer bi lahko navedli številne zgledje. Naglasiti je tudi potrebno, da je

pa tej epizodi ni dela posebne veljave in zaradi tega ni napravila nobenih zaključkov, kar brez dvoma dokazuje, da je slaba metoda dela večine v komisiji, ki je postopala na enostranski in priestranski način, ne reagirajo na dosleden način na očitno preduraganje dejstev in potrivanje važnih listin.

Prehajam na Bolgarijo. Tukaj je zadeva prav tako nezadovoljiva, kot pri vprašanju Jugoslavije. 6 članov komisije nam pravi, da Bolgarija ogrožajo zemeljsko nedotakljivost Grčije in da je to n. pr. izraženo v govoru predsednika bolgarske vlade Dimitrova. Čigar ustreznih del izjave v avgustu 1945 se glasi: »Volitve v Pirinski Makedoniji se bodo držale splošnih načel utrditve Domovinske fronte Bolgarije in vzpostavitve najboljših prijateljskih odnosov in tesnega sodelovanja z novo Jugoslavijo, ker bomo samo na ta način dokončno rešili makedonsko vprašanje. Tudi zmaga Domovinske fronte pri volitvah ter bratstvo in enotnost domovinsko-frontovske Bolgarije in nove Jugoslavije bodo odstranili zapreke na poti k nacionalni osvoboditvi celotnega makedonskega naroda.« Celotno navedeno kritiko ne bi mogel v teh besedah najti ničesar, kar bi ga v kateri koli meri spominjalo na ekspanzionistične težnje. Tem manj, ker je bolgarski predstavnik izjavil v komisiji, da Bolgarija nima nobenih napadalnih načrtov nasproti Grčiji in da ni bilo makedonsko vprašanje nikdar vzrok onih nesporazumov, do katerih je prišlo med tema dvema državama po vojni. Lahko rečemo, da so bili grški klevetniški proti Bolgariji primorani operirati s takim »dokazom, kakor je navedena listina. Da bi dokazali napadalnost bolgarske vlade, naperjene proti Grčiji, lahko služijo samo kot dokaz neosnovanosti in neresnosti obtožbe, ki je bila sklenjena proti bolgarski vladi. Zadeva pa je drugačna glede same Grčije.

Calderis med pariško konferenco meseca junija 1946 predlagal jugoslovanskima delegatoma Beblerju in Villanu, naj razdelita Albanijo med Grčijo in Jugoslavijo. Tukaj vidite očitne dokaze intrige grške vlade proti Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji, ki ne prenehajo in ki stvarno ogrožajo ozemeljsko nedotakljivost severnih sosedov Grčije! Zdi se, da ni samo služajmo, da govor ameriškega delegata gospoda Johnsona ne vsebuje niti ene besede, ki bi dokazovala obstoj nevarnosti za ozemeljsko nedotakljivost Grčije, ki baje izvira od Jugoslavije in Bolgarije in ki je zamišljena v posebne namene. To pa niti najmanj ne preseneča, kar je z ozirom na množico potrjenih, lažnih in netočnih podatkov v listinah, ki jih je navedla grška stranka, težko braniti stališče, ki ga je glede tega vprašanja zavzela ameriška delegacija. Zaradi tega je ameriški delegat smatral, da je bolje molčati.

Potrebno se je posebno zadržati pri pričah, na katerih izpovedbah je poskušalo 6 članov komisije zasnovati svojo izjavo in zaključke. Ti člani komisije se, podpirajo obtožbo, reš, da Jugoslavija in Bolgarija ogrožata ozemeljsko nedotakljivost Grčije, sklicujejo na izpovedbe nekaterih priči. Postavlja se resno vprašanje: Kakšne so priče in v koliko so njihove izpovedbe resnične. Med temi pričami so bile n. pr. tudi take, kakor je Valianidis, o čigar posebnosti lahko napravimo sliko že na podlagi dejstva, da ni mogel povedati datuma svojega rojstva. Komisija je v tej zvezi, in glede na to, da je ta priča vzbudila splošen dvom, ugotovila, da je potrebno preiskati osebno te priče. Ta preiskava pa ni bila izvršena in je Valianidsova izpovedba vključena temu med dokazi o makedonski organizaciji NOF (Narodnoosvobodilna fronta). Kot druga priča je v tem vprašanju nastopil Valtadoros, ki je izjavil, da se je udeležil makedonskega gibanja in je dobil navodilo, naj se bori za zedinitev Makedonije v eno državo, ki bi naj bila priključena k Jugoslaviji. Njegove izpovedbe pa so bile zmedene prav glede najvažnejšega vprašanja, glede vprašanja zveze jugoslovanske vlade z makedonsko organizacijo NOF.

Grška oblastva so ga obsojila na smrt in so ga po izpovedbah 2 drugih priči — Zervasa in Pečara, prepejala in mučila, da bi pod grožnjo smrti izsilila od njega razne izpovedbe. Valtadoros je sam priznal, da ga je grška policija po aretaciji hudo pretepla. Priča Canis je najprej dajal izpovedbe proti NOF-u, pozneje pa je priznal, da je o tej organizaciji zvedel šele pred kratkim časom od druge priče — Ceteroklisa, ki je pri zaslišanju podal popolnoma nasprotno izpovedbe. Nekateri druge priče grške vlade — Patatukas, Mansurakis in drugi — po njihovih lastnih izpovedbah sploh niso bili obveščeni o makedonskem vprašanju. Izpovedbe priči o NOF-u so sploh zelo nejasne. Večkrat mešajo NOF z odborom beguncev, ki je bil osnovan v Bitolju, da bi pomagal grškim beguncem, katerih štejevalo v Jugoslaviji znaša nad 20.000 oseb. Priča Atanasov, ki je dajal izpovedbe ob priključitvi 71. seje komisije, je izjavil, da mu ni ničesar znanega, da bi v Jugoslaviji obstajala narodnoosvobodilna fronta. Izjavil je samo, da je bil NOF ustanovljen leta 1943 v Grčiji za borbo proti nemškimi okupatorjem.

Med listinami komisije so bile tudi take, v katerih se je navajala protigrška delavnost tako imenovanega Egejskega biroja. Nekateri priče, ki so bile glede te zadeve zaslišane v komisiji, so zanikale obstoj tega Egejskega biroja. N. pr. priča Karanjevski, ki je bila pozvana pred komisijo na predlog grške vlade in ki je bila baje šef Egejskega biroja v Skopju, je izjavil, da ni samo nikdar vodil tega biroja, temveč tudi ni nikdar slišal

o njem. Ta Karanjevski je star največ 20 let.

Na vprašanje, ali je sploh kdaj alikal, da bi bil v Bitolju Egejski biro, je Atanasov izjavil: »Ne, nikdar nisem ničesar slišal o tej organizaciji. Slišal sem samo o ekonomskem komiteju, ničesar pa nisem slišal o Egejskem biroju (protokol z 71. seje, stran 5, 5a). Z vso pravico lahko rečemo, da ni na jugoslovanskem ozemlju nikdar bilo nobenega Egejskega biroja, niti kake druge podobne organizacije za vodstvo avtonomističnega makedonskega gibanja. Ni niti priče, ki bi zaslužila zaupanja, niti listine, ki bi služila kot podlaga za podobne trditve. Izpovedbe nekaterih priči so bile do neke mere dvomljive, da so primorale, kakor je to bilo s pričo Boboisom, celo predsednika komisije gospoda Urutija (Kolumbija), da je dal naslednjo izjavo: »Popolnoma nekoristno je, da bi ga poslušali. To vsi vemo in to je za nas popolnoma očitno. Priča je najprej izpovedala eno, potem pa popolnoma drugače. Nekateri delegati smatrajo, da si dopušča lažno pričanje. Drugi delegati govorijo, da sploh niso prizadeti ter njegove izpovedbe imajo nobene vrednosti (protokol s 57. seje, stran 12). Te izpovedbe pa so prišle v gradivo in njega se poslužujejo ti, ki govorijo dokazano je, in se ne dotikajo tega, s čim je to dokazano in kdo je dokazal. Ali so to dokazali Bobois! Tega Bobois so tudi prej obsodili na smrt grška oblastva in jasno je, da si je reševal hkrati svoje življenje, ko je nastopil pred komisijo. Popolnoma nesporno je nekaj drugega, namreč dejstvo, da je bila v Jugoslaviji pod nemško okupacijo ustanovljena in da je po padcu Nemčije ilegalno delovala fašistična organizacija VMRO.

Na sodni razpravi v Skopju meseca februarja leta 1947 je bilo ugotovljeno, da je bil na čelu te fašistične avtonomistične makedonske organizacije VMRO Paveličev sodelavec Vano Mihajlov. Na razpravi v Skopju je bilo tudi ugotovljeno, da je VMRO vzdrževala stike z reakcionarnimi krogi v Grčiji. Priča Trenčev, obsojena v zadevi VMRO, ki je bila zaslišana na predlog ameriškega delegata, je izjavila na 71. zasedanju komisije v Beogradu: »VMRO je bila ustanovljena leta 1941. Njen vodja je bil Vano Mihajlov. Med ostalimi vodji te organizacije je bil Kosta Terzijev, ki mi je tudi predlagal, da bi ustanavljali oddelke in vzpostavili zvezo z vojsko v Grčiji ter opozicijo v Bolgariji. Ti oddelki so bili odposlani v Jugoslavijo, da se bori proti tamkajšnjemu režimu ter so imeli za cilj, da ustanovijo avtonomno Makedonijo pod zaščito Američanov in Angličanov.«

Vse to služi kot nadaljnji dokaz neosnovanosti trditve, češ da Jugoslavija baje podpira in s samim tem podžiga avtonomistično gibanje. To trditve moramo zavreči kot trditve, ki je pod vsako kritiko. Sploh pa zadeva s pričami v komisiji ne stoji dobro. Mnogi od prejšnjih govornikov so že na to opozorili. Ni potrebno ponavljati.

Skliceval se bom na tako porazen primer lažnega pričanja, kot je izpovedba Kontopanos, priče grške vlade. Grška priča Kontopanos — Anivas je navedel v svoji pismeni izpovedbi, dani s prisego, da »zelezniška proga Brčko—Banovići, ki jo gradi jugoslovanska mlinadna ob udeležbi med drugim tudi grških beguncev, preseka Dalmatensko Primorje v smeri albanske meje« (grška Bela knjiga, stran 6 — angleško besedilo). Ta izjava je nesmiselna in razkrinkuje njenega avtorja kot lažno pričo, ker je ta železniška proga, ki je v središču Jugoslavije in ima lokalni gospodarski pomen, v domišljiji lažne priče, prenešana v Dalmaciji, dobila popolnoma nasprotno smer in to očitno za to, da se dokazuje obstoj napada proti Grčiji. V izjavi iste priče, ki je navedena v isti Beli knjigi (stran 74) je rečeno, da se v mistični partizanski šoli v Bulkešu »posveča posebna pozornost vodenju planinskih borbi« in da se »vsa predavanja vrše v Bulkešu ali njegovi okolici«.

Pri tem ni težko ugotoviti, da leži ta vasica v Bački v veliki panonski nižini, kjer je teren popolnoma raven, kjer ni na stotine kilometrov nikakih hribov in kjer so žitna in koruzna polja.

Če kdo lahko trdi, da se vodi v vasi Bulkešu in okolici pouk o »planinskih bojovanju«, mora že imeti bogato domišljijo in biti precej nesramen.

Omeniti je treba dejstvo, da je to priči razkrinkal kot izvalca njegov brat. Znano nam je, kako so prišli do tako imenovanih priči, ki so jih mučili in pretepli, da so

A. Višinski o grškem vprašanju

eti nekateri izjave, pri čemer pa se niso zavedali, kaj delajo. Obsojmo, ki sem jih zgoraj navedel (Manavris je imenoval Panakidisa, Cereosa in Mihaljisa), so izjavili v razgovoru, da bodo morali umreti zato, ker se niso hoteli vdati pritisku, kakor je to storil n. pr. Valtodoros, ki je dal lažne izpovedbe o prehajanju partizanov iz Grčije v Jugoslavijo in obratno. Po dveh dneh so jih ustrelili, Valtodoros pa je ostal živ.

Navedbi bi lahko številne primere lažnega pričevanja, ki so ga izsilile grške oblasti z nasiljem in pretepanjem, čemer so dosledno, da so dajale tako imenovane priče take izpovedbe, ki so temu oblastem ustrezale. Tako so prisilili tudi pričo Patisa, ki je priznal, da so vsakega aretiranečnega člana odporiškega gibanja pri zasliševanju do krvi pretepali. Na ta način so dali izpovedbe tudi Zahos, Valtodoros, Gagios, Jikomonov, Serbakov in drugi.

Pred komisijo so privedli vrsto lažnih prič, ki so morali dati izpovedbe pod grožnjo smrtni kazni. Glejte, kaj je n. pr. izjavil omenjeni Valtodoros — ena izmed prič grške vlade. V protokolu 36. seje Komisije je tale razgovor med članom komisije polkovnikom Kerendžijem in Valtodorosom:

Vprašanje: Ali ste bili edini obsojenec, ali pa je bila razprava proti celim skupinam ljudi?

Odgovor: Z menoj so pripeljali pred sodišče 4 osebe.

Vprašanje: Na kakšno kazeno so bili obsojeni?

Odgovor: Vsi so bili obsojeni na smrt.

Vprašanje: Kje so tiste štiri osebe, ki so bile obsojene na smrt?

Odgovor: So jih že ustrelili.

Vprašanje: Ali lahko pojasnite, zakaj so te štiri osebe — vaše tovariše — ustrelili, vi pa ste ostali živi?

Odgovor: Tega ne morem pojasniti, mislim pa, da še živim zato, da sem lahko prišel sem in pričal o krivdi naših sosedov. Zdi se mi, da člani komisije ne morejo vedeti resnice o dejanskem razmerah, v katerih sem živel.

Ti dokumenti so žive strani tragedije nesrečnikov, ki so bili obsojeni na smrt zato, ker so ohranili svojo čast in dostojanstvo rodoljubov. Ti dokumenti govorijo o tragediji Grčije in grškega naroda, ki se duši v okolišnih tiraniji, ki vlada v Grčiji.

Sovjetska delegacija je pričela posebno proučevati in analizirati vse najvažnejše dokumente, ki se tičejo dela komisije za proučevanje incidentov na grški meji. Na vsakem koraku smo se trudili, da bi zasledovali dogodke, na podlagi katerih so sprožili to vprašanje pred Varnostnim svetom, sedaj pa tudi pred Generalno skup-

ščino. Prepričani smo in ta prepričano temelji na trdnih temeljih — dejstvih. Ta dejstva zanikujejo obtožbe proti Jugoslaviji. Bolgariji in Albaniji in govorijo o nepravilnih in neprimernih zahtevah proti trem sosednim sosedom Grčije.

Ta dejstva nasprotno ne dopuščajo nikakega dvoma, da pada ta krivda in odgovornost za te dogodke na grško vlado in na vlade tistih držav, ki skušajo izkoristiti notranje zadeve grškega naroda.

Pravica mora zmagati in bo tudi zmagala

Z nekaj besedami moram omeniti izjavo G. Johnsona, ki je rekel, da ZDA ne bodo vztrajale pri svojih obtožbah proti Jugoslaviji. Bolgariji in Albaniji ob pogodu, če pristanejo na sestavo komisije za opazovanje. G. Johnson je izrazil težnjo, da pri reševanju balkanskega vprašanja ni srednje poti, toda ali lahko vzamemo to kot resnico? Ali smo že pozabili, kako so se predstavniki ZDA več mesecev na vse načine trudili, da bi obtožili Jugoslavijo. Bolgariji in Albaniji za smrtno greho, pri čemer so zahtevali, da bi uporabili proti njej sedmo poglavje Ustanovne listine? Ali smo že pozabili, kako so obsejali na veliki zvon in kako so čekali vrabci že več mesecev po newyorških strehah o zlobnih severnih sosedih Grčije? Dva tedna je trajal ogorčeni boj o grškem vprašanju v političnem komiteju in ZDA so dale nenadno izjavo, da ne bodo vztrajale pri obtožbah, če bodo sosedje Grčije pristali na ustanovitve komisije. Za kaj gre? Kaj pomeni ta sen? Ali ni jasno, da stvar ni v iskanju srednje poti, o čemer nas hoče prepričati G. Johnson, ampak v tem — in ta zaključek je popolnoma logičen in pravičen — da ZDA niti same ne verujejo v lastne obtožbe in da ne morejo dokazati pravilnosti teh prozornih obtožb. Ko se je pokazala neizbežnost neuspeha te napihnjene zadeve in je postajalo vedno bolj jasno, da ameriških, britanskih in grških vsiljevalcev ne bo nihče ušil, pač pa, da bodo oni sami koga ušili, je bilo treba sprejeti taktiko in iskati kakršno koli srednjo pot. In glejte, na pozornosti se je pojavil eden izmed prvakov torvrsnega diplomatskega sporta G. Spaak, ki je dal G. Johnsonu pobudo. Johnson je pristavil k svoji izjavi opozorilo, ki zveni kot grožnja. G. Spaak in Johnson predlagata poslovno spletkarjenje za odstop od obtožb in soglasje za ustanovitev komisije. Denar na mizo in stvar bo v

Zato je sovjetska delegacija predlagala, da bi zavrnili načrt resolucije, ki so ga predlagale ZDA in nekatere druge delegacije in ki temelji na lažnih podatkih, ker ta načrt ne bi rešil naloge, ki nas čaka, ampak bi rešitev te naloge le še otežkočil. Hkrati pa pomeni novi akt surove nepravilnosti proti Jugoslaviji. Bolgariji in Albaniji ter novo oviro na poti vzpostavitve sodelovanja med temi državami in Grčijo pri utrjevanju miru in varnosti.

Enote štaba srednje in zapadne Makedonije so se ob napredovanju proti kraju Kastanohoria spopadle 6. oktobra s tremi oddelki vladne vojske blizu vasi Loskimo in Agiolios. Borba je trajala več ur, pri čemer je sovražnik uporabljal topništvo in letalstvo. Naši borci so z junaškim napadom razbili njegove sile in ga prisilili k umiku proti Damaskinu. Sovražnik je imel 10 mrtvih in veliko število ranjenih. Zaplenjene so bile večje količine orožja in streliva. Mi smo imeli 4 ranjene.

3. oktobra so enote tesalskega štaba odbile napad sovražnih sil, ki so krenile v treh smereh z gor Karandža in Amarendo na področju Kardice Kajik. Borbe so trajale do noči. Vsi sovražniški napadi so bili odbiti. Njegove izgube znašajo 8 mrtvih in 10 ranjenih, mi smo imeli 2 lažje ranjene.

15. septembra so enote rumeljskega štaba izvedle odločen napad na sovražniški oddelki pri kraju Pavluki na področju Elicona in ga popolnoma razbili. Poginilo je 30 sovražnikov, med njimi tudi 12 podporočnikov, 24 sovražnikov je bilo ranjenih in 9 ujetih. Zaplenjeno je bilo 40 pušk, 6 streljnih pušk, 2 minometala, 5000 nabojev, 1 oddajna postaja, 50 plašev in več glav živine, natovalovane z življenjskimi potrebščinami. Mi smo imeli 4 ranjene. 18. septembra so enote istega štaba napadle kolono sovražnih vojaških kamionov. Sovražnik je imel 10 mrtvih; število ranjenih ni ugotovljeno. Mi nismo imeli izgub.

Enote tega štaba so se spopadle 21. septembra s sovražnimi silami pri položaju Kurkuvia na področju Zervarja. Po sedemurni borbi je bil sovražnik prisiljen, da se je umaknil v svoja oporišča in je pustil za seboj 5 mrtvih in 8 ranjenih.

20. septembra je skupina naših borcev ksanitskega štaba pognala na šestih krajih v zrak železniško progo na črti Koftero-Azma Izam.

25. septembra je skupina borcev istega štaba pognala v zrak neki železniški most in železniško progo na 26. krajih v dolžini 1500 m.

Vsestranska aktivnost partizanskih oddelkov

Atene, 8. okt. Radijska postaja grške demokratske armade je oddajala 8. oktobra naslednje poročilo Vrhovnega štaba o operacijah proti vladnim četam:

Enote štaba srednje in zapadne Makedonije so se ob napredovanju proti kraju Kastanohoria spopadle 6. oktobra s tremi oddelki vladne vojske blizu vasi Loskimo in Agiolios. Borba je trajala več ur, pri čemer je sovražnik uporabljal topništvo in letalstvo. Naši borci so z junaškim napadom razbili njegove sile in ga prisilili k umiku proti Damaskinu. Sovražnik je imel 10 mrtvih in veliko število ranjenih. Zaplenjene so bile večje količine orožja in streliva. Mi smo imeli 4 ranjene.

3. oktobra so enote tesalskega štaba odbile napad sovražnih sil, ki so krenile v treh smereh z gor Karandža in Amarendo na področju Kardice Kajik. Borbe so trajale do noči. Vsi sovražniški napadi so bili odbiti. Njegove izgube znašajo 8 mrtvih in 10 ranjenih, mi smo imeli 2 lažje ranjene.

15. septembra so enote rumeljskega štaba izvedle odločen napad na sovražniški oddelki pri kraju Pavluki na področju Elicona in ga popolnoma razbili. Poginilo je 30 sovražnikov, med njimi tudi 12 podporočnikov, 24 sovražnikov je bilo ranjenih in 9 ujetih. Zaplenjeno je bilo 40 pušk, 6 streljnih pušk, 2 minometala, 5000 nabojev, 1 oddajna postaja, 50 plašev in več glav živine, natovalovane z življenjskimi potrebščinami. Mi smo imeli 4 ranjene. 18. septembra so enote istega štaba napadle kolono sovražnih vojaških kamionov. Sovražnik je imel 10 mrtvih; število ranjenih ni ugotovljeno. Mi nismo imeli izgub.

Enote tega štaba so se spopadle 21. septembra s sovražnimi silami pri položaju Kurkuvia na področju Zervarja. Po sedemurni borbi je bil sovražnik prisiljen, da se je umaknil v svoja oporišča in je pustil za seboj 5 mrtvih in 8 ranjenih.

20. septembra je skupina naših borcev ksanitskega štaba pognala na šestih krajih v zrak železniško progo na črti Koftero-Azma Izam.

Komite za socialna in kulturna vprašanja

New York, 9. okt. (Tass). Komite št. 3 za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja je končal razpravo o načrtu sovjetske resolucije v zvezi z dnevnim redom bližnje konference za svobodo tiska in informacij. Kakor je bilo že javljeno, je sovjetska delegacija predlagala, da naj ekonomsko-socialni svet dopolni dnevni red z naslednjimi vprašanji: borba za konsolidacijo demokracije, borba proti ostankom fašizma, ožigovanje vojnih hujskačev, razvijanje prijateljskih odnosov med državami, zagotovitev možnosti širokim množicam, da izdajajo svoje liste, borba proti podkupljivosti tiska, širjenje objektivnih in poštenih informacij. Sovjetska delegacija je tudi predlagala, naj se na to konferenco pokliče tudi republika Mongolija.

Razen delegatov ZDA in Velike Britanije ni nobeden izmed ostalih delegatov nastopil proti vsebini sovjetskih predlogov, kljub temu pa je bilo dočeno število delegatov proti vsaki logiki nasprotovanje sprejemu tega načrta.

Krono vseh nedoslednih in nasprotujočih se izjav pa je predstavil predlog brazilskega delegata, naj se komite z ozirom na zamotanost in resno naravo tega problema vzdrži razpravljanja.

Komite je končno s 27 proti 4 (ZDA, Panama, Filipini in Venezuela) sprejel na znanje začasnega dnevnega reda konference za svobodo tiska in obveščanja in odposlal ves material v zvezi z načrtom sovjetske resolucije ekonomsko-socialnemu svetu.

Avstrijsko socialdemokratsko glasilo odobrava napad na koroške Slovence

Dve in pol ure je trajal napad avstrijskih žandarmov in angleških vojakov na brigadirje I. koroške trikotne udarne brigade »Franc Tavčman-Lehart«, o katerem smo že poročali. — Mladina je obvarovala eno svojih stavov, pa čeprav ni bilo mladinec, ki v napadu ne bi bil poškodovan. Res, raztrgali so jim dve zastavi, pobrali so jim knjižice, ki so jih dobili v dar in na potu domov so jih aretirali in obdržali pod stražo. Toda mladina je zmagala, ker je pokazala veliko junaštvo, ker je dokazala odločnost mladine, da se bori za svoje pravice in pravice narodov na vsakem koraku, tudi proti — vsaj na videz — še tako močnemu nasprotniku.

Avstrijski uradni krogi so pohiteli in bivši Hitlerjev oficir in sedanjí direktor varnostne službe za Koroško oberst Stösser je že 6. oktobra objavil kot uradno obvestilo avstrijskih oblasti, zlagano poročilo, ki opravičuje podli napad na slovenske antifašiste — medtem ko so z angleške strani še naslednji dan, t. j. 7. oktobra izjavili delegaciji koroških Slovencev, da dogodek še ni pojasnjen in da potrebuje podrobne preiskave. Listi avstrijske ljudske stranke so objavili poročilo obersta Stösserja.

Avstrijski socialdemokrati ne bi bili verni sluge svojih imperialističnih gospodarjev, če ne bi v svojem listu »Die neue Zeit« pokazali še večjo uslužnost in pokornost kot bivši Hitlerjevski oficir. V celoti so objavili njegovo zlagano poročilo in mu dodali

Protest graditeljev mladinske proge zaradi napada na mladinsko brigado iz Slovenske Koroške ob povratku s proge

Ob nedavnem drznem napadu britanskih okupacijskih oblasti na mladinsko delovno brigado iz Slovenske Koroške, ki je delala na mladinski progi Samac-Sarajevo, je glavni štab mladinskih delovnih brigad poslal v imenu 52.000 graditeljev proge tretje izmene pisemni protest zavemaški kontrolni komisiji na Dunaju. Protestno pismo se glasi:

»Okupacijske oblasti in njihovi vojski so samovoljno in drzno napadli in pretepli mladinsko delovno brigado iz Slovenske Koroške, ki je pol. drugi mesec delala na mladinski progi Samac-Sarajevo. Ta najnovejši napad angleških vojakov na Koroškem na slovensko mladino je povzročil ogorčen protest in zgražanje vseh voditeljev mladinske proge, s katerim je skupno živela in delala koroška delovna brigada.

Delo mladincev iz slovenske koroške brigade na mladinski progi Samac-Sarajevo je bilo ne samo vidna manifestacija ljubezni nasproti državi matič ter bratske pomoči mladini

še svoj komentar, kjer z vso podlostjo ploskajo divjaški napadalec. Pišejo o »demonstrativnem pohodu alkoholizirane mladinec; napore trikotne udarne brigade imenujejo »gostovanje na železniški progi v Bosni« in »politični izlet prav v dobi žetve, ko so nujno potrebne poljedelske moči; brigadirje označujejo z »militariziranimi železniškimi delavci« in z »alkoholizirano mladino«; njihovo navdušenje pa jim je »šovinistična prenapetost in »OF-razgrajanje«. — Napad žandarmarije in mladitanske na mladino, ki manifestira za sodelovanje v svobodoljubne mladine, je avstrijskim socialdemokratom »vzdrževanje miru in reda« (še tolikokrat ponavljano geslo v borbi reakcije tudi proti avstrijskemu delovnemu ljudstvu).

Ni slučaj, če je avstrijsko socialdemokratsko vodstvo dalo svojim listom navodilo, da vodijo klevetniško kampanjo proti novi Jugoslaviji, progresivnim silam v svetu in v Avstriji z besnostjo, ko je ne dosegaže niti listi avstrijske ljudske stranke. Kakšna naj bi tudi bila v okviru imperialistov vloga stranke, katere vodstvo je že tolikokrat manifestiralo svojo idejno nemoč in politično nezmožnost? No, tudi tuje injekcije ne bodo rešile avstrijskega socialdemokratizma, kot ne bodo njihove laži niti za las omajale odločnosti koroške mladine, da se bori za priključitev k Jugoslaviji, da se trdno bori v vrstah naprednih sil v svetu. Te pa so z vsem srem na strani pogumne koroške mladine.

Jugoslavije temveč je tudi pomenilo velik prispevek k razvijanju medsebojnega razumevanja svetovne demokracije mladine v borbi proti rušilecni resničnosti miru in netilem nove vojne. Po črti uničevanja vseh pravic slovenskega življa v Slovenski Koroški in poslednega zatiranja ljudstva te pokrajine, so angleške okupacijske oblasti izvršile nov brutalni in brezobzirni zločin. Napadle so mladinsko delovno brigado iz Slovenske Koroške samo zaradi tega, ker je z vsem svojim žarom dokazala, da ljubi svojo domovino, da teži po resničnem miru in sodelovanju demokracije mladine sveta. Graditelji mladinske proge Samac-Sarajevo najenergičnejše zahtevajo, da se krivci tega najnovejšega zločina nad ljudstvom Slovenske Koroške in njegovo demokracijo mladino najstrožje kaznujejo. Naj živi borba mladega pokolenja sveta proti imperializmu in nasilec nove vojne! Živela Svetovna federacija demokracije mladine!

Konferenca namestnikov zunanjih ministrov

London, 8. okt. (Tanjug) Na današnjem zasedanju konference štirih o bivših italijanskih kolonijah je sovjetska delegacija predlagala načrt navodil za komisijo, ki naj prouči razmere v italijanskih kolonijah. Ker je britanski predstavnik izjavil, da se sovjetski načrt ne razlikuje bistveno od britanskega predloga, ki je bil včeraj predložen konferenci, je sovjetska delegacija predlagala, da bi ustanovili podkomite, ki bi proučil oba predloga, izdelal sporazumen načrt navodil in ga predložil konferenci na prihodnji seji. Sovjetski predlog je bil sprejet in je bilo sklenjeno, da bi poslala vsaka delegacija po enega predstavnika v podkomite.

Nato so razpravljali o načinu sodelovanja drugih vlad, ki so zainteresirane pri delu konference. Predstavniki britanske delegacije je izjavil, da ima sovjetski predlog, kakor ga je on razumel, v načrtu zasliševanje predstavnikov zainteresiranih vlad šele potem, ko bo podala komisija za proučevanje razmer v bivših italijanskih kolonijah svoje poročilo. Zaradi tega je predlagal izpolnitev sovjetskega predloga v tem smislu, da bi podale zainteresirane vlade svoje mnenje ob določenem času, da se delo konference ne bi zavlačevalo. Predstavniki sovjetske delegacije je odgovoril, da je sovjetska delegacija pripravljena vsak dan poslušati mnenje zainteresiranih vlad, če bi bilo to zazeleno in če to ne bi odložilo odhoda komisije za proučevanje kolo-

Dve banditski topli v Bolgariji uničeni

Sofija, 9. okt. (Tanjug) Ministrstvo za notranje zadeve je uradno sporočilo, da so opozicijski elementi v mesecu juniju in juliju širili laži, da bo v kratkem prišlo do vojne, da bodo Bolgarijo okupirali Angleži in Američani in podobno. Ti elementi so postavili dve diverzantski topli, ki jima je uspelo pobegniti preko meje v Grčijo. Tam sta prešla od grške policije orožje in navodila za diverzantske akcije v Bolgariji, za izvajanje atentatov na znane državnike in domovinsko-frontovske predstavnike ter za sabotaže. Dali so grški policiji vrsto podatkov vojaškega značaja in informacij o razporeditvi bolgarskih obmejnih enot.

Pri poskusu, da bi ponovno prešli v Bolgarijo, so bili pripadniki ene tople zasačeni in v borbi uničeni. Druga topla je s pomočjo grških oblastev ilegalno prešla na bolgarsko ozemlje. Pri prehodu sta bila ujeta 19. septembra dva bandita, medtem ko je bilo v zadnjih dnevih aretiranih še 6 banditov. Na ta način je bila zajeta vsa skupina in tako preprečen vsak poskus diverzacije in vojnuske dejavnosti.

Pred sodno razpravo zoper vojne zločinca Maier-Kaibitscha v Celovcu

Nedavno je avstrijska časopisna agencija objavila obvestilo prezidija deželnega sodišča v Celovcu, da se bo 14. oktobra pričela razprava proti vojnomu zločincu Maier-Kaibitschu. Senatu bo predsedoval predsednik deželnega sodišča v Celovcu dr. Kugler, obtoženo pa bo zastopal prvi državni pravdnik dr. Suppan.

Nad področje leto so avstrijske oblasti zavlačevale sojenje krvnikov Maier-Kaibitschu, saj so Kaibitscha medzavezniške oblasti izročile že v prvih mesecih leta 1946. Da so se sedaj avstrijske oblasti vendarle odločile za sodno razpravo proti vojnomu zločincu Kaibitschu, je uspeh nestetih protestov zoper zavlačevanje in resolucij, ki so jih slovenske in avstrijske antifašistične množice na svojih zborovanjih izglasovale in v katerih so zahtevale najstrožjo kazeno za Maier-Kaibitscha. Mimo teh zahtev in splošnega razburjenja ljudstva, ker so sodne oblasti zavlačevale sojenje Maier-Kaibitschu, avstrijske oblasti vendarle niso mogle.

Koroški Slovenci in avstrijski antifašisti na Koroškem vidijo v Maier-Kaibitschu največjega krvnika in zločinca, kar jih pozna zgodovina koroških Slovencev. Toda Maier-Kaibitsch ni bil edini; imel je na stotine in stotine najbolj vnetih sodelav-

cev, kakor so stotnik Fritz, ki je bil Kaibitschev namestnik, Steinhacher, znani organizator pete kolone Volksdeutscherjev v vzhodnih državah Evrope, dr. Martin Wutte, prof. Perkonig, ing. Schumy, dr. Grabner, dr. Paschinger, bivši predsednik deželne vlade Pawlowski in drugi. Maier-Kaibitsch je bil samo eden izmed vrhovnih zločincev, ki so skovali načrte o popolnem iztrebljenju koroških Slovencev. Zato z njegovo obsodbo ne bo zadosteno pravici! Koroški Slovenci neomajno vztrajajo na zahtevi, naj se postavijo pred sodišče tudi vsi vneti pomagači in sodelavci Maier-Kaibitscha in obsodi vse sistem, ki ga je senžermenska Avstrija po l. 1920. organizirala in izvajala, da bi čimprej likvidirala koroške Slovence, in ki je v dobi nacifašizma dosegel vrhunec divjanja in klanja.

Kdo je bil Maier-Kaibitsch, Rojen je bil 20. maja 1891 v Leobnu na Zgornjem Štajerskem. V avstro-ogrski monarhiji je bil aktiven avstrijski oficir in je služil pri 7. pešpolku v Celovcu.

Ze tedaj se je odlikoval po svoji surovosti in velikem šovinizmu proti Slovincem. V l. 1918/19 se je udeležil napadov na Jugoslavijo na Koroškem skupaj s svojimi poznejšimi sodelavcem stotnikom Fritsom. Leta

1920 je postal generalni tajnik zloglasnega vsenemškega društva »Domovinska služba — Heimatdienst«, čigar predsednik je bil znani Vele-nemec ing. Schumy. L. 1924 se je Heimatdienst, v katerem so bile organizirane vse politične stranke na Koroškem, prekrstil v »Domovinski zvezec« (Heimatbund). Vso dobo od l. 1920 dalje do zloma nacifašizma je imel neomejeno oblast v slovenskem delu Koroške »Heimatdienst«, odnos »Heimatbunde«, v katerem so se izživljali v svojem divjanju zoper Slovence koroški šovinisti in fašisti z Maier-Kaibitschem na čelu. V to dobo spadajo nesčetni nejnaski napadi na slovenske prireditve, slovenske prosvetne in politične delavce. Stotine in stotine Slovencev so na povelje Maier-Kaibitscheve vsenemške organizacije odpušili iz služb in poginili na cesti, predvsem slovenske delavce v tovarnah v Borovljah, na Bistrici v Rožu, na Rebrici; slovenski najemniki in zakupniki na nemških veleposestvih in graščinah so bili prepredeni s slovenske grude. Maier-Kaibitsch in njegovi ljudje so organizirali v Slovenski Koroški že v času senžermenske Avstrije ter in napade na Slovence. Oni so umorili slovenskega pevca Habiha, ko se je vračal s pevske prireditve iz Škofije domov, v pisarni Heimatbunda so zasnovali umor slovenskega poslanca Starca in zahrbtni napad na dekana Limpla, ki so ga po noči Maier-Kaibitschevi agenti izvedli in stanova-

nja v Kapli ob Dravi in streljali nanj. Maier-Kaibitsch in vsi njegovi krvniki so uživali pod streho Heimatbunda podporo vseh avstrijskih režimov od leta 1927 do 1938 dalje. Maier-Kaibitsch, dr. Wutte, Rumpolt in drugi so ustanovili kot odesk Heimatbund posredovalnico za naseljevanje rajhovskih Nemcev, posebno iz Prusije in Slezijske, na slovenskih posestvih na Koroškem in so do konca leta 1930 naselili na Koroškem na 76 slovenskih posestvih rajhovske družine, ki so postale avantgarda ilegalne nacistične agitacije in propagande na Koroškem. Maier-Kaibitsch je imel poleg nemškega konzula v Celovcu odlično vlogo v organizaciji rajhovskih naseljevalcev.

Ze od leta 1933 dalje je bil Maier-Kaibitsch ilegalno organiziran v nacifašistični stranki in Avstriji in je l. 1936 postal namestnik gaulajterja Koroške, istočasno pa je bil od leta 1934 v deželnem odboru klerofašistične »Domovinske fronte« za Koroško. V vseh slovenskih občinah je začel ustanavljati krajevne organizacije Heimatbunda, tako imenovane »domovinske krožke«, v katerih je zbiral vse nacifašistične elemente za borbo proti Slovincem in izvajal fašistično propagando.

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji je Maier-Kaibitsch napredoval v SS-Standartenführerja in vodjo Pokrajinskega glavnega urada na Koroškem, poleg tega je bil še izselitvenega urada in urada za utrditev nemštva. Opravičal je tudi posle pokra-

jinskega zveznega vodje nacional-socialistične vojske zveze na Koroškem, katere poveljnik je bil v Nemčiji SS-skupinski vodja Reinhardt. Temelj za to izdajalsko fašistično organizacijo je Maier-Kaibitsch s stotnikom Fritsom napravil že v dobi senžermenske Avstrije, ko je v posebni organizaciji zbral bive vojsake iz prve svetovne vojne in bandite, ki so se bojevali pod Huelgartovim poveljstvom zoper Slovence v letih 1918/19.

Maier-Kaibitsch je imel tudi važne funkcije v vsenemški ponerčevalni organizaciji Suedmark-Schulverein na Koroškem in je pomagal organizirati vohunstvo s pomočjo nemške pete kolone v Jugoslaviji.

Leta 1941 se je udeležil napada na Mežiško dolino; nemška komanda ga je povajala v majorja in je prejel rajhovsko odlikovanje. Med vojno je vodil nasilno izseljevanje Slovencev na Koroškem, Gorenjskem in v Mežiški dolini. Pod njegovim vrhovnim vodstvom je bilo na Koroškem izseljenih nad 300 slovenskih družin, njihova posestva pa izročena nacifašistom, ki jih je Kaibitsch privedel iz Kanalske doline, Tirolske in iz drugih nemških dežel. Zakrivil je smrt več sto koroških Slovencev, ki so bili pomorjeni v koncentracijskih taboriščih v Nemčiji. Maier-Kaibitsch je kriv množičnih izselitev Slovencev na Gorenjskem in v Mežiški dolini.

Koroški Slovenci ne govorijo o Maier-Kaibitschu samo kot o vojnom zločincu, marveč je njegovo ime

postalo pojem vsega zla in hudega, kar je prišlo na nje kot kuga in kar sta avstrijski in nacifašistični režim zagrešila nad vsem slovenskim narodom na Koroškem.

Koroški Slovenci ne pričakujejo samo obsodbe krvnika Maier-Kaibitscha, ampak tudi obsodbo ideje vsenemške in nacifašistične zatiranja, ki se danes zrcali v odkrivanju osnovne pravice koroških Slovencev po priključitvi Slovenske Koroške k Jugoslaviji. Maier-Kaibitsch je sicer zaprt, toda avstrijski režim je v zadnjih mesecih izpuštil na prosto vse polno kajbitcevev — njegovih pomagačev in sodelavcev ter sinov njegove ideje, ki so enako krivi kakor Maier-Kaibitsch in ki so z njim na južni meji senžermenske Avstrije in nekdanjega tisočletnega rajha »utrjevali nemštvo«. V deželi so še mnogi, ki vidijo še danes v Maier-Kaibitschu heroja in ki obžalujejo, ker ni uspel. Še danes vlada v politični upravi Koroške Maier-Kaibitschev duh in sedanja deželna vlada je oživila njegovo zločinsko delovanje pod slepihom »Zveze domovini zvestih Korošcev«. Pod Maier-Kaibitschevim in Rainerjevim geslom »nedeljene Koroške« uvajajo danes na Koroškem organizirani in ob oblasti podpirani Kaibitschevi pristaji v »Wurffkommande« metode novega nacifašizma in terorja proti koroškim Slovincem. Toda koroški Slovenci so globoko prepričani, da se bodo tudi novi fašistični eksperimenti razbili; ob njihovi odločni borbi za pravico.

UKAZ PREZIDIJA

Ljudske skupščine FLR Jugoslavije

o imenovanju zvezne volivne komisije za dopolnilne volitve v Zvezni svet

Na podlagi 7. in 8. člena zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ustavno skupščino (Zvezno skupščino in Skupščino narodov) od 22. avgusta 1945 in ukaza o razpisu volitev v Zvezni svet Ljudske skupščine FLR na ozemlju, priključenem k FLR na podlagi mirovne pogodbe z Italijo, št. 1880 od 7. oktobra 1947, predsedstvo Prezidijske Ljudske skupščine FLR odloča:

Za predsednika in člane zvezne volivne komisije za izvedbo dopolnilnih volitev ljudskih poslancev v Zveznem svetu Ljudske skupščine FLR se imenujejo:

za predsednika VITOMIR PETROVIĆ, predsednik Vrhovnega sodišča FLR; za namestnika dr. MILOŠ ZANKO, generalni tajnik vlade LR Hrvatske;

za člane: 1. TEODOR TOMINŠEK, podpredsednik Vrhovnega sodišča FLR; za namestnika PAVLE SAVIĆ, univerzitetni profesor; 2. dr. MARIJAN DERENČIĆ, sodnik Vrhovnega sodišča FLR; za namestnika JURKO RADMILLOVIĆ, pomočnik ministra za delo FLR; 3. SKETEN STOJANOVIĆ, kipar, za namestnika OMER GLUŠIĆ, član komiteja za socialno skrbstvo; 4. STEFAN MITROVIĆ, publicist, za namestnika ADOLF HUDNIK, sodnik okrožnega sodišča; 5. BLAGOJE HADŽIPANOV, načelnik ministrstva za zunanje zadeve, za namestnika MINO BOGDANOV, sekretar ministrstva za rudarstvo FLR; za sekretarja MILOŠ VUKOVIĆ, načelnik oddelka komiteja za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti vlade FLR; za namestnika MILAN PRELOČ, pomočnik ministra za pravosodje LR Srbije.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE FLR JUGOSLAVIJE

Predsednik: dr. I. RIBAR, s. r.

Sekretar: M. PERUNIČIĆ, s. r.

OKRAJNE VOLIVNE KOMISIJE

za volitve ljudskih odborov na ozemlju, priključenem FLR po mirovni pogodbi z Italijo

Republiška volivna komisija LRS je na svoji seji 9. oktobra 1947 na osnovi 16. člena zakona o volitvah odborov ljudskih odborov Ljudske republike Slovenije ter na predlog pristojnih okrajnih izvršnih odborov sklenila:

Imenujejo se naslednje okrajne volivne komisije:

1. Za okraj Gorica: za predsednika: dr. Pavle Marjan, predsednik okrajnega sodišča za okraj Gorica; za njegovega namestnika: Hojak Ivan, sodnik okrajnega sodišča; za tajnika: Mozetič Milena, uslužbenka, Ajdovščina; za njegovega namestnika: Volk Mimi, uslužbenka, Ajdovščina.

2. Za okraj Idrija: za predsednika: Verbič Božidar, predsednik okrajnega sodišča v Idriji; za njegovega namestnika: Ciglič Pavla, referent OILO Idrija; za tajnika: Srekar Jože, referent OILO Idrija; za njegovega namestnika: Božič Anton, okrajni šolski nadzornik v Idriji; za člane: Rijavec Mirka, okrajna sekretarka AFZ, za njeno namestnico Klemenčič Janko, uslužbenec, Idrija; Zaje Angela, upravnica okrajne knjižnice Idrija, za njeno namestnico Klavžič Stanko, knjigovodja Idrija; Kanduč Vinko, rudar-novinar, Idrija, za njegovega namestnika Sulgaj Cvetko, referent OILO Idrija.

3. Za okraj Ilirska Bistrica: za predsednika: Simčič Anton, sodnik okrajnega sodišča v Ilir. Bistrici; za njegovega namestnika: Janežič A., sodnik, Zareče 10; za tajnika: Valentinič Janko, podpredsednik planske komisije v Ilirski Bistrici; za njegovega namestnika: Sakšida Rudolf, upravnik kamnoloma v Ilirski Bistrici; za člane: Gustinčič Franc, kmet, Ilirska Bistrica, za njegovega namestnika Butinar Ivan, delavec, Ilirska Bistrica; Znidaršič Jože, uslužbenec v tovarni Falersa, Ilirska Bistrica, za njegovega namestnika Celigoj Alojz, kmet, Topole; Jelenc Viktor, mizar, Ilirska Bistrica - Trnovo, za njegovega namestnika Petrič Lidija, drž. uslužbenka, Ilirska Bistrica.

4. Za okraj Postojna: za predsednika: Svetek Rajko, pred. sednik okrajnega sodišča v Postojni; za njegovega namestnika: Čehovin Tone, poverjenik za gospodarstvo pri OILO Postojna; za tajnika: Jerala Jože, pomočnik poverjenika za prosveto pri OILO Postojna; za njegovega namestnika: Mihelič Alojzija, uslužbenka OILO Postojna; za člane: Može Jože, upravnik, Raz. Irto, za njegovega namestnika Mlekuž Ivan, drž. uslužbenec, Postojna; Venturini Franc, predsednik okrožnega sodišča v Postojni, za njegovega namestnika Zeni Fr., uslužbenec OILO Postojna; Cepirio Franc, mehanik, St. Peter, za njegovega namestnika dr. Ambrožič Franc, zdravnik v Postojni.

5. Za okraj Sežana: za predsednika: Bizjak Anton, v. d. predsednika okrajnega sodišča v Sežani; za njegovega namestnika: Maier Gabriel, sodnik v Sežani; za tajnika: Poberaj Ivo, uslužbenec OILO Sežana; za njegovega namestnika: Zadnik Evtahij, uslužbenec Sežana; za člane: Lipičar Anton, uslužbenec, Sežana, za njegovega namestnika Koba Boris, uslužbenec v Sežani; Podraž Anica, uslužbenka v Sežani za njeno namestnico Vidrih Lojzka, uslužbenka v Sežani; Pipan Anton, uslužbenec v Sežani, za njegovega namestnika Leban Josip, uslužbenec v Sežani.

6. Za okraj Tolmin: za predsednika: Gabršček Zvonimir, predsednik okrajnega sodišča v Tolminu; za njeno namestnico: Kovarič Marica, uslužbenka, Tolmin; za tajnika: Savli Marija, sekretarka okrajnega odbora AFZ, Tolmin; za njeno namestnico: Makuc Andr., uslužbenec, Tolmin; za člane: Bratuš Dušica, uslužbenka, Tolmin, za njeno namestnico Hvala Bogomil, inspektor dela, Tolmin; Podgoršek Pavla, uslužbenka, Tolmin, za njeno namestnico Copi Anka, učiteljica Sv. Lucija; Skofar Stanko, uslužbenec, Tolmin, za njegovega namestnika Bergine Peter, sekretar okr. LMS, Tolmin.

Republiška volivna komisija LRS ima svoje uradne prostore v Ljubljani, Erjavčeva cesta 11-1, telefonska številka 28-75, kamor naj se obračajo vsi, ki žele kakršna koli pojasnila v zvezi z razpisanimi volitvami.

Pred kongresom SIAU v Trstu

Dne 26. t. m. bo v Trstu kongres slovensko-italijanske antifašistične unije. Po vseh krajih STO-ja prireja zborovanja, na katerih se ljudstvo pripravlja za ta kongres.

V Piranu, na ozemlju STO-ja pod jugoslovansko upravo je bila 7. t. m. v mestnem gledališču konferenca SIAU, ki so se je udeležili znani antifašistični voditelji. Tov. Laureti je v svojem govoru orisal pomen ustanovitve slovensko-italijanske antifašistične unije, njeno borbo pod vodstvom Osvobodilne fronte proti fašističnemu napadalcu in kasneje borbo proti anglo-ameriškim imperialističnim težnjam. »Na našem ozemlju je ta borba dobila svojevrstno značaj,« je poudaril govornik. »Slovinci, Italijani in Hrvati so se združili proti skupnemu sovražniku, ki jih je hotel škufvati drugače proti drugemu. Žrtve tega sovražnika so bili tako italijan-

ski kakor slovenski in hrvaški antifašistični borci. Njihova prelita kri je rodila bratstvo in enotnost v slovensko-italijanski antifašistični uniji.

Tov. Laureti je poudaril namene imperialistov, ki skušajo spremeniti Trst v strateško oporišče za borbo proti napredni demokraciji. Te na črte podpirajo tudi razne italijanske politične stranke, ki so odbile sodelovanje z demokracijami množicami STO-ja.

Tudi na ozemlju pod angloameriško upravo prireja predkongresna zborovanja. Pred nekaj dnevi je govoril v krožku »Pino Tomazič« Pogass, ki je zlasti poudaril zahtevo ljudskih množic po sodelovanju v uravnalni oblasti. SIAU zahteva, naj delovno ljudstvo sodeluje pri vseh upravnih organih v mestu. Čeprav italijansko-nacionalistične stranke temu nasprotujejo.

Razširjanje trgovskega sporazuma z Norveško in Švedsko

Boograd, 10. okt. Ob koncu septembra se je v Beogradu sestala jugoslovansko-norveška mešana komisija, ki je razpravljala o razširjanju blagovne izmenjave med obema državama v okviru sklenjenega trgovskega sporazuma. Doseženo je bilo soglasje, da se trgovinski in plačilni sporazumi, sklenjeni med FLR in Norveško 30. avgusta 1946 v Oslu, katere veljavnost poteče 1. oktobra 1947, oblašajo do 30. aprila 1948.

Pogajanja so se končala s sklenitvijo dopolnilnega protokola k trgovinskemu sporazumu.

Od 19. septembra do 3. oktobra je v Beogradu zasedla jugoslovansko-švedska mešana komisija, ki je raz-

Proglas izvršilnega odbora Ljudske fronte Srbije preo volitvami v Ljudske odbore

Beograd, 10. okt. Izvršni odbor Ljudske fronte Srbije je izdal glede na bližnje volitve v ljudske odbore v LR Srbiji in volitve v Oblasni ljudski odbor Avtonomne kosovsko-metohijske pokrajine in v pokrajinsko ljudsko skupščino Avtonomne pokrajine Vojvodine proglas, v katerem je rečeno med drugim:

Nekaj let je od tega, odkar so v ognju osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov, vznikli prvi narodnoosvobodilni odbori — nositelji nove demokratske ljudske oblasti, izvojniki na tajnih sestankih v mestih in vaseh, pod okupatorjem in na krvavih poljih slavne borbe naših narodov. V teh nekaj letih je srbski narod skupno z vsemi ostalimi jugoslovanskimi narodi prehodil dolgo in mučno pot težke, toda slavne borbe za svobodo in neodvisnost, za novo demokratsko ljudsko oblast, za boljše in srečnejše življenje, za življenje, kakršnega so si zamišljali in za kakršnega so darovali svoje življenje tisoči in tisoči naših sinov in hčera. Od prvih narodnoosvobodilnih odborov do teh naših volitev so se tisoči in tisoči kmetov ter delavcev, do večeraj nepismenih mož in žena, naučili upravljaliti svojo državo ter napravili izpit zvestobe svojemu narodu in premagovanja ogromnih težav, s katerimi so se med vojni in v povojnem obdobju obnove države borili naši odbori.

Samo taka oblast, kakršna so ustvarili naši narodi, resnično demokratska ljudska oblast, je mogla premagati vse zapreke na naši poti. Samo ljudstvo, politično enotno v Ljudski fronti ter pod vodstvom Komunistične partije in maršala Tita, je moglo ustvariti tako oblast. Naše ljudstvo gre v te volitve z že vidnimi uspehi v prvem letu petletnega plana. Zato morajo te volitve pomeniti nadaljnjo okrepitev in razvoj naše demokracije, korak naprej h krepitevi naših ljudskih odborov, da bi na ta način hitreje dosegli nove uspehe.

Srbski narod! Kakor so med vojni brezprimerni podvigi naših borcev ponesli slavo naše države in ime tovariša Tita no

svetu, tako tudi danes vsi narodi sveta občudujejo izgradnjo prave demokracije v naši državi, politično enotnost, delovno herojstvo naših ljudi in velike uspehe v izvajanju našega petletnega plana.

Naša država ima danes s svojo borbo za mir skupno z ostalimi demokratskimi državami pod vodstvom slavne bratske socialistične države Sovjetske zveze pomembno vlogo v združevanju vseh naprednih, miro-ljubnih in resnično demokratskih ljudi vsega sveta v borbo za mir proti novim netilem vojne, proti ameriško imperializmu ter njegovim pomagačem, ki kričijo o novi vojni in skušajo s tem kričanjem preplašiti narode, da bi imeli od tega čim več koristi.

V volni nas je prežemalo globoko prepričanje, da mora enotno ljudstvo, ki se bori za gospodarsko in politično neodvisnost svoje države zmagati. Ponosni smo, ker lahko danes politična zrelost naših narodov, pridobljena s težkimi izkušnjami preteklosti ter dragocenim poukom pretekle vojne pouči mnoge narode sveta, kako se je treba združiti, kakšno enotnost je treba pokazati sovražniku, da bi se razbili njegovi vojni načrti in poskuski ogražanja neodvisnosti ter zasluživanja narodov. Iz naše države kliče ter navdihuje vse narode sveta vera v nepremagljivost demokratskih sil, ako so enotne, neomahljive v borbi za mir, demokracijo in neodvisnost.

Tudi tokrat bo srbski narod pri teh volitvah enoten in krepitev in izgradnjo ljudske demokratske oblasti, ki zagotavlja našo neodvisnost in procvit FLR Jugoslavije, dokazal svojo visoko politično zvesto.

Proglas se zaključuje s pozivom, naj srbsko ljudstvo izbere v ljudske odbore najboljše med najboljšimi, naj odločnejše v borbi za nadaljnjo izgradnjo države. V ljudske odbore naj pridejo najboljši delavci in delavke, kmetje in kmetice, napredni intelektualci in intelektualke, mladinci in mladinke, ki so pripravljene neumorno delati za nadaljnji napredek naše države, za uresničenje našega petletnega plana.

BREZ SODELOVANJA Z JUGOSLAVIJO BO GORICA PROPADLA

Gorica, v začetku oktobra Pred dnevi sem poslušal zanimiv razgovor. Skupina italijanskih vojakov in oficirjev je razpravljala o začasni meji med Italijo in Jugoslavijo in o posledicah te razmejitve za Gorico. »Učili so se mestu,« je govoril neki podoficer. »Šele sedaj, ko je meja postavljena se vidi, kakšen namen so imeli z njo anglo-američani. Potegnili so francosko črto tako, da draži Slovence in Italijane, Gorice pa niso dali ne Jugoslovancem, niti Italijanom. Kakšne koristi bo imela Italija od Gorice, ki je skoraj obkoljena od Jugoslavije in še furianska stran je presekana s pasom slovenskih vasi, v predmestju samem pa je jugoslovanska meja.«

Navedel sem ta razgovor, ker je značilen za mišljenje večine Italijanov in ker se o tem po prihodu Italije v Gorico največ govori. V mestu še visijo lepaki v pozdrav »materič Italiji, ki se je vrnila v svetlo Gorico, toda to je vse, kar je ostalo neiskrenega in nenaravnega navdušenja za De Gasperijevo Italijo, poleg izbrisanih slovenskih napisov in žalostnih spominov na programe proti Slovincem.

Ze prej, dokler je bila Gorica gospodarsko središče velikega slovenskega zaledja z Brdi, Soško in Vipavsko dolino ter Krasom, ni bilo preveč razgibano mesto. Gorica je bila znana kot mirno in tiho mesto. Toda sedaj, odkar je popolnoma odrezana od svojega zaledja, je postala mrtvo in osamljeno mesto brez življenja. Po glavnih cestah, ki se iz vseh dolin tečejo v mesto, so postavljeni bloki in ničesar več ne prihaja v mesto. Tu je pomanjkanje vsega, kar je prihajalo s podeželja. Drv ni, mleka primanjkuje, meso lahko kupijo le najbogatejši. Primanjkuje vsega, kar daje zemlja.

To je samo ena stran težav. Kakor ničesar ne pride v mesto, tako ne gre tudi iz mesta. V trgovine ne prihajajo več, jemalci onstran črte in to pomeni, da so trgovine obsojene v propast. V lokalih, kjer so imeli prej le nad 200 tisoč lir denarnega prometa na dan, imajo sedaj le nekaj tisoč. Vedno bolj prečta pa postaja brezposelnost uradništva. Gospodarska zmeđa v Italiji je zajela tudi Gorico.

Naravno je, da iščejo vsi izhoda iz teškega gospodarskega položaja, v katerega nas je pahnil dolarski imperializem. Toda tudi v vprašanju zboljšanja težkih življenjskih pogojev so velike razlike.

Slovinci in miroljubni Italijani vidijo izhod edine v mirnem in dobrem sožitju z narodi Jugoslavije, kar

bo olajšalo in pospešilo izmenjavo ekonomskih dobrin. Le dosledna miro-ljubna politika in poglabljanje slovensko-italijanskega prijateljstva bosta omiliha Trumanov diktat, ki je obsodil Gorico na hiranje in hotel napraviti iz nje jabolko spodbite. Taka politika bi bila v interesu slovenskega in italijanskega ljudstva.

Na delu pa so še druge sile. Politika teh je izraz ozkih interesov raznih italijanskih kapitalistov, ki so tesno povezani z mednarodno reakcijo. Udarina pest teh protiljudskih klik so organizirani fašisti, ki delajo po navodilih dolarskih agentov. Njihov način reševanja goriškega problema je v poglabljanju sovraštva in razpirljanju narodnostne mrznje med Slovinci in Italijani in v povzročanju obsejnih incidentov. Slovence hočejo uničiti enako, kakor je poizkušal njihov pokojni duce, in na imperialistični način omiliti nevzdržno gospodarsko stanje.

Te protiljudske sile so bile na delu ves čas ameriške okupacije in so ostale tudi ob prihodu De Gasperijeve Italije. Ze Američani so dopuščali podtane teroristične organizacije za borbo proti vsemu, kar pomeni napredek, ne glede na narodnost. In tem organizacijam so tik pred svojim odhodom dali docela proste roke. Začel se je teror, ki se je izprevergel v pravo fašistično nasilje in se nadaljuje še danes pod De Gasperijevo Italijo. Izpremenila se je samo oblika, toda preganjanje in zatiranje Slovence se nadaljuje. Slovinci, ki so pretrpeli petindvajset let fašistične okupacije, govorijo: »Stari časi se vračajo.«

Toda ta način »reševanja Gorice« je poguben, ker je samo nadaljevanje ducejeve politike pod novo krinko »demokratske Italije«. Proti je velika večina Italijanov in tudi tisti, ki so jim vojnohujskaški listi kakor »Messaggero Veneto« napolnili glavo s strahotnimi teorijami o »fojbahe«. Ko so začeli čutiti na lastni koži, kam vodi nevarno hujskaštvo, prihajajo do prepričanja, da bi bilo koristno, če bi se potrebno navezati stike z Jugoslavijo.

O dobrih sosedskih odnosih razpravljajo prav vsi od trgovcev, delavcev, uradnikov, obrtnikov pa do italijanskih vojakov, ki stražijo mejo. Na vsak način je dober znak, ker o tem tako na splošno razpravljajo in ker jih sama ekonomska nujnost sili v najbolj preprosto in naravno rešitev: odstraniti imperialistične mešetarje in njihove agente, med nami pa najti tako rešitev, ki bo v korist italijanskega ljudstva in narodov Jugoslavije.

Zan

pa plana. Ne dovolite špekulantom in prikritim sovražnikom vstop v oblast, ki jo je naše ljudstvo izvojevalo z neštevilnimi, težkimi žrtvami, in ki mu zagotavlja srečno bodočnost. V naših ljudskih odborih ni mesta za lenuhe in ljudi, ki ne vodijo računa o ljudstvu in državi, za one, ki ne poslušajo ljudskega glasu.«

Seja Izvršilnega odbora Ljudske fronte Srbije

Beograd, 10. okt. Izvršni odbor Ljudske fronte Srbije je imel snovi sejo na kateri je sprejel več sklepov za čim uspešnejšo izvedbo volitev. Med drugimi je sklenil, da bodo sodelovali v predvolilni kampanji člani izvršnega odbora Ljudske fronte Srbije ter ljudski poslanci z ozemlja LR Srbije. Na seji je bil sprejet tudi volivni proglas izvršnega odbora Ljudske fronte Srbije, namenjen ljudstvu LR Srbije.

Zatem je bilo sklenjeno, da bo v soboto 11. oktobra v Beogradu skupen sestanek glavnega odbora LR Srbije in mestnega odbora LR Beograda, na katerem bodo sprejeli sklepe v zvezi z II. kongresom Ljudske fronte Jugoslavije in novimi nalogami Ljudske fronte Srbije.

Razpis volitev

Beograd, 9. okt. Včeraj je bila seja Prezidijske Ljudske skupščine LR Srbije, na kateri je bil sprejet sklep o številčnem sestavu Ljudske skupščine Avtonomne pokrajine Vojvodine Oblasnega ljudskega odbora Avtonomne kosovsko-metohijske pokrajine in posameznih okrajnih in mestnih ljudskih odborov iz vseh okrajnih in mestnih ljudskih odborov do 9. novembra t. l., splošne volitve v ljudski odbor Avtonomne kosovsko-metohijske pokrajine in v Ljudsko skupščino avtonomne pokrajine Vojvodine pa bodo 16. novembra t. l.

Rekija za gradnjo prekopa Donava-Tisa-Donava ustanovila posebne laboratorije.

Geodetske skupine so na terenu zapobile od jutra do mraka. Ljudske oblasti nudijo geodetom vso pomoč. Pri delu pomagajo tudi učenci Srednje tehnične šole v Novem Sadu, od katerih so mnogi žrtvovali vse šolske počitnice za prostovoljno delo v geodetskih skupinah. Doslej so geodeti izvršili 74% del pri preciznem določanju nadmorske višine za posamezne točke, 90% triangulacijskih del, 70% del za sestavo poligonске mreže in 42% del pri ugotavljanju situacije profila.

Vsa ta pripravljala dela bodo omogočila izdelavo predhodnega generalnega projekta, ki mora biti izdelan do začetka prihodnjega leta. Gradbeno dela se bodo pričela drugo leto v juniju in bodo glede na ogromni obseg del trajala več let. Čeprav bo delo v velikem obsegu mehanizirano in se bo izvrševalo predvsem z bagri in buldožerji, bo v prihodnjem letu potrebno 80.000 delavcev. Celotni obseg zemeljskih del se cení na 75 milijonov kubnih metrov, od tega bo odpadlo 35 milijonov m³ na delo s stroji in 40 milijonov m³ na ročno delo. V znatnem obsegu bo pri gradnji prekopa sodelovala ljudska mladina Jugoslavije.

V Šibeniku grade stanovanjska poslopja

V Šibeniku je mestni ljudski odbor odobril vsoto 3.390.000 din za adaptacijo dveh stanovanjskih poslopij. Oblasno gradbeno podjetje je pričelo v predelu Pisak graditi delavsko naselje »Elektroelektre«. Do konca leta bodo zgrajena štiri stanovanjska poslopja v vrednosti 4 milijone din. V predelu Njivice grade štiri stanovanjska poslopja. Tudi za ta poslopja bodo porabili 4 milijone din.

Prvo predavanje Ljudske univerze v Ljubljani

Ljubljana, 10. oktobra. V četrtek zvečer je bilo v dvorani kina Matica prvo predavanje Ljudske univerze v letošnji sezoni. Preden je bilo polno dvorano, v kateri niso mogli dobiti vsi poslušalci prostora, tako da so popolnoma napolnili še hodnik pred dvorano, je predaval minister za delo v vladi LR Slovenije tov. Ivan Regent o pomenu velike Oktobrske revolucije. Prikazal je ogromne napore in žrtve sovjetskega ljudstva med revolucijo, da obrani in zavaruje težko pridobljene pridobitve pred vseni poizkusi belogardističnih protirevolucionarjev in imperialističnih intervencionistov z Zapada in Vzhoda. Prikazal je vzroke za zmago sovjetskega ljudstva in za polom vseh takšnih poizkusov. Spomnil se je na Stalinove besede, ki je dejal o takšnih poizkusi svetovnih imperialistov in reakcionarjev: »Ni nobenega dvoma, da bodo v slučaju, če bodo spet kaj začeli, prav tako tepeni, kakor so bili v državljanski vojni, v intervencionističnih bojih in v drugi svetovni vojni.« Nato je predavatelj orisal pridobitve Oktobrske revolucije, predvsem načrtno gospodarstvo, ki usmerja vso dejavnost sovjetskih narodov v delo za splošni blagor. Načrtno gospodarstvo je pravo nasprotje kapitalističnega gospodarstva. Uspeha načrtnega gospodarstva v Sovjetski zvezi karakterizira najbolj dejstvo, da se je število Industrijskih delavcev od začetka revolucije pa do danes dvignilo od 1,5 milijona na 35 milijonov. V nekaj desetletjih se je Sovjetska zveza izpremenila iz za-

Južni Slovani na Madžarskem maršalu Titu

Beograd, 10. okt. Delegati Juž. Slovanov v Madžarskem so poslali s svoje druge državne konference v Bacsalmasu maršalu Titu naslednjo brzojavko:

»S svoje druge državne konference Vam pošiljamo bratske goreče pozdrave. Junaška narodnoosvobodilna borba in požrtvovalnost narodov nove Jugoslavije sta svetel zgled vsem narodom sveta, kako se je treba boriti za svojo svobodo in neodvisnost. Ponosni smo na svoje brate iz Jugoslavije, ki ustvarjajo pod Vašim vodstvom zase boljše bodočnost ter delajo za mir in sodelovanje med narodi sveta, kakor tudi proti vsemim hujskačem, ki ogražajo neodvisnost svobodoljubnih narodov.

Naj živi nova Jugoslavija in njen legendarni junak ter voditelj maršal Josip Broz Tito!«

Enver Hodža v Elbasanu

Tirana, 9. okt. (Tanjug) Včeraj je predsednik Enver Hodža obiskal mesto Elbasan, kjer se je v svojem govoru najprej spomnil velikih žrtv prebivalstva tega področja med narodno osvobodilno borbo albanskega ljudstva. Ko je podčrtal, da je vlada izdelala prvi petletni plan, ki bo popolnoma izpremenil obličje Albanije, je Enver Hodža izjavil, da bo albansko ljudstvo doseglo velik procvit z veliko pomočjo svoje zaveznice — Jugoslavije, ki je tudi v dobi mirne izgradnje vedno pripravljena z vsemi svojimi silami pomagati albanskemu ljudstvu.

Ko je govoril o budnosti, ki jo mora imeti vse ljudstvo proti sovražnikom demokratske fronte in slugam tujih agentur, je Enver Hodža izrazil prepričanje, da bo albansko ljudstvo preprečilo vsak poskus sovražnika, ki bi bil naperjen proti njegovi ljudski oblasti in proti njegovim interesom.

V Jajcu obnavljajo poslopje, kjer je imel AVNOJ svoje zgodovinsko zasedanje

V Jajcu so se pričela dela za obnovo poslopja, v katerem je bilo 29. novembra 1943. II. zasedanje AVNOJ-a. To zgodovinsko poslopje je okupator med vojno poškodoval. Sedaj bodo stavbo temeljito popravili, tako da bo dobila popolnoma nov videz. Notranjost poslopja bo obložena s politiranim kamnom, zunanji zidovi bodo pa obloženi s ploščami iz mave. Poslopje bo služilo za dom kulture. Dela pri obnovi poslopja bodo končana do 20. novembra, ko bo poslopje izročeno v upravo krajnemu sindikalnemu svetu.

Teden hrvatske kulture

Tudi hrvaško prebivalstvo bujskega okraja, ki spada pod STO, se kulturno prebija in teži k napredku. Teden od 5. do 12. oktobra je posvečen hrvatski kulturi.

V Bujah so v nedeljo predstavniki Slovensko-hrvaške prosvetne zveze odprli dokumentarno razstavo, na kateri je razvidno, da je hrvaški življenjski naseljen tam že polnih 12 stoletij in da je v vsej tej dolgi dobi gojil svojo kulturo. Razstavljene so glasolski rokopi, kulturni spomeniki, bogoslužne knjige, narodne noše in izdelki ter številni grafiki in slike. Ljudstvo v množično obiskuje razstavo v velikim zanimanjem in se pripravila na kulturni festival, ki bo v Bujah prihodnje nedelje kot zaključek kulturnega tedna.

Med raznimi vami se je razvil kulturno tekmovalen, številne so prireditve in medsebojna gostovanja kulturnih skupin in pevskih zborov.

Prav v tem delu letre je hrvaško prebivalstvo pod fašistično okupacijo najbolj občutilo kulturno zatiranje. Zato hoče sedaj nadomestiti kar je zamudilo in se kulturno dvigniti, da bo v novih razmerah na SIO-ju res neodvisno in svobodno.

A. Bubnič.

Kje so vzroki slabe prehrane v menzah

Ob koncu avgusta je ministrstvo za trgovino in prehrano LR Slovenije po predhodnih posvetovanjih s ministrstvi za industrijo in rudarstvo, za gradnje, za komunale zadeve in za delo ter z glavnim odborom Enotnih sindikatov za Slovenijo izdalo točna navodila za poslovanje delavsko-uslužbenških menz in delavsko-uslužbenških restavracij. Kljub temu pa uprava podjetij in ustanov niso posvetile vprašanju prehrane delavstva in nameščenstva dovolj pažnje ali pa skoraj nobene pažnje. Večino delavsko-uslužbenških menz, ki so se prej imenovala obratne kuhinje, so upravljale sindikalne podružnice, mnoge uprave podjetij in ustanov pa niso vprašanju prehrane svojega delavstva in nameščenstva posvečale skoraj nobene pažnje. V takih tovarnah in podjetjih so se direktorji izgovarjali, češ da je preskrba delavstva stvar sindikatov in delavcev samih, ne pa uprave podjetja, ki ima važnejše posle.

Dva osnovna tipa obratov kolektivne prehrane

Nova navodila, ki jih je izdalo republiko trgovinsko ministrstvo spoznamo z vsebino trgovinskega ministrstva, v osnovi spreminjajo dosedanje poslovanje delavsko-uslužbenških menz in restavracij. Sedaj delimo obrate množične prehrane v dve osnovni skupini, in sicer:

1. v delavsko-uslužbenške menze, ki naj jih vodijo uprave podjetij, ustanov ali uradov; v njih naj se hranijo delavci in uslužbenci teh podjetij ter njihovi družinski člani;

2. delavsko-uslužbenške restavracije, ki naj jih ustanavljajo in vodijo mestni oziroma krajevni ljudski odbori za delavce in nameščenke (in njihovi družinski člani), zaposlene v takih podjetjih in ustanovah, ki same zaradi premajhnega števila interesentov ne morejo ustanoviti lastnih menz. V teh delavsko-uslužbenških restavracijah se lahko hranijo tudi prehodni gostje, če so delavci in uslužbenci.

Oba osnovna tipa obratov kolektivne prehrane morata poslovati brez dobička. Delavsko-uslužbenške menze ne plačajo davka na promet uslug, delavsko-uslužbenške restavracije pa plačujejo 4 odstotni davek na promet uslug. Akumulativni gostinski obrati plačujejo do 20% Normirane cene, po katerih morajo ti obrati prodajati hrano, vsebujejo zaradi posebnih pogojev poleg izdelkov za material še naslednje elemente: plačo tehničnega pomožnega osebja z dodatki, normirane splošne stroške (režija), prispevek za sklad vodstva in prispevek za kulturno in racionalno poslovanje. V sklad vodstva se vložijo tudi režijski prihranki menze. Na ta način dobimo tudi za nameščenke, ki so zaposleni v menzah in delavsko-uslužbenških restavracijah možnost materialne stimulacije iz sklada vodstva. Sklad za kulturno in racionalno poslovanje pa uporabimo za izboljšanje samega poslovanja. Čeprav stalno poudarjamo, da je postrežba v obratih množične prehrane ekrajno slaba, da je osebje fikšno plačano in da nima nobene stimalacije, pa v nasprotju z navodilom nobena menza ne vračunava v ceno prispevka za sklad vodstva in prispevka za kulturno in racionalno poslovanje.

Po navedenih navodilih morajo vodstvo menz prevzeti uprave podjetij, kar so podjetja po večini že storila, čeprav so se v začetku izgovarjala, da nimajo kreditov, da primanjkuje kadrov itd. V ljubljanski tovarni »Tubac« se debatirajo o tem, odkod bodo vzeli denar in da je težavna stvar voditi menze. Uprave podjetij različno ocenjujejo pomen prehrane delavstva in po tem uravnavajo svoje delovanje. Nekatere plačajo celotno tehnično-pomožno osebje in vsi režijo, tako da delavci prispevajo samo za material, druge dajejo samo brezplačne prostore ali pa brezplačna prevozna sredstva.

Največje težave pa so z mestnimi in krajevnimi ljudskimi odbori, ki imajo dolžnost organizirati delavsko-uslužbenške restavracije, ki bi postregle s hrano po normiranih cenah. Če bi mestni oziroma krajevni ljudski odbori smeli ustanoviti dobičkarstvo gostinskega podjetja, bi to takoj izvršili. Ker pa je njih nalog organizirati delavsko-uslužbenške restavracije, ki morajo delati brez dobička, vse jim ta zadeva ne izplača. Najbolj

nasprotujejo temu direktorji raznih gostinskih podjetij, češ da vodstvo takih restavracij, ki delajo brez dobička, ne spada v njihov resor, da je to problem in naloga sindikatov.

Mestni izvršilni ljudski odbor v Mariboru je dolgo časa odlašal prevzem delavsko-uslužbenške restavracije v Sindikalnem domu. Ta restavracija je v upravi krajevnega strokovnega sveta v Mariboru delala s precejšnjim dobičkom. Upravnik menze pa trdi, da je ostalo iz poslovanja prejšnje uprave — ker je prostore očistil in opremil — še precej dolgov in jih mora sedaj odplačevati. Iz blagovne kartoteke ni mogoče razbrati, katero blago je še v skladišču in katero že v kuhinji. Skladiščnik se je izgovarjal, da je on tu za »vse« in da se s temi »malenkostmi« nima časa baviti. Če se je že krajevni strokovni svet to restavracijo vodil, bi moral kontrolirati poslovanja posvetiti več pozornosti. Ob koncu meseca septembra so se pa izgovarjali, da nima smisla delati iz tega problemov, ker bo itak s prvim oktobrom restavracijo prevzel mestni ljudski odbor. Abonentu so plačevali v tej restavraciji 14 din za obed in 12 din za večerjo, prehodni gostje pa 16 din oziroma 14 din. Kaj pa lahko dobiš za ta denar? Dne 18. septembra si dobil v restavraciji za obed krompirjevo juho, makarone s paradižnikovim omako ter kosček kruha okrog 120 gramov. Cena celotnega materiala za obed za vseh 272 gostov je znašala tega dne okrog 850 din, na osebje pride torej le 3.12 din. Ta obrok je vseboval vrhu tega le okrog 720 kalorij (namesto 1500 kalorij za najlažjega delavca). Obed bi smel torej veljati za vsi režijskimi stroški vred 8 din, a največ 10 din!

Zaradi nepravilnega gledanja na kolektivno prehrano delavcev in uslužbencev skušajo nekateri mestni in krajevni ljudski odbori reševati to vprašanje po liniji najmanjšega odpora. Ker imajo že ustanovljene gostinske obrate z akumulacijo (do 20% davka na promet uslug), stane n. pr. v Mariboru v »Mestni restavraciji« obed za abonent 18 din in večerja 16 din, kar pomeni, da je abonent previsoko obdaven (do 20%) v primeri z abonentom v delavsko-uslužbenških restavracijah, kjer se plačuje samo 4 odstotni davek. Kjer sta vpeljana istočasno oba sistema, lahko dobiš v akumulativnem odseku restavracije več vrst raznih mesnih jedi po jedilnem listu, medtem ko je za abonent vedno le enostaven standardni meni.

Zato je nujno, da se v večjih mestih ločijo delavsko-uslužbenške restavracije od akumulativnih gostinskih obratov. Za to so v večjih mestih vsi pogoji. V manjših krajih se sicer lahko ustanovi tak kombinirani obrat, to pa nujno zahteva ločeno knjigovodstvo in izvajanje stroge kontrole ljudskih oblasti, sindikalnih podružnic in sploh množičnih organizacij, da se ne bi zapostavljali delavsko-uslužbenški del restavracije, ki mu pritiče prioriteta preskrbe.

V okraju Rakek kljub navodilom trgovinskega ministrstva niso nitičar storili, da bi ustanovili v večjih krajih delavsko-uslužbenške restavracije. Vprašanje so rešili enostavno na ta način, da so abonent napotili v svoje že ustanovljene gostinske obrate, ki pa delajo seveda z dobičkom na račun abonentov. Prav preprosto izjavljajo, da vse zmanek v njihovem okraju poslujejo z dobičkom.

Ločitev delavsko-uslužbenških restavracij od akumulativnih

Z ločitvijo delavsko-uslužbenških restavracij od akumulativnih gostinskih podjetij nastane v večjih mestih novo vprašanje. Potrebne bodo posebne direktorije, ki bodo morale voditi te delavsko-uslužbenške restavracije (če jih bo več), ker dosedanje gostinske direktorije za akumulativne

obrate nimajo niti časa niti interesa za delavsko-uslužbenške restavracije, ki bi bile alabo preskrbovane. Poleg direktorij bodo zlasti v večjih mestih nujno potrebna posebna in sposobna odkupna podjetja, ki bodo nakupovala izključno za menze in delavsko-uslužbenške restavracije. Dosedanja preskrbovalna podjetja so slabo skrbela za preskrbo menz, ker so se v prvi vrsti brigala za gostinske obrate. Tako se je zgodilo, da ljubljanska klavarnica ni hotela skleniti pogodbe s Centralnim ekonomatom za menze v Ljubljani glede dobav mesa iz svojih bodnih presežkov, ker so ga prehiteli in je klavarnica sklenila pogodbo z gostinskimi obrati.

Slaba organizacija menz

V večini menz po mestih, vključno z Ljubljano, je organizacija in namestitve izredno slaba. Skoraj povsod so menze v kletih ali pa v prostorih, ki niso higijenski. Menze nimajo dovolj osnovnih priprav za množično prehrano, nimajo mehaničnih klotov, strojev za čiščenje krompirja, za pranje posode itd., medtem ko so v tovarni avtomobilov v Mariboru na razpolago mehanizirani kloti, električne pečice in drugi stroji.

Opekarna Košaki ima za svojih 70 abonentov svojo menzo v prostoru, ki je last opekarne. V istem prostoru pa je tudi zasebna gostilna s lastnimi interesi. Abonentu so nekako prisiljeni naročiti tudi pijačo, za katero imajo večje izdatke kakor za svojo osnovno prehrano. Mestni ljudski odbor Maribor in sindikalna organizacija opekarne bi morala v tem kričečem primeru intervenirati. Menza tudi nima urejene kartoteke, skladiščnik ne ve, koliko je kje kupil in koliko je oddal v menzo. Menza je kupila 150 kg težkega prašiča, od katerega je v skladišču menze prišlo le 17 kg masti! Skladiščnik misli, da je ostalo količino nekdo »sunil«. Jasno je, da tak način poslovanja ne zasluži »samo graje, temveč tudi kaznovanje. Uprava opekarne pa do prihoda kontrolnih organov ministrstva za trgovino in prehrano, ministrstva za delo in ministrstva za komunale zadeve sploh ni bila obveščena o tej zadevi, čeprav bi morala biti zainteresirana na tem, kakšni so življenjski pogoji njenih delavcev.

Nepravilni odnos vlada tudi v rudarski menzi v Mežici. Menza privravlja dobro hrano, je higijensko urejena. V posloju menze pa je tudi gostilna pod operativnim upravnim vodstvom okrajnega ljudskega odbora Prevelje. Kar slabo vpliva na disciplino v menzi sami. Razpasla se je pijanost, osebje v kuhinje je ovirano pri delu, obenem pa primanjkuje prostorov za jedilnice, ker je ena soba pač zasedena z gostino. Opravičevanje, da je gostilna nujna, ne bo držalo, ker bi tudi menza lahko o priliki obeda ali večerje nudila plačo v omejenih količinah.

Po poročilih, ki jih ima ministrstvo za trgovino in prehrano, večina menz sploh ni preskrbljena z zalogami za zimo ali pa v zelo omejenem obsegu. Mestna preskrbovalna podjetja v večjih mestih vsega ne zmorejo, menze same pa niso dovolj samoiniciativne, da bi si priskrbele potrebne količine živil.

Nujno moramo odpraviti vse nepravilnosti in izboljšati kolektivno prehrano

Navzlic vsem tem in podobnim napakam pa se je prehrana zlasti v naših industrijskih mestih precej popravila. Tudi v mestih se v nekaterih menzah hrana izboljšuje, treba pa bo odpraviti še obstoječe napake, uvedi strogo kontrolo ter organizirati med posameznimi menzami zdravo tekmovanje. To tekmovanje seveda ne sme temeljiti na tem, kdo bo več zaslužil na račun delovnih ljudi, ampak mu bode merilo, kdo bo nudil boljše in cenejšo hrano ob kulturni postrežbi. Za dosežene uspehe bo treba upravniške in tehnično pomožno osebje menz in delavsko-uslužbenških restavracij nagradjevati iz sklada vodstva, ki se naj v vsaki menzi vračunava v normirano ceno.

Večje menze morajo organizirati ekonomijo, ki bodo med drugim gojile prašiče iz kuhinjskih ostankov. Za večja mesta bo treba osnovati take centralne ekonomije, kjer bo mogoče gojiti tudi na stolne prašičev. Z dobavljenim mesom in maslo pa se bo izboljšala prehrana potrošnikov.

Univerza na nekaterih oddelkih ni dosegla vpisa po planu

Letošnji vpis slušateljev filozofske fakultete ljubljanske univerje je pokazal, tako kot vsa prejšnja leta, izredno nizke odstotke vpisov na matematično-fizikalni oddelki. Pomankanje strokovnih kadrov na tem polju je bilo že pred vojno znano; toliko bolj občutljivo je sedaj, ko so potrebe neprimerno večje. Po planu je bilo predvidenih 40 novovpisanih slušateljev, vendar se jih je do sedaj vpisalo šele 9.

Vzrok tako nizkega števila je v veliki meri nepoznavanje perspektiv matematike in fizike strokovnjaka. Kakor tudi najrazličnejši predsodki glede študija na filozofski fakulteti. Mnogi, ki imajo vse pogoje, da postanejo strokovnjaki na tem polju, znanosti, odhajajo s takimi predsodki, da na druge fakultete, predvsem na tehnično fakulteto.

Sprito velikega porasta števila srednjih šol v državi je že zelo precej vprašanje profesorjev matematike in fizike. Po mnogih gimnazijah, zlasti nižjih, morajo te predmete poučevati profesorji drugih strok. S povečanjem in dvigom naše industrije pa se je pokazala že sedaj, posebno pa se bo v bližnji prihodnosti, potreba po znanstvenikih-specialistih v naših industrijskih laboratorijih, po različnih zavodih in institutih. Zlasti znanstveniki-fiziki bodo tu lahko na

šli široko polje svojega udeleževanja. Saj je že v petletnem planu predvidena vrsta novih industrijskih panog, ki so nam bile do sedaj popolnoma tuje, kaj navedemo za primer samo optično industrijo, in ki bodo zahtevale predvsem visoko kvalificirane specialiste-znanstvenike.

Slušatelji matematično-fizikalnega oddelka si lahko izberejo za svoj študijski naslednje skupine: 1. matematično-fizikalno, 2. fizikalno-matematično, 3. fizikalno-kemično, 4. fizikalno-meteorološko. Predpisi za študij in polaganje izpitov so isti kot po ostalih oddelkih filozofske fakultete.

Tudi geološki oddelki imajo premalo študentov

Naravna bogastva naše domovine so bila znana že dolgo časa, toda poznali so jih boljše tuji kot mi sami. Ta bogastva so postala last delovnega ljudstva in le od njega zavisi, kako jih bo izkoriščalo. Izkoriščanje že znanih ležišč oremoga, nafte, železa, boksita, svinca, živega srebra, kroma in vseh drugih koristnih izkopenjanih je treba pospešiti v čim večji meri in vključiti v naš gospodarski plan še vsa neznana nahajališča.

To je naloga geologov. Zato potrebuje naša domovina veliko število

predanih strokovnjakov, ki imajo vselej do geološkega dela, ki bodo znali poiskati milijonske vrednosti, skrite v zemlji. Trud, ki ga ima geolog pri tem, je bogato poplačan že z zavestjo uspešno izvršenega dela, pa tudi v materialnem pogledu mu nudi država vse ugodnosti.

Široke perspektive se odpirajo študentom geologije. Poleg dela na raziskovanjih novih terenov, dela pri obstoječih rudnikih, čaka geologa delo tudi v znanstvenih zavodih, v laboratorijih in zlasti v gradbeni stroki, kjer je vloga geologa izredno odgovorna. Uspeh pri gradnji hidrocentral in pri drugih velikih gradbenih delih zavisi v znatni meri od njegovega strokovnega mnenja. Iz vsega tega se vidi pomen geologov pri izvršitvi petletnega plana, zato moramo prav tako uspešno, kot smo uspešno dokončali borbo za resnično posest našega naravnega bogastva, tudi dokončati borbo za kadre. Samo Slovenija potrebuje že trenutno okrog 20 geologov.

Odgovorni faktorji so pokazali polno razumevanje pri potrebi izgradnje tovrstnih strokovnjakov. Profesorji so v zvezi s pristojnim ministrstvom, pa tudi s samimi študenti izdelali nove učne načrte, ki nudijo študentom geologije vse potrebno strokovno izobrazbo.

Študij geologije je na filozofski fakulteti, kjer so bile v ta namen ustanovljene posebne diplomske skupine, ki usposablajo študente oziroma stu-

denke geologije za praktične geologije, ki jih nastavlja ministrstvo za industrijo in rudarstvo oziroma za gradbene namene gradbeno ministrstvo. Novi učni načrti so sestavljeni tako, da prihranijo študentu nepotreben študij. Obseg študija je zmanjšan, a obenem povečan njegov efekt. Vsi predmeti, ki jih predavajo naši profesorji, jim bodo služili pri geološkem delu na različnih sektorjih. Zato se študij geologije veže s študijem kemije ali geografije ali biologije. Študent ima tudi možnost študirati po čisto geološki skupini ali pa geofizično-geološki skupini. Z dodatnimi izpiti bodo imeli absolutni geologije tudi možnost poučevanja na srednjih in višjih šolah.

V počitnicah pa ima študent možnost, da si na plačani praktični teoretično znanje obogati s praktičnim, tako da lahko po končanem študiju, ki traja štiri leta, takoj začne s samostojnim delom. Razume se, da so dala pristojna ministrstva na razpolago zadostno število stipendij, da omogočijo nemoten študij tudi ekonomsko šibko stoječim študentom. Zaradi premajhnega vpisa na geologijo je še več stipendij neizkoriščenih.

Zato naj se študenti in študentke, ki čutijo veselje do geološke stroke, prepričajo na geološki oddelki, tako da bodo tudi na tem oddelku dosegli vpis po planu.

Preručati je treba s staro prakso, da se v menzah nudi samo standardni obrok, tako da potrošnik nima nobene izbire. Uvesti je treba več menijev, med katerimi so lahko tudi dražji, ki si jih bodo naši delovni ljudje tu in tam privoščili po nižjih cenah, kakor v akumulativnih gostinskih obratih. V menzah morata biti vsaj dva menija, v delavsko-uslužbenških restavracijah pa jih naj bo več. Kljub splošnim navodilom najde novo ustanovljena delavsko-uslužbenška restavracija v ljubljanski »Emonici« vedno izgovor, češ da ne more imeti več vrst menijev, ker da ni dobila materiala. Če pa istosčasno pogledamo silajno založeno akumulativne restavracije v Ljubljani, vidimo, da je materiala dovolj, le da odgovorni organi mestnega ljudskega odbora temu vprašanju ne posvečajo nobene pozornosti. Kljub navodilom, da se naj v delavsko-uslužbenški restavraciji hranijo samo delavci in uslužbenci ter njihovi družinski člani, pa ljubljanska »Emonica« daje hrano vsem, ki pridejo v restavracijo.

Čas je, da menze prenehajo s staro prakso, da se preskrbujejo samo na trgu. Menze morajo na široko skleniti pogodbe za vse potrebščine s samimi proizvajalci. Pogoj za dobro poslovanje menz pa je najostrejša kontrola, v prvi vrsti od strani sindikalnih organizacij in ljudskih odborov. V vsaki menzi in delavsko-uslužbenški restavraciji bi se moral ustanoviti nekak kontrolni svet ali upravni odbor, sestavljen iz samih potrošnikov, ki bi moral v kati zatrejti vsako nepravilnost. Odpraviti sedanjih napak zahtevajo interesi delovnega ljudstva. Nujno moramo odpraviti vse nepravilnosti in izboljšati kolektivno prehrano, kajti tudi s tem bomo izpolnili eno izmed nalog, ki jih pred nas postavlja petletni plan razvoja narodnega gospodarstva.

Izvršitev plana odkupa krompirja je dosegla 70.4 %

Ministrstvo za trgovino in prehrano objavlja, da je dosegla izvršitev plana obveznega odkupa krompirja v LRS na dan 7. oktobra t. l. 70.4%.

Istosčasno sporočamo, da smo pričeli dodeljevati potrošnim centrom potrebne količine krompirja za preskrbo potrošnikov čez zimo. Pri zadnji ljudski odbori bodo objavljali čas in način delitve krompirja.

Iz pisarne ministrstva za trgovino in prehrano

Novi bankovci po 100 din

Z odlokom zveznega finančnega ministrstva se bodo sedanje novčanične državne izdaje po 100 din v času od 1. januarja do 30. aprila prihodnjega leta vzele iz prometa in bodo zamenjane brez obdobja za nove bankovce Narodne banke FLRJ po 100 din. Po 1. maju 1948 dosedanje novčanične po 100 din ne bodo več zakonito plačilno sredstvo. Namen zamenjave je predvsem ta, da se dosedanje novčanične državne izdaje postopno vzeje iz prometa in zamenjajo z bankovci Narodne banke FLRJ. Novi bankovci po 100 din, ki jih je beograjska centralna Narodna banka že pričela dajati v promet, nosijo datum 1. maj 1948 in so izdelani v več barvah z vodnim tiskom preko vse novčanične. Na desni sprednji strani je na bankovcu naslikan kosec, ki brus koso, na levi pa kovač. Zadnja stran pa ima v sredini sliko ribiča, ki vleče ribarsko mrežo.

V črni gori so zgradili važno cesto Berane—Rožaj

Preteklo nedeljo je bila izročena prometu nova 46 km dolga cesta Berane—Rožaj, ki bo po najkrajši poti povezovala Črno goro s Srbijo. Doslej je potekal promet iz Titograda preko Andrijevce in Peči. Z zgraditvijo nove ceste pa bo šel promet od Andrijevce po dolini Lima do Beran in od Beran ter dalje po dolini Ibra. Cesta Berane—Rožaj je poleg železnice Titograd—Nikišić največji gradbeni objekt Črne gore v letošnjem gospodarskem planu.

Cesto so pričeli graditi prav za prav že leta 1913. Delo se je nadaljevalo leta 1927, vendar je bilo do leta 1941 zgrajeno komaj 13 km. Lani so pričeli z delom mladinske delovne brigade, ki so letos nadaljevale delo in dogradile skupaj s strokovnimi delavci preostalih 33 km ceste. Za dograditve ceste je zvezno gradbeno ministrstvo letos dalo na razpolago 29.5 milijona din.

Mladinske brigade so v Sloveniji zgradile 15 km novih gozdnih cest

Gozdne ceste so bile v predprilski Jugoslaviji v zelo slabem stanju. V notranjosti gozdov so vodile slabe poti. Zato se je dogajalo, da je bilo ob cestah nekaj kvadratnih kilometrov gozda popolnoma izsekane in so nastale goščave, medtem ko je v globlji gozdov propadalo in ležalo na tisoče kubičnih metrov neizkoriščenega lesa. Danes je drugače. Nobena goščava ne sme ostati nepogozdena, nobeno drevo ne sme pasti v gozdu zaradi starosti in trohneti zaradi nedostopnosti terena.

Takoj po osvoboditvi je takratno ministrstvo za gozdarstvo pri vladi Slovenije začelo reševati konkretne naloge. Že leta 1945 so bili v Sloveniji popravljani vsi v vojni poškodovani gozdni objekti. Leta 1946 je ljudska oblast že začela načrtno delo. V tem letu je bilo zgrajenih 6.4 km novih gozdnih kamionskih cest, popravljenih je bilo 75 km gozdnih cest, 15 km cest pa popolnoma obnovljenih. Leta 1947, so bila vključena v plan dela za gradnjo novih gozdnih cest ter večja ali manjša popravila gozdnih cest. Načrt za leto 1947 obsega dela za popravilo in gradnjo 261 km cest, od tega 60 km novo zgrajenih kamionskih gozdnih cest. Doslej je 80 odstotkov vseh del letošnjega plana izvršenih. V bodočih mesecih pa bomo izvršili še ostalih 20 odstotkov, tako da bo plan stoodstотно izpolnjen.

Pri letošnjih planskih gradnjah cest so mnogo pomagale mladinske delovne brigade. Osem mladinskih brigad je delalo en do dva meseca na različnih krajih Slovenije. Te brigade so skupno zgradile 15 km novih gozdnih kamionskih cest.

Najboljša izmed vseh mladinskih brigad, ki so gradile gozdne komunikacije, je bila brigada »Franca Rozmana-Staneta«, sestavljena iz mladincev srednje tehnične šole v Ljubljani. Brigada si je s požrtvovalnim delom dvakrat priborila naziv udarne brigade. Skupaj z »Blekovce« brigado, ki je prav tako postala udarna, je zgradila ceste na Jelovico, na odseku Rudno-Rastovka. V dveh mesecih sta brigadi izgradili dva in pol kilometra nove kamionske ceste. To je prva cesta, po kateri bo postala pristopna tudi Jelovica. Dosedaj je bilo mogoče z Jelovice spravljati les le po žičnicah, ki pa so na zgornji postaji do stopne le pozimi. Sicer je nekaj slabih poti, ki vodijo z Jelovice, vendar dopuščajo prav tako prevoz lesa le v snegu. Prihodnje leto bodo na Jelovici še izpopolnili cestno omrežje. Tako bomo po novi kamionski cesti lahko izvozili z Jelovice na leto preko 10.000 kub. m lesa.

Draga najboljša brigada pri gradnji gozdnih komunikacij je bila brigada »Marice Kerencice«, ki je v Meziški dolini pri Črni zgradila dva in pol kilometra dolgo kamionsko cesto na odseku Razpotje—Suhi travnik. Brigada si je priborila z neumornim delom naziv udarne brigade. Gozdovi ob cesti, ki jo je zgradila mladina, obsegajo 800 ha in bodo dali na leto 2500 kub. m lesa.

Udarna brigada »Čapajevac«, ki je zgradila 2 km dolgo kamionsko cesto v Kelnu pri Podpreški na Kočevskem, je omogočila, da bomo že letos po tej cesti izvozili 11.000 kub. m lesa, ki ga sicer ne bi bilo mogoče spraviti iz gozda.

Konjska brigada »Milanka Kuečeviča« je na Pohorju v dolini Oplotnice zgradila 2.5 km dolgo gozdno cesto. Zaradi marljivosti pri delu je prešla naziv udarne brigade. K cesti, ki jo je zgradila ta brigada, gravitira 4200 ha gozda, kar pomeni okrog 2000 kub. m letnega prirastka, ki pride v poštev za prevoz.

Pohvaljena savinjska brigada »Franca Zmavca« je zgradila 1.1 km kamionske ceste v Savinjski planini v dolini Duple. Ta cesta je važna tudi zaradi tega, ker bo omogočila prometno zvezo s Savinjsko dolino, s Črno in Prevaljami.

Ljubljanska brigada »Matije Gubca« je zgradila 2.2 km dolgo kamionsko cesto v Ravnan pri Čevčevski Rakci, h kateri gravitira 1.500 ha gozda z letnim prirastkom 5000 kub. m. Brez te ceste ne bi bilo mogoče izvoziti te količine lesa iz gozda.

Globoke v Kočevskem Rogu je brigada »Vere Slandrovec« zgradila 1.8 km dolgo Červanovo cesto. Ob smotnem gospodarjenju bo omogočeno izvoziti po tej cesti iz Roga vsako leto preko 5000 kub. m raznega lesa.

600 m dolgo kamionsko cesto na odseku Podvelka—Rdeči breg na področju Dravskega gozdnega gospodarstva je zgradila mariborska brigada »Matije Gubca«. Letos zgrajena cesta na desnem bregu Drave je del važne cestne zveze ob Dravi med Podvelko in St. Lovrencom.

Vse brigade so ob koncu septembra končale delo. Nedovršena dela pa bodo opravili plačani gozdni delavci.

Petletni plan Ljudske republike Slovenije določa graditev novih kamionskih cest ter večjih in manjših popravil v dolžini okrog 1000 km. Zgrajevati jih je bilo mogoče le izvoz desetstotnih kubičnih metrov lesa na leto, temveč tudi pravilno nego in vzgojo gozdov.

Pričel se je jesenski odkup volne

Pogosto se dogaja, da izvrševalci planskih nalog zanemarijo dozdnevno manj važne planske naloge in v svojem nepravilnem odnosu do gospodarstvenika plan, da je dovolj izvršiti plan v nekaterih navidez najvažnejših ozihih. Glede na majhno število ovac na področju naše republike se je nekaterim zdelo, da je v Sloveniji odkup volne manj pomembna planska naloga. Prav to je imelo za posledico, da je Slovenija glede izvršitve plana odkupa volne v prvem polletju najbolj zaostala za vsemi drugimi republikami. V spomladanskem odkupu volne smo po krivdi nekaterih okrajnih ljudskih odborov izpolnili le kakih 35 odst. plana. Glede na ta neuspeh je bilo okrajnim in krajevnim ljudskim odborom naročeno, naj raztolmačijo rejcem ovac velik pomen oddaje volne za našo tekstilno industrijo. Da se zagotovi izpolnitev plana odkupa so krajevni ljudski odbori poskrbeli, da se onemogoči prikrivanje točnega števila ovac, flingiranje prodaje ovac in dajanje neresničnih podatkov od strani nezavednih rejcev.

Dne 1. septembra je podjetje za promet s kožami in tekstilnimi surovinami »Koteka« pričelo preko svoje odkupne mreže odkupovati volno jesenske stri-

Odkup krompirja v trboveljskem okraju

V trboveljskem okraju poteka odkup krompirja zadovoljivo. Vendar se dogajajo primeri, ko nekateri spekulant nočejo oddajati predpisanih količin obvezne oddaje, v pričakovanju, da bodo krompir kasneje dražje prodali. Tako je posestnik Maks Jakel iz Turja pripeljal v zbirnico le 29 kg drobnega in črvicega krompirja, čeprav bi ga moral oddati 135 kilogramov. Preiskovalna komisija je ugotovila, da je ta posestnik letos pridelal preko 1500 kg krompirja in da bi z lahkoto zadostil obvezni oddaji krompirja, ki je namenjen v prvi vrsti delavstvu in nameščenstvu. Zato mu je okrajno sodišče v Trbovljah naložilo kazen 2000 din.

V trboveljskem okraju je sedaj skupljeneja 92 % krompirja obvezne oddaje. Kontrahirano je bilo le 60 %

že. Na področju okraja Maribor-okolica je že 15. septembra odkup popolnoma uspel in je bil plan prekoračen, čeprav so bili nekateri krajevni ljudski odbori v okraju neinicijativni ali premočno inaktivni. Ko bodo tudi ti krajevni ljudski odbori izvršili svojo dolžnost, bo tudi okraj Maribor-okolica visoko presegel plan. Od ostalih okrajev pa dolejš je nobeden ni izpolnil plana jesenskega odkupa volne. Ker z jesenskimi striženjem niso še povsod pričeli, je še vedno čas, da okrajni ljudski odbori poskrbe za popolen uspeh odkupa, zlasti v okrajih, kjer je ovčarstvo najbolj razvito (Ilirska Bistrica, Tolmin, Sežana, Postojna, Mozirje, Jesenice in Provalje). Predvsem so zavezani volno oddati oni rejci ovac, ki pri spomladanskem odkupu niso niti oddali. Tam pa, kjer rejci ne oddajajo volne, je treba takoj ugotoviti, ali gre za nezavednost ali pomanjkanje smisla za izvajanje plana ali pa za namerno oteževanje izvedbe plana. Rajcem ovac je treba razumljivo raztolmačiti, da potrebuje naša tekstilna industrija vedno več surovine, da bo lahko krila potrebe vsega prebivalstva. Prav bi bilo, če se glede odkupa volne organizira tekmovanje med okrajnimi in krajevnimi ljudskimi odbori ter posamezniki podobno kakor pri odkupu drugih pridelkov.

predvidene količine krompirja, s nazadnjim kontrahiranjem pa se je ta odstotek zvišal na 99%. Poleg tega so kmetje oddali 20.000 kg krompirja nekontrahiranih prostih viškov. Pri odkupu so se najbolj izkazali krajevni ljudski odbori Zagorje, Kotredež, Hraštinski in Čecer-Razbor, ki so oddali obvezno količino stoodstотно. Skupno količino proste in obvezne oddaje pa so presegli krajevni ljudski odbori St. Gotard, Izlake in Dobovec. Sicer niso v celoti izpolnili obvezne oddaje, zato pa so količino presegli z večjo oddajo prostih presežkov. Tako je krajevni ljudski odbor St. Gotard preseg

Iz življenja in dela delavcev kemične tovarne v Hrastniku

Tovarna kemičnih izdelkov je preteklo nedeljo imenovala svojega novatorja, racionalizatorja, udarnika in nagradila z denarnimi nagradami večje številke delavcev. Proslava je pokazala, da je delovni kolektiv te tovarne na višini, ki bi lahko služila za vzgled markskateri tovarni.

Sama tovarna je zgrajena že pred desetletji. Njeni bivši lastniki niso kaj prida mislili na zdravje delavcev. Mislili so le na svoj žep, zato je tudi tako zgrajena, da delavci danes z velikim naporom obnavljajo in izboljšujejo tovarniške naprave, ki so tako velikega pomena za naše gospodarstvo.

Delavci so se za pomembno proslavo temeljito pripravili: s 1860 urami prostovoljnega dela v treh mesecih so zgradili 800 metrov dolg vodovod z zdravno vodo, obnovili mladinski dom, poskrbeli za knjižnico in poslali sedem mladincev na progo Samac-Sarajevo. Tako pripravljeni in oboroženi z nezmožljivo voljo, da se proizvodnja v tovarni zviša in izboljša, so svoj praznik res lepo in s vso prisrčnostjo proslavili.

Med najboljšimi iz tovarne

France Gačnik je novator. Usposobil je sulfatno peč za solno kislino, postavil peč za nitrozno pline, ker ni bilo solitne kisline, popravil koncentracijski aparat za žvepleno kislino in usposobil piratno peč za proizvodnjo žveplene kisline. Kako velikega pomena so njegovi uspehi, vedo najbolje njegovi sodelavci.

France je zidar in dela predvsem šatnata dela pri pečeh. Sulfatna peč za solno kislino je bila izrabljena. Na pobudo ravnatelja tovarne tovariša Mirka Grešaka je France z drugimi delavci zavedajoč se velikega pomena obnove te peči — takoj po osvojitvi usposobil — in s tem pomagal, da so naše usnjarske, tekstilne in druge tovarne stekle.

Ker ni bilo solitne kisline, so si v tovarni pomagali s tem, da so postavili peč za nitrozno pline, ki nadomešča to kislino. Delo je uspelo in največji zaslug za ta uspeh ima novator France Gačnik.

Novator Franc Gačnik

France Gačnik ima veliko voljo, da se strokovno izpopolni in pravi, da bi se kljub svojim 45 letom rad posvetil študiju. Za sedaj se mora zadovoljiti s privatnim učenjem — srednja tehnična šola mu je cilj. Omenil je tudi, da bi bilo za vse delavstvo v tovarni potrebno in nadvse koristno, da bi se ustanovili študijski strokovni krožki, ki bi pripomogli, da bi bila proizvodnja kakovostno boljša.

Tovarna je že imela en strokovni tečaj in zanimivo je, da so ta tečaj v glavnem obiskovali tisti delavci, ki so bili v nedeljo imenovani za udarnike, novatorja, racionalizatorja in bili nagradjeni.

Delavci bodo imeli dobra, zdrava stanovanja

Karel Petek je zidar. Tudi njega so v nedeljo imenovali za udarnika. Mlad, skromen fant ves navdušen pripoveduje o novi stanovanjski hiši tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku, ki bo dala štiridesetim samcem — delavcem dobro in zdrava stanovanja.

Rad popelje človeka na stavišče te stanovanjske hiše in z velikim zadovoljstvom ugotavlja, da bo delavci kemične tovarne v Hrastniku imeli res lepo stanovanje. Dva delavca bosta stanovala v eni sobi z dvema posteljama, s široko — v zid vdelano visoko omaro, z udobno mizo, dvema stoloma in centralno kurjavo. V svetlih in zdravih sobah bodo delavci uživali zasluženi počitek po težkem delu.

Karel Petek je »tolkel« normo pri zidanju stanovanjskih hiš od 100 do 200 odst. Doma je iz Slatine Radencev. Pravi, da svojega poklica ne bi zamenjal z nobenim drugim, da ga veselijo in da bodo njegove roke zgradile »ne samo eno streho delovnemu človeku«.

Ta stanovanjska hiša bo zgrajena že letos.

Racionalizator Avgust Stushek je izboljšal postopek za proizvodnjo trinitratumfostata, ki služi za parne kotle. Pred vojno se trinitratumfostat ni proizvajal pri nas v Hrastniku — sedaj se, in to je dober del zasluge racionalizatorja Avgusta Stushka. Dokler Stushek ni izboljšal postopka za proizvodnjo trinitratumfostata, je moral kovač stati pri črpalci in popravljati. Sedaj tega ni treba in proizvodnja trinitratumfostata se je povečala za 100 odst. Poleg tega je tudi dosegel, da se filtri ne trgajo. Avgusta se je trgal filter za filtrirno, septembra pa po Stushevem uspehu se ni prišlo do trganja. S tem svojim uspehom je Stushek pritril tudi veliko dragoceno časa.

Žveplena kislina je nenadomestljiva v naši težki industriji. To ve dobro udarnik Evarist Haler — zato je tudi postal udarnik! Miren in resen je ta fant. Kakšen je Evarist, pove ta-le primer: bil je na dopustu in ko je zvedel, da je prišel v tovarno vagon solitne kisline, je dosegel, da je prekinil in pobelil

Racionalizator Avgust Stushek

v tovarno na delo. Ni dovolil, da bi delo zaradi njegovega dopusta stalo! Evarista je težko dobiti. Pravi, da kadar je v tovarni, da se smatra za »vojaka na straži«.

Naš »vojak na straži« je porok, da bo žveplena kislina iz tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku kakovostna in da jo bodo pravočasno poslali v kraje, kjer iz nje izdelujejo umetna gnojila, pravočasno v našo težko industrijo, kjer rastejo naše nove tovarne.

Kovač Anton Majes budno straži nad stroji

Tudi Anton Majes, kovač, je imenovan za udarnika. Ni delavca v tovarni, ki bi rekel, da Anton tega priznanja ni zaslužil. On ne pozna ure. Če je potreben v tovarni, pa naj bo to ponoči ali pa podnevi — ne pomišlja in je takoj na mestu, da popravi, kar se je pokvarilo in kar spada v njegova kovaška dela.

Ko se je piratna peč obnavljala, je stal Majes zvesto ob strani novatorja Franceta Gačnika. V delu za obnovo te tako važne peči za naše gospodarstvo je tovariš Anton Majes z največjim požrtvovanjem in ljubeznijo dal dva in štirideset delovnih dni.

S polnim prigriscem dobre volje je ta peč tudi po zaslugi tovariša Majesa ponovno stekla. Še nekaj je, kar je pri Antonu nadvse lepo. Neopravičenih ostankov od dela je v tej tovarni zelo malo. Majes je tudi eden od tistih delavcev, ki ne poznajo »plavih« in ne bodo vsi delavci po naših tovarnah sledili zavedni Majesovi poti, bomo se prej prišli do blagostanja vsega našega ljudstva.

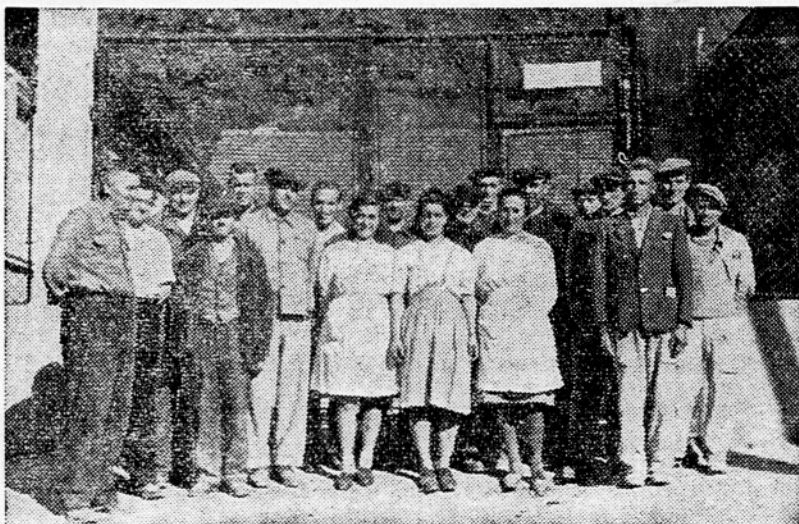
Da bomo sposobni za delo in zdravi ljudje

Delavstvo »Lekas«, tovarne zdravil v Hrastniku, je organizirano v sindikalni podružnici tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku. Zato sta bili Anica Širočič in Danica Volarič na dan imenovanja udarnikov proglašeni za udarnici skupaj z delavci udarniki tovarne kemičnih izdelkov.

Anica dela skupaj z Danico v oddelku, kjer izdelujejo: kodein-fosfat, kodein klorid, etil-morfin-klorid, kotarini, ki služijo zdravju našega delovnega človeka. Ti dve tovarišici z največjo vestnostjo opravljata svoje odgovorno delo in priznanje, ki jima je bilo izrečeno v nedeljo, popolnoma zaslužita. V delu tudi v bodoče ne bosta popustili.

Priznanje v obliki denarnih nagrad

Poleg novatorja, racionalizatorja in udarnikov, ki so sprejeli tudi denarne nagrade, so bili z nagradami od 800 do 2500 din nagradjeni sledeči tovariši in tovarišice: Hajnrih Gačnik, Anton Špeglič, Franc Borovič, Alojz Centrih I., Alojz Centrih II., Marko Hladnik, Er-

Udarniki in nagradenci kemične tovarne v Hrastniku

Primer mazaštva v celjskem župnišču

V celjskem župnišču je bilo na vrh pritrjeno vabilo s sledečo vsebino:

»Gospod Vajda je brzojavno sporočil, da pride šele danes popoldne ob pol 5. Prosil ga bom, da sprejme takoj tiste, ki so prišli od zunaj. Celjani naj pridejo jutri, za uro lahko zvedo zvečer, ko bo gospod prišel in si razdelil svoj čas. 1. okt. 1947. Dr. Peter Kovatič.«

Župnik Vajda je že iz bivše Jugoslavije znan pseudo-zdravnik, ki je opravljal svoje posle v Rogoški Slatini, kar so mu bivši protiljudski in klerofašistični režimi dovoljevali in mu v neki meri še pomagali, da je na lahek način služil lepe denarje. Župnik Vajda pa je tudi v najnovejšem času skušal izrabljati lahkovernost nekaterih ljudi in varati ljudsko oblast s tem, da je skrivaj opravljal »ordinacije« v raznih župniščih. Tako tudi v Celju, kjer ga je pri tem delu

nest Vučko, Hugo Ocvirk, Stefan Hidič, Alojzija Kranjc, Franc Erjavc, Alojz Paščinjak, Adolf Sebaso, Alojz Gorjup, Albin Pust, Mirko Strojmar, Alojz Kandolf in Frano Korosec.

Vsem, ki so na proslavi sprejeli zaslužen priznanje in nagrade, so prisotni delavci čestitali in se z njimi vred povesečili in pogovorili. Razgovarjali so se predvsem o tovarni. Pri vseh se je čutilo eno: želja po napredku in izboljšanju tovarniške proizvodnje.

Delavci, ki jih je v sindikalni podružnici organiziranih 96,5 odst. in ki nimajo niti enega člena procenta neopravičenih delovnih dni, delavci, ki dosegajo in presegajo plan tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku, pa niso z vsem zadovoljni. Njihove želje so popolnoma upravičene.

Potreba po lastnem magazinu

Delavci steklarne in rudarji imajo svoja magazina, ki skrbijo za dobro hrano. Delavci tovarne kemičnih izdelkov nimajo takega magazina in so navezani le na Naprozo, ki ne skrbi tako vestno za izdatno hrano delavstva te tovarne. Na primer: v Naprozi so delavci iz »kemične« plačevali krompir po pet dinarjev, delavci steklarne in rudarji pa v svojih magazinih po štiri in pol din.

To delavcem »kemične« ni prav in odločno žele, da tudi oni pridejo čim prej do svojega magazina. In še nekaj: steklarji in rudarji imajo pravico nakupovanja tudi v Naprozi, delavci »kemične« pa nimajo pravice nakupa v steklarskem in rudarskem magazinu.

Delovni kolektiv tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku šteje štiriisto ljudi in vsi žele, da se jim izpolni želja po ustanovitvi svojega magazina in da se tako izboljša njihova prehrana.

Delavci iz »kemične« se hranijo v menzi KLO Hrastnik. Hrana ni taka, kakor jo zaslužijo delavci te tovarne — in ko imajo druge delavske menze po industrijskih krajih. KLO Hrastnik bi moral posvetiti več pozornosti tej menzi in ne dovoliti, da upravna menza zaburi v obraz udarniku Petku, ko je izrazil željo za izboljšanjem hrane: »Drugega ne zaslužim, kot da te zapro!«.

Prežeti z veliko voljo do dela in iskreno ljubeznijo do nove domovine ugotavljajo ljudje iz te tovarne te stvari. Pri njih ni »godrnjanja« — kakor sami pravijo, le želja, da človek dobi tisto, kar mu po vsej pravici pripada. Delavci so tudi sklenili, da bodo vsi dobiliček, ki jim ga je dala prireditelj 12.000 din dala za napredek knjižnice, ki je bila pred kratkim ustanovljena. V naših založbah bodo izbrali najboljše knjige, ki jim bodo delale po dnevnem delu v tovarni družbo in jim pomagale, da bo njihova gospodarska in kulturna razgledanost še večja.

Ziviljenje v sindikatu je kaj živahno. Včlanjeni so skoraj vsi in se že tudi radi zbirajo v pred kratkim urejenih prostorih. Rdeči kotiček jim še manjka in njihova zadržana ni majhna, ko povpraša za vzrok. V kratkem bo izgovorjena soba v ta namen in kakor sami pravijo — takrat se bo žele za pravo življenje.

Med upravo tovarne in sindikatom vlada odnos, ki bo pripomogel, da bo ta tovarna resnično napredovala. Sloga in tovarništvo med delavci in upravnim vodstvom je vsega priznanja vredna. Vse to je jamstvo, da bo žveplena brozga, ki jo meša Antonija Gaus res taka, kot sama pravi: »... da bo breškav zdravila«.

Glauberjeva sol za tekstilne tovarne, magnezijev klorid za heraklit plošče, kromov galun za usnjarsko industrijo, trinitratumfostat za čiščenje napajalnih voda za parne kotle, kalcijem karbonikum za zobne paste, žveplena kislina za umetna gnojila in za železarstvo, solna kislina za tekstilno in drugo industrijo, cinkov klorid za impregniranje lesa in še vrsta drugih proizvodov take kakovosti, da jih bo vesel vsak od nas, ki jih bo rabil pri delu za izpolnitev našega gospodarskega plana.

Jože Bon

V tovarni vezanih plošč v št. Petru na Krasu

Ce se bližajo z vlakom št. Petru, že od daleč zagleda velike množice nakopanih hlobov v ograjenem prostoru tovarne vezanih plošč. Tovarna spada pod upravo notranjko-goriškega gozdnega »gospodarstva«, ki ima svoje obrate lesne industrije daleč na okrog po vsej Primorski.

Ob vstopu na prostorno skladišče hlobov v tovarni te zajame prijeten in opojen duh po drevesni smoli. Les je najvažnejši izvozni predmet Primorske, les je njeno bogastvo.

V tovarni vezanih in mizarških plošč so letni plan ne samo dosegli, temveč tudi znatno prekorčili. Na obratni žagi in v tovarni sami delajo na dve izmeni in imajo že od februarja uvedene norme. Zaradi precejšnjega dovoza hlobov, ki se posebno zdaj, v nastopajoči jeseni stopnjuje, so v zadnjih dneh, na pobudo sindikalne podružnice uvedli akordni sistem dela. Da bo imela tovarna za zimo dovolj pripravljenega lesa, ga je zdaj treba nazivati velike količine. In res, če hodiš po širokih asfaltnih cestah št. Petra, venomer srečuješ s hlobov težko naložene vozove.

V obratu je zaposlene tudi okrog 30 odstotkov ženske delovne sile. Delavke se pri delu nič slabše ne obnesejo kot delavci, kar so sami priznali. Tovarna ima do zdaj osem udarnikov, ki so bili proglašeni ob zaključku prvomajskega tekmovanja, gotovo bo pa prav kmalu njih število naraslo, kar je mogoče ugotoviti po visoki delovni zavesti in poletu, ki vlada v obratu. Vsi delavci in nameščenci so 100 odstotno vključeni v sindikalni podružnici, pripomniti pa je treba, da ta ne dela tak, kakor bi morala. Nedvomno je krivda v prvi vrsti na sindikalnem odboru, da je kulturno-prosvetno delo podružnice na mrtni točki, po drugi strani pa je tudi res, da je delavstvo doma po večini iz precej oddaljenih krajev, tako da se vozijo z vlakom na delo in jih je zato težko zadržati na sindikalnih sestankih in povečati njih udeležbo tudi na kulturno-prosvetnih prireditvah. Prav tako neaktiven je aktiv LMS, ki ga nameravajo v prihodnjih dneh izmenjati.

Vseh osem vajencev, ki so zaposleni v tovarni, je bilo že na strokovnem tečaju v Idriji izmenično po tri me-

sece, deset mladincev je bilo na »d-nji proge Samac — Sarajevo, eden pa na regulaciji goriškega Lijaka.

Ogledala sem si delo na žagi. Sprejelo me je večičasto brunetno steno, ki režejo drevesna debla v deske in trame. Stroji se imenujejo po njih izumiteljih Brenta, Flek in Pinikaj in imajo postavljene norme. Tako »Brenta« po 16 m³ v osmih urah, »Flek« 16,8 m³ in »Pinikaj« 12 m³ v osmih urah, to je v delovnem času ene izmene.

Delo na žagi živahno napreduje. Način dela pri strojih je kar enostaven. Hlobov pripeljejo na voziku do stroja, ga obreže po eni strani, nato pa ga obračajo naokrog, da dobi končno lego oglat obliko tramov. Pri stroju »Brenta« je zaposlen udarnik Miha Penko, starejši delavec, resnega obraza, ki nehoti vzbujati spoštovanja. Tudi na žagi so zaposlene delavke. Kljub temu, da je tod dokaj težko, ga junaško zmagujejo.

Prišli smo v prvi oddelek tovarne, kjer se pripravlja les za mizarške plošče. Letvice za mizarške plošče so lesni odpadki furnirja. V osmih urah delovnega časa naredijo do trideset mizarških plošč, ki jih prekrijejo s furnirjem, poskoblajo in pošljejo v stiskalnico.

Močna vročina nam je udarila nasproti, ko smo odprli vrata drugega oddelka, kjer je obratna turbina. Tu je glavni parni stroj, ki s pomočjo transmisije goni žago in generator. Kot v peklju gori v dveh parnih kotlih v sosednem prostoru. Pa tudi vročina je v teh vročih dneh od njih nezmožna. Dva kurjača neprestano polnita ognjeni žreli z žagovino in odpadki.

V vseh oddelkih višajo na najbolj vidnih mestih opozorila delavcem, kako naj se ravna pri delu, in kako naj upravljajo s stroji da ne bi prišlo do nepotrebnih nesreč.

Presenetila me je vzorna snaga v strojnih oddelkih. Očiščeni stroji se svetijo kakor novi, od olja in skrbne nege strojnika.

Duša mehanične delavnice je udarnik Peter Kovač. Vsi pokvarjeni stroji štirih obratov tovarne, gredo skozi njegove roke, ki so neudrjive. Na dvorišču sem videla neko, do-

Prostovoljna pomoč članov OF pri sečnji drv na področju KLO Grahovo

Množične organizacije OF vasi Grahovo in Martinjak so na sestanku sklenile, da bodo v štirinajstih dneh posekale, pripravile in zložile 300 m³ bukovih drv v državnem gozdu. To delo je dal prvi pobudo tov. Drobnič Matevž. Takoj prvo nedeljo, dne 28. septembra, je v rani uri odšla skupina članov sindikata in LMS Martinjaka, oboroženi s sekirami in žagami na delo. Naslednjo nedeljo 5. okt. je odšla še druga skupina, sestavljena prav tako iz članov sindikata, članov APZ in LMS Grahovo, čevljarjev in mizarjev članov OF.

Rezultat dela je danes naslednji: posekanih in pripravljenih je 112 m³ drv, od katerih so člani sindikata napravili 52 m³, LMS iz Martinjaka 10 m³, LMS Grahovo 7 m³, APZ Grahovo 4 m³, a člani OF Grahovo 39 m³.

Do danes je storjeno 37 % celotne naloge in so organizacije odločene, da bodo do konca termina izvršile 100 % svojo nalogo. Pri delu so se najbolj izkazali tovariši in tovarišice Pelan Jernej, Resinovič Tomo, Drobnič Pepca, Gornik Anton, Resinovič Francka, Krajc Justa iz Grahovega ter Gornik Alojz, Abrahamsberg Jože in Rožanc Jože iz Martinjaka. Med njimi je tovarišica Antonia Hočvar, članica APZ Grahovo, ki je mati 6 otrok in služi s svojim delom za vzgled vsem tistim, ki nimajo časa.

Zavedamo se, da petletni plan zahteva od nas vseh pomoč za izvedbo velikih nalog, kajti le tako bomo lahko prebrdili vse težave in si ustvarili lepšo bodočnost. N. A.

Na Jesenicah so ustanovili dijaško kuhinjo

1. oktobra so na Jesenicah odprli dijaško kuhinjo, ki je dobila ime po padlem jeseniškem partizanu — mladincu Petku Rogliju.

Ker nimamo na Jesenicah dijaškega doma in ker je veliko pomanjkanje stanovanih, se morajo okoliški dijaški voziči z vlaki k pouku v gimnazijo. Že lansko leto smo uvideli potrebo, da bi dijak, ki se vozijo, dobivali toplo hrano, vendar kuhinje nismo mogli organizirati zaradi pomanjkanja prostorov. Letos pa smo na pobudo APZ in okrajnega prosvetnega odbora ustanovili kuhinjo v prostorih bivše gospodinjinske šole, ki je nehala letos obstojati.

V »Dijaški kuhinji« padlega partizana Petka Roglija dobivajo dijak tečno in toplo opoldansko hrano. Najvišja cena kosilu je sedem dinarjev. Nekateri plačujejo tudi manj, najpogostejši pa jo dobijo zastonj. Hrana lahko plačujejo dijak tudi v živilih, zlasti tisti, ki so doma s kmetov, saj tako omogočajo kuhinji redno preskrbo z vsem potrebnim. Kuhinja je pod

upravo prosvetnega in socialno-zdravstvenega odbora ter APZ organizacije.

V začetku meseca je bila slovesna otvoritev, ki so ji prisostvovali predstavniki množičnih organizacij okrajnega komiteja KPS in ljudskih oblasti. V imenu gimnazije je govoril tovariš direktor Azbe in se zahvalil množičnim organizacijam in oblastem, da je omogočila osnovati tako potrebno ustanovo. V imenu srednješolske mladine pa se je zahvalil mladinec zlasti organizaciji APZ, ki je vložila največ truda in ga bo tudi v bodoče, da bo kuhinja v redu poslovala. Do sedaj se hrami v kuhinji okrog 70 študentov.

Tudi mi, prebivalci jeseniškega okraja, zlasti starši dijakov, smo zadovoljni in bomo kuhinji materialno pomagali, da bodo naši dijak čim bolj zadovoljni. Dijak pa bodo pokazali svojo hvaležnost s tem, da se bodo čimbolj vestno in pridno učili in da bodo postali res pravi delovni ljudje nove Jugoslavije. M. Kl.

Mladina Murske Sobote je zgradila industrijski tir

V nedeljo 12. oktobra ob 10. bo v Murski Soboti slavnostna otvoritev industrijskega tira, ki ga je zgradila s prostovoljnim delom domača mladina. Ta dan ne bo samo praznik mladine, ki je tir gradila, temveč praznik celotne Murske Sobotne. Prebivalstvo Murske Sobotne se zaveda, kako velikega pomena je novozgrajeni tir, saj bo vezal železniško postajo s pulpno postajo, poslopijem »Mlekoprometa«, ki ga sedaj gradijo in s skladišči Okrajnega magazina ter Naproze.

Tir je bil zgrajen kljub vsem težavam, ki jih je mladina junaško premagovala. Največ težav jim je delala železniška sekcija, katera jim je v začetku obljubila vso strokovno pomoč pa jim te do zadnjega ni nudila, tako da je bila mladina pri delu navezana zgolj na svoje sile. Zato

se je tudi zgodilo, da so morali na primer že zgrajeni nasip znižati, ker je bil previsok in podobno, kar je povzročilo, da je bilo po nepotrebnem izgubljenih mnogo delovnih ur. Izvoljena je bila tudi 3 članska tehnična komisija, ki bi naj mladini nudila strokovno pomoč. Toda komisija se ni nikoli prikazala na področju dela. Če bi se mladini pomagalo, kot je bilo obljubljeno in si je mladina želela, bi bil tir zgrajen že do 1. septembra. Tako pa se je delo po nepotrebnem zavleklo.

Toda mladina je s svojo voljo premostila vse težave ter je dokazala, kaj zmore v želji, čim bolj pomagati pri obnovi in izgradnji domovine. Zato bo posebno za mladino prihodnja nedelja praznik, ko bo njeno delo in požrtvovalnost plačana z uspehom. Hriš Koloman

Na prireditvi RK v Krizah pri Trzinu

V okviru tedna RK je agilni odbor v Krizah pri Trzinu v nedeljo popoldne pripravil v kulturno-prosvetnem domu prireditve, katere se je prebivalstvo v velikem številu udeležilo, razumevajoč in odobravajoč delo RK.

V uvodni besedi je tov. Valerija podarila pomen te človekoljubne ustanove, ki naj postane res množična in naj zajame vse plasti delovnega ljudstva, saj je poslanstvo RK prav v tem, da priskoči na pomoč ob vsaki priložnosti in vselej, da pomaga širokim ljudskim množicam.

Sporod prireditve je izvajala več-

kaj čudno, stolpu podobno napravo. Iz nje je tekla voda v težkih kapljah, kakor ob najhujšem nalivu. Povedali so mi, da je to hladnik, kamor je napeljana voda iz parnih kotlov, ki se tu vroča ohlaja in hladna oteka nazaj v parne kotle. Kolikor se je na teh »izprehodih« izgubi, jo je seveda treba nadomestiti.

Iz parilnice lesa se je kadilo in dišalo po pari. V njeno notranjost zložijo z dvigalom bukova in jelove hlobo, jama dobro zaprejo in spustijo vanjo paro. Les, naložen v notranjščini, se kuha tudi do 120 ur. Predno ga potem, ko ga skuhanega poberejo iz jame, odpeljejo na lupilni stroj, ga se zunaj dobro olupijo in očistijo, nato pa ga dobijo »pod nož« dva precizna lupilna stroja.

»Delavci! Dvigajmo proizvodnjo, da bo kmet dobil orodje, obleko, obutev in stroje in bo lažje prideloval več hrane, je pisalo na vratih brusilnice strojnih nožev.

Prehodno zastavico za pretekli dan zmage pri delu je nosil tisti dan na svojem stroju delavec Josip Dekleva. Ponosen je bil nanjo in je rekel, da je izlepa ne bo dal več iz rok.

Delavci so mi natančno povedali ves proces poti, ki jo naredi les od stroja do stroja, predno pride iz njih izgotovljen proizvod. Dolga je ta pot in zanimiva. Skozi rezalne stroje za rezanje furnirja, skozi sušilnico in spet na rezalne stroje in naprej namazan s klejem pride furnir spet v lepilne stroje in od tod v stiskalnico. In nato še zadnji pregledi, žigosanje in ugotavljanje dimenzij in proizvojni romajo izgotovljeni v skladišča, kjer bodo počakali transporta. Tako predelani les kraških gozdov Slovenskega Primorja, roma daleč po svetu, v inozemske države Anglijo, Holandijo in drugam, vsepovsod, kjer so navezani na uvoz teh proizvodov.

Tovarna vezanih in mizarških plošč v št. Petru na Krasu bo še v letošnjem letu razširila svoje objekte. Gradnjo teh je prevzelo gradbeno podjetje »Primorje«, ki gradi novi tovarniški bazen za namakanje hlobovine.

Tako ima tovarna vse pogoje, da bo v bodočih letih postala ena največjih, najboljših in najbolj produktivnih tovarn te vrste v državi.

Večerna delavska gimnazija

V poslopu 11. gimnazije na Sv. Jakoba trgu v Ljubljani je od 1. oktobra dalje že drugo leto štirikrat tedensko od 7. do 10. zvečer zelo živahno. Po stopniščih in hodnikih hitijo ljudje raznih starosti in poklicev, veselih in resnih obrazov, ki kažejo veliko zanimanje za učenje. Ti ljudje vedo, da bodo po končani šoli lažje in z večjim razumevanjem izpolnjevali naloge svojega poklica. Vseh je okoli 700. Izpiti bodo že v januarju. Predmeti so isti kot na rednih gimnazijah, učenci so oprešeni le risanja, petja in telodvabe. Predavatelji dobro razumejo težko nalogo, kako morajo razlagati vsem tem učeželjnim ljudem zbranim iz vseh vetrov Slovenije — mnogi so tudi iz naše lepe osvobodene Primorske — da bodo postali izobraženi in kulturnejši, da bodo dobili osnovne pojme iz raznih predmetov kot temeljni kamen za nadaljnje izobraževanje. Ker je večina učencev zaposlena v raznih tovarnah delavcih in ustanovah, je potrebna za obisk večerne gimnazije velika požrtvovalnost in dobra volja tudi z njihove strani. Predavanja, ki jim sledijo šoli, morajo doma temeljito predelavati pred izpiti. Ni lahka stvar za nekatere, da po tolikih letih zopet sedijo v šolske klopi. Nekateri jih teži zavest, da se med učenjem ne bodo mogli več toliko udeleževati v množičnih organizacijah, sindikatih in pri prostovoljnih delih. Toda tudi naše organizacije upoštevajo, da bodo pozneje z novim znanjem še bolj koristili skupnosti in razumeli naše naloge. Zato pritegujejo k delu nove tovariše, da bi kljub izostanku obiskovalcev večerne gimnazije delo ne trpelo in da bodo sprejeli obveznosti izševne.

Tovariši, ki obiskujejo večerno delavsko gimnazijo, pa se bodo z vso vnemo in veseljem posvetili in tako prispevali svoj delež k petletnemu planu.

Delovni izleti sanitetnih ekip

V Tednu Rdečega križa sta bila, kolikor nam je doslej znano, dva uspešna delovna izleta sanitetnih ekip. Prvega je priredila sindikalna podružnica Državnega zavoda za socialno zavarovanje iz Ljubljane v Hrpelje-Kozino. Udeležilo se ga je 18 zdravnikov (12 specialistov), 2 dentista, 6 lekarniških moči in 28 sester. Pregledanih je bilo skupno 732 bolnikov, rentgeniziranih 222. Specialisti za nos, grlo in ušesa so pregledali 94 ljudi, splošni zdravniki preko 500, drugi specialisti pa tudi veliko število pacientov. Lekarna je izdelala in izdala zdravila na več kot 1100 receptov. Bolniki so prišli iz vseh okoliških kra

Radio Ljubljana, Maribor in Slovensko Primorje

SPORED ZA SOBOTO
6.00 Budnica, jutranja telovadba 6.10 Poročila, objava programa, vremenika napovedi 6.30 Jutranji koncert 7.00 Radijski koledar. In današnjih časopisov. 7.15 Slovenske narodne. 7.30 Napoved časa in poročila. 7.45 Laska glasba. 12.30 Napoved časa in poročila. 12.45 Zabačna glasba, mali oglašaji in objave. 13.00 Večdar opoldanski spored. 13.30 Igra Zabavni orkester. Radio Ljubljana. 14.00 V borbi za plan. 14.10 Igor Stravinsky: Ognjeni ptič. 14.30 Napoved časa, poročila in objava večernega programa. 14.45 Narodna igra na harmoniki Avgust Stanko. 14.50 Vincenzo Tommasini: Toskanske pokrajine — rapsodija. 15.00 Polnar: Samokriči, letala bojičnosti. 15.30 Igra Mali ansambel. 15.45 Zabačna glasba. 16.00 Radijski dnevnik. Izvajanje investicijskih odločitev. 16.10 Suksofon igra Srečko Drazil. Pri klavirju spremlja Samo Hubad. 16.30 Napoved časa in poročila. 16.45 Zabačna glasba, mali oglašaji in objave. 16.55 Slovenska orkestralna glasba. B. Smetana: Tabor. Blaznik — iz cikla Moja domovina. 20.35 Igrajo Mali orkestri. 21.00 Mark Twain: Veselje kandidata. 21.05 Grein: Zlate trobente plemenit. 21.10 Pojo slovenski zborci. 22.00 Prenos vesti Zvezne postaje iz Beograda. 22.15 Pisana glasba do konca oddaje.

Mali oglašaji

Oglašni oddelček
telefon šte. 38-32
vodja oddelka tel. šte. 38-33

SLUŽBO IŠČEJO

BIVILJSKA POMOČNICA išče kjerkoli službo. Gre tudi samo zvečer par ur. Tončka Cvetan. Vrh 3. Trebelno pri Mokronogu. 25-581-1

SLUŽBO DOBE

POSLOVODJO IN POMOČNICA za Industrijski magazin sprejemamo takoj. Ponudbe z življenjepisom poslati na Granitna Industrija Oplotnica. 25-242-2

KLAVIRISTA areditelj let, ki bi pomagal tudi pri obriti sprejme kavarna Gojak. Jesevica. 25-273-2

MLINARJA sprejme valjčni mlin Franc Majdič. Vir, pošta Domžale. 25-410-2

BRIVSKEGA POMOČNIKA-oo, dobro moč, sprejme takoj ali po dogovoru. Mišel Godec. Trzin. 25-533-2

GOSPODINJSKO POMOČNICO, samo-gospodinjstvo, v posteno, sprejme dr. Vrtovce, Celje. Nabrežje svobode šte. 6. 25-524-2

BRIVSKEGA POMOČNIKA sprejme takoj britnica Store. 25-513-2

SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJO-KO, bilanista, večera poenotenega knjigovodstva, potrebuje rudnik Laško. Nastop službe takoj, plača po uredbi. 25-557-3

Kratkostični motor

5 do 6 KS = 950 obratov — KUPIMO TAKOJ.
Ponudbe na: NAVOD — CELJE

Kupujemo in najbolje plačujemo NOVE in RABLJENE ZABOJE „MERKUR“
ZAGREB, GAJEVA ULICA ST. 59
Telefon 24-513

Preproge, domače in pristne perzijske v vseh velikostih prodajamo in sprejemamo v zameno za take, ki vam ne ugaajo. Če želite, pridemo brezplačno oceniti vaše preproge na dom. Priporočamo se za obisk in naročilo TRGOVINA S PREPROGAMI — Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 24.

Tovarna papirja

NA SUŠAKU
zaposli
perfektno
stenodaktilografino
in
8 mlajših
pisarniških moči
z dovršeno srednjo ali nižjo srednjo šolo.
Predpogoji je lep rokopolis in dobro sestevanje. Ponudbe z obširnimi življenjepisom sprejema
Generalna direkcija zvezne industrije celuloze, lesovine in papirja
TYRSEVA 1a/II.

PISARNISKO MOC, večjo vseh pisarniških del, potrebuje za takoj Nabavna prodajna zadruga, Mengeš. 25-534-2
PISARNISKO MOC, začetnico, večjo pisarja na stroji, z lepimi pisavami, marljivo, sprejme takoj Koroš. 3. Tyrseva cesta št. 35 b. 25-601-2
DEKLE, lahko začetnico, pridno in pošteno, sprejme Babšek, Gosposvetska cesta 4/III. 25-610-2
GOSPODINJSKO POMOČNICO, ki ima veselje do gostilne, pridno in pošteno iščem. Gostilna »Kočar«, Celovška cesta 66. 25-482-2
STAREJŠO HISSNO POMOČNICO, ki bi se gospodinjstvo odpravi oči in otroku, sprejme Markon, Komenskega ulica 20. Zglašiti se mod 14. in 15. 25-486-2
KROJASKEGA POMOČNIKA za velike kose sprejme takoj modna krojačnica, Lapornik Franjo, Celje, Cankarjeva ulica 4. 25-277-2
KOVAŠKEGA POMOČNIKA za velike NIKA sprejme takoj v stalno službo Karpus Joža, Kovski mojster na Bledu. 25-558-2
GOSPODINJSKO POMOČNICO z znanjem kuhanja, sprejme dr. Krevl, Tyrseva c. 31/II. 25-563-2
IŠČEM STAREJŠO GOSPODINJO, ki bi bila otrokom tudi mati, na majhno posestvo na deželi. Zglašiti se je med 9. in 12. uro pri Maroltu, Resljeva cesta št. 28. 25-594-2

VAJENCI

VAJENKA za mlinarsko stroko išče Franc Zajc. Zg. Jarše št. 11 — pošta Radomlje. 25-576-3

ZASLUŽEK

INSTRUKTORJA za drugošolca, za pouk matematike in rusine, iščem. Naslov v oglas, oddelku. 25-515-4
STUDENT EKONOMIJE išče stranski zaslužek. Prevaja iz angleščine, francoščine in nemščine. Ponudbe oglas, oddelku pod »Honorar«. 25-597-4
KRAVATE VSEH VRST izdelujem in popravim. Krojaška ul. 5/I. 25-598-4
IŠČEM OSEBO, ki bi nosila iz menze na dom kosilo in večerjo. Cankarjeva št. 10/I. levo. 25-602-4
FRANČOSKO IN ANGLEŠKO bi se rada učila v glavnem s konverzacijsko, ne predrago. Ponudbe na ogl. odd. pod Tempo. 25-464-4

PRODAM

PRODAM 50 m suhih BUKOVH DRV. — Trgovina Prekopa pri št. Jerneju. 25-495-5
SPORTNO KOLO »Legnano«, prodam. Ogled v soboto in nedeljo od 15. do 18. v Javčevem ul. 15. 25-597-5
KRASNO BLAGO, volneno, predvojno, za žensko obleko ali ženski plašč, vrnjam. Naslov v ogl. oddelku. 25-514-5
MALO NOŠENO SVILENO BLUZO prodam. Naslov v ogl. oddelku. 25-510-5
SIVALNI STROJ, pogrezljiv, prodam. Antolin Stefan, Prečna ul. 3. 25-511-5
GLOBOK OTROŠKI VOZICEK, moder, predvojno blago, dobro ohranjen, poceni napredaj v Gledališki ulici 13/III. levo. 25-504-5
ELEKTRIČEN DINAMO 110 Voltov, močan za 15 do 20 žarnic, poceni prodam v Tavnici 33. 25-506-5
GLOBOK OTROŠKI VOZICEK, dobro ohranjen, napredaj v trgovini z zelenjavo na Sv. Petru c. 7. 25-507-5
ELEKTRIČEN SIVALNI STROJ »Singer«, v koturcu, zelo dobro ohranjen, prodam. Naslov v ogl. oddelku. 25-538-5
MOSKO KOLO napredaj v Trnovem, Jeranova 2. 25-520-5
SIVALNI STROJ, pogrezljiv, skoraj nov, poceni prodam krojač Šubelj, Tyrseva cesta 35. 25-522-5
SIVALNI STROJ »Singer«, pogrezljiv, dobro ohranjen, pripraven za domačo uporabo, štrapanec, prodam. Naslov v oglas, oddelku. 25-516-5
BRILJANTEN PRSTAN prodam. Naslov v oglas, oddelku. 25-515-5
PEČI železne, prvotne, tri kose prodam. Jerančič, Karlovska c. 8. 25-500-5
GLOBOK OTROŠKI VOZICEK, avtomodel, skoraj nov, prodam Černe, Vodnikova št. 83. 25-526-5
5 TEŽKIH VOZ, nosilnost 5 ton, prodam Dofe Kern, Kranj, Golniška c. 24-320-5
ENSKI SIVALNI STROJ s podolgovatim dolničnikom za 4000 din, radio žarnice E 432 T, znamka »Phillips« in K. F. 1 žarnice »Triefone« prodam Eržen Franc, Sr. Bitnje 35, Zabinca. 25-546-5
RAZPARAN OFICIRSKI PLAŠČ, predvojno blago, primeren tudi za civilni plašč, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 25-547-5
GLOBOK OTROŠKI VOZICEK, 2 plašča in 1 žarnice za kolo prodam Ivane, Izanska cesta 64. 25-548-5
PRODAM MLADO FOKSTERLJEKO v dobro roko. Tyrseva cesta 71/I. 25-544-5
10 kg ZIME, plinski štedilnik, emajliran, na 2 plošči, salonski gramofon s 50 ploščami prodam na Rimski cesti 6, pritrilje, desno. 25-618-5
ZLATO OVRTNO VERIZICO z obema konci, primerno za narodno nošo, zlato žensko uro, črn ščipalnik, mišico za šah, risalo orodje, plymosus, aspidistra, agavo itd. prodam Andolsek, Nunska ulica 19. 25-532-5
MOSKO, TEMNOSIVO, FINO SUKNJO in žepno uro »Anker« prodam. Naslov v ogl. odd. 25-471-5
KUHNJO, moderno, nepleskano prodam. Breg 14. 25-419-5
»ARNTURO industrijskih mlinov prodam za vsako sprejemljivo ceno« Elhoma Šiška. Podlimbarskega 35/I. Telefon 48-27. 25-551-5
USNJEV KRATEK SUKNJIC po ugodni ceni prodam tv. P. Semko, Maribor, Gosposka ulica 7. 25-532-5
SOBNO KREDECO prodam. Ročna dolina c. II/18. 25-464-5

OTROSKE CEVLJE, nizke, od št. 35 do 37, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 25-549-5

REVOLVERSKO STRUZNICO, proda zelo ugodno Elhoma Šiška. Podlimbarskega št. 35/I. Telef. 48-27. 25-550-5

TROFAZNI MOTOR, 0,75 ks., 900 obratov, prodam Remih. Kolodvorska ulica št. 11. 25-600-5

BALONER, temnododern, nov, za manjšo moško ali žensko postavo, prodam. — Ogled od 12. do 17. ali jutri od 8. do 12. Naslov v oglas, oddelku. 25-606-5

VINSKE SODE po 50, 100, 300 in 600 l, zelo dobro ohranjene, prodam. Naslov v oglas, oddelku. 25-609-5

DECIMALNO TEHTNICO za 1000 kg in 500 kg, prodam. — Naslov v oglasnem oddelku. 25-608-5

AGFA KARATOR III (projektor za Leica diazpozitive) in Philips radio, staršarja tipa, napredaj. Naslov v ogl. oddelku. 25-613-5

BENCINSKI AGREGAT, nov, 500 Watt, in nove panje za čebele prodam na Zaloški cesti 21. 25-614-5

CISTOKRVAJNA PETELINA LEHORN prodam ali zamenjam, vprašati Costo ulica 5. 25-615-5

ŽENSKI DEZNI PLAŠČ iz balonske svile prodam. Ogled popoldne od 15.—18. Naslov v ogl. odd. 25-513-5

ZELEZNO POSTELJO z mrežo in divan za dve osebi, omaro za obleko, dve nočni omarici, štiri stolice (naslanjaki), omaro (umivalnik) prodam. Strekljeva 8. Roč. dolina. 25-527-5

LOVSKEGA BRAKA, balkanca, poldrugo leto starega, prodam. Brzin, Franci Most, p. Mokronog. 25-476-5

KLAVIR STINGL original, prenosni, pisalni stroj, prodam Univerzal, Maribor, Meljska 3. 25-538-5

MLATILNA GARNITURA na paro 800 milimetrov, mlatilnica MAY pec, napredaj Krmar Pavel, Olčevka vas št. 27, p. Prosenjakovič. 25-481-5

PEČ (KRALJICO PEČI) in smučarske gojzarice št. 42 prodam. Ponudbe na ogl. odd. pod Urodo. 25-615-5

GOSTILNIŠKE MIZE, okrogle, prodam. Predvoji. Ljubljana, Poljanska cesta št. 73. 25-467-5

DIAMANTEN PRSTAN, črno listično, omaro za obleke ter veliko kuhinjsko mizo prodam. Cena ugodna. Ogled vsako popoldne od 15.—16. Naslov v oglas, oddelku. 25-532-5

ZELEZNO ZLOZLJIVO POSTELJO, po dve medenice, lep naslanjač s blazinami, vse dobro prodam. Ogled od 10. do 14. Ljubljana, Celovška cesta 105/I. levo. 25-575-5

OTROSKE POSTELJICE poceni prodam Krže, pohištvo, Tyrseva 47b. 25-571-5

ELEGANTNO SPALNICO, temno, prodam Krže, pohištvo, Tyrseva 47b. 25-570-5

PREPROGO, MALOZAJIJSKO, Kaber, len vzorec, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 25-560-5

BELO EMAJLIROANO POSTELJO, ev. z žimnico in nove rjuhe prodam. Naslov v ogl. odd. 25-584-5

TEMNOSIVO BLAGO, predvojno, za žensko suknjo in nošeno obleko prodam. Naslov v ogl. odd. 25-581-5

RADIO HORNYPHON z jeklenkami, čist glas, 5 cevni, prodam Mala čolnarska 7. Trnovo. 25-577-5

OTROSKO KOŠARO, kompletno, zelo lepo, prodam Skrlce, Friškovec 8. 25-488-5

POSTELJO za volneno žimnico in nočno omarico prodam v Komenskega ulici št. 5. 25-490-5

LINOLEJ, 3x2, in ženski rjav plašč, plašč, prodam Valjevec, Komenskega ul. št. 6/II. 25-491-5

NAPRODAJ visoka ter mizna omara, miza, mala pisalna miza in 2 visoki, krasni palmi. Ogled na Sv. Petra cesti 21/23, dvorišče. 25-485-5

DVA PLAŠČA in zračnice, nove, kakor tudi majhen železni štedilnik ugodno prodam. Dvorčakova 12/III. 25-412-5

Tri peči „Lutz“ ali „Zephir“ kupimo

EKONOMAT MINISTRSTVA ZA LESNO INDUSTRIJO, Erjavčeva 11

OBIŠČITE KVARNERSKO RIVIERO V ČASU JESENSKE SEZONE OPATIJA-LOVRAN

Zelo prijetno kopanje ves oktober — Idealna okrepitev in počitek. IZREDNI IZLETI NA UČKO, V POSTOJNO IN ISTRO! Informacije:

Hotelsko Poduzeće za Istru — Opatija IN VSE PODRUŽNICE »PUTNIKA«

Delavnica državnih železnic, Maribor

SPREJME V SLUŽBO

4 ABSOLVENTE GIMNAZIJE odnosno Trgovske akademije, 4 PISARNIŠKE MOČI z najmanj 4 razredi gimnazije ali srednje šole, 30 KOVINOŠTRUGARJEV, 12 KLJUČAVNIČARJEV, 8 MIZARJEV, 1 ELEKTRIČARJA, 30 POMOŽNIH DELAVCEV

Kolkovane prošnje sprejemamo v

PERSONALNEM ODDELKU DELAVNICE

najpozneje do 15. oktobra 1947.

Oglašni oddelček danes odprt samo do 12. ure

Mali oglašaji se sprejemajo do pol 12

SIVALNI STROJ, pogrezljiv, prodam. Naslov v ogl. oddelku. 25-586-5

OREHOVO JEDILNICO prodam. Požar, Orlov 19. 25-490-5

OREHOVO POHIŠTVO za samsko sobo prodam. Medvedova 20/I. 25-496-5

KUHINJSKO OPRAVO, lepo, prodam. Ogled Brankova 5. — Bremece. 25-393-5

SERVIS ZA ČRNO KAVO in nekaj bele porcelanske posode prodam. Domžale, ulica 13, pritrilje, desno. 25-390-5

MOSKO SUKNJO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 25-388-5

KRASNA KAVČA, nova, orehova korena, prodam. Mestni trg številka 61/I. levo. 25-397-5

SIVO, RJAVO, ČRNO BLAGO za moško obleko, kostum, plašč, prodam. Kongresni trg 13/I. 25-562-5

GOJZARJE št. 35-39 in temno-modern moški angora-pulover prodam v Ilirski ulici 14/I. levo. 25-484-5

SIVALNI STROJ, ki šiva naprej in nazaj, napredaj na Gosposvetski c. 10/I. hodnik. 25-585-5

MOTORNO KOLO Jawa 350, brezhibno, napredaj v Dvorčakovi ul. 8. 25-549-5

DOLGO POROČNO OBLEKO prodam ali zamenjam za usnje. Ogled med 12. in 14. Naslov v oglas, oddelku. 25-591-5

BIEDERMAYER OMARO zelo dobro ohranjeno, poceni prodam. Na ogled pri mizarju v Cerkveni ulici št. 11. Trnovo. 25-590-5

MOSKO KOLO, novo, polsportsko, napredaj v Kotnikovi ul. 12. Ogled med 7. in 15. v garaži. 25-589-5

ZIMSKA SUKNJA, moška, nova, najboljša predvojno kvalitete, napredaj. Naslov v oglas, oddelku. 25-577-5

ELEKTRIČNA STISKALNICA, popolnoma nova, 20 ton, napredaj. Vprašati: Solc, Zagreb, Ulica B. Adžije šte. 15/I. 25-613-5

NAPRODAJ samo par dni rabljen, po garvi (Rimajglator »Walga« Milan) na 220 Volt brez izgub. Stroj je bil kupljen pred vojno in cena ugodna. Vprašati dopolnad. Direkcija Raša, Tavčarjeva 2. 25-588-5

GOJZARICE, moške, krom, dobro ohranjene, št. 51 in 43, moške škornje št. 41 in 43 in ženske nove športne semiš polčevlje prodam. Florjanska ul. 13/III. desno. 25-617-5

ODNO, PRODAM: vodovodne školjke, lista krožne žage 35 cm premera, ročne vozičke (dirce), otroški sivalni stroj, precizno tehnično z užeji in drugo. Metalja, Gosposvetska 16. 25-616-5

GLOBOK OTROŠKI VOZICEK za 1000 din napredaj v Tavčarjevi ulici št. 3, slob. 7. 25-575-5

MOTORNO KOLO, 97 cm³ prodam. Ogled 12. t. m. popoldne na Ižanski cesti 87a — Keržin. 25-570-5

KOVČE IN ETULJE za razne instrumente dobite v Gosposki ulici šte. 6 dvorice. 25-576-5

NEKAJ KLJUČAVNIČARSKEGA ORODJA prodam Dobovišek, Tugomirjeva ul. št. 21. 25-574-5

KUPIM

KOMPLETNE KOPALNE KADI s pečmi in vodovodne ljake kupimo. Ponudbe z navedbo cene poslati na Upravo Tovarne volnenih izdelkov v Malsperku. 25-241-6

KUPIM DVE ZAVESI za trodelna okna, po možnosti iz enakim posojnim pregrinjalom, brez obo postelji. Naslov v podružnici ST v Kranju. 25-399-6

PISALNI STROJ, nov ali malo rabljen, kupim. — Ponudbe oglas, oddelku pod »Dobra znamaka«. 25-502-6

RADIO, nov ali malo rabljen, predvojni, kupim. — Ponudbe oglas, oddelku pod »100 % žarnice«. 25-501-6

ZIMNICO iz žame ali volne, samo čisto kupi Kržičnik, Bregarjeva 10, Zgornja Šiška. 25-603-6
SIVALNI STROJ, dobro ohranjen, prodam. Naslov v ogl. odd. 25-354-6
DOBER PIANINO kupim. Ponudbe na ogl. odd. pod Dober pianino. 25-359-6
ŽENSKO ZAPETNO URO dobrodošlo in zlato ovratno verzično kupim. Ponudbe na ogl. odd. pod Ženska uro. 25-341-6
KNJIZNO OMARO, vitrino, stekleni leseni, nec, šestilo, pisalni stroj, numerator, moško obleko, uro, jedilni pribor, kolesov tekač, kuhinjsko kredenco, numizmatično zbirko, kupim. Ponudbe s ceno pod Triglav na ogl. odd. 25-343-6
MOSKO KOLO, športno, novo ali malo rabljeno, kupim. Ponudbe oglas, oddelku pod »Prvovrstno«. 25-388-6
ZVOČNIK, OF Vrhnika kupi 3 močnejše vozičke 25 W, za prenos poročil in objav na prostem. Kdor ima dobiček zvočnik, naj to javi na OF odbor, Vrhnika in navede ceno. 25-553-6
ELEKTRIČNI KAVNI MINCEK kupi Jerančič, Karlovska cesta 8. 25-499-6
LEICA OBJEKTIV »ELMAR«, 5 cm brezhiben, kupim. V protiručnem dam lahko tudi svoje 6x9 navite filme. Galusov nabrežje 7/I. Demšar. Ogled od 12. do 13. 25-578-6

ZAMENJAM

STRUZNICO, 3 m stružne dolžine, za menjaj za stružnico 1—1,5 m dobiček z Nortovo omarico, Lončar, Celovška cesta 43, Ljubljana. 25-508-7
POHIŠTVO zamenjam po izbiri za električni motor do treh konjskih sil in za motorno kolo. Ponudbe področni SP v Celju pod Mizar. 25-527-7
STARO VOLNENO BLAGO za moško obleko, zamenjam za žensko kolo. — Aleševceva 62. 25-587-7
CISTOKRVAJNA ANGORA ZAJOKE IN KOKOSI zamenjam za ženska jabolka. Ciglarjeva ulica št. 20. Moste. 25-580-7
AVTO DKW CABRIOLET zamenjam za motor ali kaj drugega. Sket, Vransko. 25-575-7

NEPREMIČNINE

HISO V KRŠKEM in na Vidmu kupim. Ponudbe na ogl. oddelku pod »Gotovinac«. 25-254-6
ZEMELJIŠČE ali travnik, okoli 6000 m², kupim v Mestnemogu na Viki ali v Rožni dolini. Pisarna ponudbe oglas, oddelku pod »Zemljišče«. 25-317-8
ENO ALI DVOSTANOVAJNO HISO v bližini Celja kupim. Naslov v oglas, oddelku pod »Hiso«. 25-603-8
MAJHNO HISO ALI POLOVICO HISE, s stanovanjem 1—2 sob, kamor 3 ali 4 ljudi, kupim za do 200.000 din. Ponudbe oglas, oddelku pod značko 181.313. 25-541-8
NA POKLJUKI prodam opremljeno eno nadstropno hišo, 4 sobe, kabinet, kuhinjo, shrambo, klet. Ponudbe na ogl. odd. pod 250. 25-576-8
IDEALNI DEL HISE, ustrezajočo stanovanju 4 ali 5 sob s pritriljami (ca 150 m²) kupim. Ponudbe na ogl. odd. pod Ljubljana. 25-628-8

SOBE — STANOVANJA

ZAKONSKI PAR išče lepo prazno sobo v bližini centra s souporabo kopalnice. Ponudbe oglas, oddelku pod značko 181.313. 25-290-10
VELIKO PRAZNO SOBO, po možnosti s souporabo kopalnice, v centru ali na periferiji išče mirna uradnica. Ponudbe na ogl. odd. pod 3. 25-443-10
VEČJO PRAZNO SOBO s posebnim vzhodom, v Mariboru iščem. Ponudbe na oglas, oddelku pod »Profesor«. 25-507-10
PROFESORSKI PRIPRAVNIK, na novo nastavljen na Drž. tehniški srednji šoli, išče za 15. oktober mirno opremljeno sobo, ima lastno posteljno perilo. Pisarna ponudbe na oglasni oddelku pod »Profesor«. 25-545-10
SOLIDNA ZAKONKA učiteljskega poklica, iščeta zračno, kolikor mogoče sončno, opremljeno sobo z dvema posteljami. Vso posteljno imata sama. Ponudbe sprejema Andrej Zmave, pri družini Sugrič, Mestni trg 7/II v Ljubljani. 25-161-10
STUDENT MEDICINE iz Beograda, išče opremljeno sobo. Ponudbe oglas, oddelku pod »Beograjec«. 25-498-10
DVOSTANOVAJNO STANOVANJE z enosobno Luzar, Društvena ulica 25-509-10
STUDENT TEHNIKE išče opremljeno sobo. Če stranka želi, ima lastno posteljno perilo. Ponudbe oglas, oddelku pod »Solidna«. 25-519-10
OPREMLJENO SOBO išče uradnik, ponudbe oglas, oddelku pod značko »Potrebujem takoj«. 25-503-10
ZAMENJAM SOBO v centru za enako v Celju, Pekar, Maribor, Glavni trg 3/III. 25-527-10
IŠČEM OPREMLJENO SOBO za takoj ali pozneje. Ponudbe oglas, oddelku pod »Solidna«. 25-545-10
MLAD ZAKONSKI PAR iz Zagreba išče prazno ali opremljeno sobo s souporabo kuhinje. Ponudbe oglas, oddelku pod »Dobro in točno«. 25-545-10
ZAMENJAM DVOSTANOVAJNO STANOVANJE v centru Kranja za enako v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. 25-472-10
STUDENT FILOZOFIJE, s svojo posteljno išče stanovanje, plača v gotovini ali naturalijah. Ponudbe na ogl. odd. pod Filozof. 25-162-10
PRAZNO SOBO išče upokojenka. Protislužba, pomoč v gospodinjstvu. Ponudbe na oglasni oddelku pod Protislužba. 25-469-10
ENOSOBNO STANOVANJE, sončno, zamenjam tudi za sobo, za štiri družinskih razmer. Ponudbe oglas, oddelku pod »Dve osebi«. 25-487-10
SOBICO (KABINET) ev. z vso oskrbo s 1. novembrom, iščem. Ponudbe na ogl. odd. pod Prekopa. 25-560-10
MODERNO DVOSTANOVAJNO STANOVANJE v Zagrebu zamenjam za podobno v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. 25-399-10
IŠČEM OPREMLJENO ALI NEOPREMLJENO SOBO s posebnim vzhodom, po možnosti v bližini centra. — Naslov v oglas, oddelku. 25-540-10
ENOSOBNO STANOVANJE s pritriljami v Kranju zamenjam v Ljubljani za enako. Poizve se v dopoldanskih urah v Beethovnovi ul. 7, pritrilje, desno Mele. 25-579-10

V SONČNO SOBO se sprejme stanovanje, lez v lastnem posteljnem parilu. Zglašiti se je v nedeljo od 10. do 12. uro. Naslov v ogl. oddelku. 25-580-10
SOBO oddam skromni nastavljeniki, ki bi se v prostem času lahko priučila šivanja. Ponudbe oglas, oddelku pod »Lastna žimnica in perilo«. 25-